

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 36, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 36, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ , ΤΕΥΧΟΣ 36, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Α. Έποπτεύουσα Συνοδική Έπιτροπή:

Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Είρηναϊος

Σεβ. Μητροπολίτης Άρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου κ. Άνδρέας

Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αύλοποτάμου κ. Εϋγένιος

Γραμματεϋς: Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Δρ. Θ.

Κωδικογράφος τής Έρας Έπαρχιακής Συνόδου

Β. Διευθυντής Συντάξεως:

Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Κωδικογράφος τής Έρας Έπαρχιακής Συνόδου

Ταχυδρομική Διεύθυνσις:

«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ»,

Έρα Έπαρχιακή Σύνοδος Έκκλησίας Κρήτης

Άγίου Μηνᾶ 25, 712 01 Έράκλειο

Τηλ. & FAX: 2810 288658, e-mail: isynodec@otenet.gr

Έκτύπωση - Σελιδοποίηση: Γραφικές Τέχνες: «ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Πατριαρχική Απόδειξις ἐπί τῷ Ἁγίῳ Πάσχα	11
Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου κατά τόν Ἑσπερινόν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου.....	15
Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολο- μαίου κατά τὰ Ὄνομαστήρια Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ Μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου	19
Ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀδελφικόν Μήνυμα τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου	25

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΜΝΗΜΗ - ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

**Συμπλήρωσις 40 ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας
τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου**

Ο ΚΡΗΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ (1912-1978)

Βιογραφικόν Σημείωμα	29
Τὰ κατά τόν θάνατον, τήν κηδείαν καί τήν ταφήν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου	33
Ἀνακοίνωσις τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης	35
Ἐκτακτη σύγκλησις τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου	37
Ὁ Πέτρας Δημήτριος Τοποτηρητής τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης ..	39

Δελτίον Τύπου τῆς Νομαρχίας Ἡρακλείου	41
Δηλώσεις - Ἀνακοινώσεις	43
Ἀρχιερατικές θείες Λειτουργίες καί ἡ ἐξόδιος	45
Ὁ ἐπικήδειος λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης καί Σφακίων Θεοδώρου	47
Κατάθεσις στεφάνων	55
Ἡ πομπή καί ἡ ταφή	57
Ψηφίσματα Ἐνοριῶν, Συλλόγων καί Ὄργανώσεων	59
Τηλεγραφήματα	68
Τά Παράσημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου	69
«Ὁ Ἀγωνιστής Ἱεράρχης», π. Γεωργίου Μανουσάκη	73
Τό 40θήμερο μνημόσυνο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου ..	75

**Τέλεισις Ἀκολουθίας τῆς Παρακλήσεως ἐνώπιον
τῆς Ἱστορικής Εἰκόνης τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης**

**ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

Ἀνακοινωθέν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης τῆς 17ης Ἀπριλίου 2018	89
Δελτίον Τύπου τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς 25ης Μαΐου 2018 ...	91
Ἀνακοινωθέν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου 30ῆς Μαΐου 2018	93
Ἀνακοινωθέν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Ἐκκλησίας Κρήτης τῆς 5ης Ἰουνίου 2018	95

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ
ΛΟΓΟΙ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Προσφώνησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου ἐπί κεφαλῆς τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπίας τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τὴν ἡμέραν τῶν Σεπτῶν ὀνομαστηρίων τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου 99

Σεβ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Ἀρσενίου, Ἡ Θεολογία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὴν ἐποχὴ τους καὶ σήμερα 101

Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης Δρ. Θ., Σχέδιον Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (τοῦ ἔτους 1900) καὶ τροποποιήσεις αὐτοῦ μέχρι τὸ ἔτος 1913, μέσα ἀπὸ τὸν Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. 107

Βιβλιοπαρουσίαση ἐκδόσεως (2018) Ἱεράς Μονῆς Κουδουμᾶ 125

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Τροποποίηση τοῦ Κανονισμοῦ υπ' αριθμ. 2/2014 «Περὶ συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας καὶ αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων τῆς Ἱεράς Αρχιεπισκοπῆς καὶ των Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης» (ΦΕΚ 66 Α' / 12.3.2014). 133

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἀναστάσεως.
Φανάριον, 8 Ἀπριλίου 2018*

Πατριαρχική Απόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα

Ἀριθμ. Πρωτ. 312

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ,
ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἐμπειρία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς πανσωστικῆς νίκης τῆς Ζωῆς ἐπὶ τοῦ Θανάτου, εἶναι ὁ πυρὴν τῆς πίστεως, τῆς θείας λατρείας, τοῦ ἠθους καί τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ χριστεπώνυμου ὀρθοδόξου λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ τῶν Ὀρθοδόξων πιστῶν, εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις καί τὰς διαστάσεις αὐτῆς, διαποτίζεται καί τρέφεται ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὴν Ἀνάστασιν, ἀποτελεῖ καθημερινόν Πάσχα. Τὸ πασχάλιον αὐτὸ βίωμα δέν εἶναι ἀπλῶς ἀνάμνησις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ βίωσις καί τῆς ἰδικῆς μας ἀνακαινίσεως καί ἀκλόνητος βεβαιότης περὶ τῆς ἐσχατολογικῆς τελειώσεως τῶν πάντων.

Κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν Λειτουργίαν, ἡ ὁποία συνδέεται ἀρρηκτως μέ τὴν «κλητὴν καί ἁγίαν ἡμέραν» τῆς Κυριακῆς, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει αὐτὴν τὴν ὑπαρξιακὴν μετοχὴν εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί τὴν ἐμπειρικὴν πρόγευσιν τῶν εὐλογιῶν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐντυπωσιάζει ὁ ἀναστάσιμος καί εὐφρόσυνος χαρακτήρ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἡ ὁποία τελεῖται πάντοτε ἐν ἀτμοσφαίρα χαρᾶς καί ἀγαλλιάσεως καί εἰκονίζει τὴν τελικὴν καινοποίησιν τῶν ὄντων, τὴν πεπληρωμένην χαράν, τὴν πληρότητα τῆς ζωῆς, τὴν μέλλουσαν ὑπέρχουσιν τῆς ἀγάπης καί τῆς γνώσεως.

Πρόκειται περὶ τῆς λυτρωτικῆς θεάσεως τοῦ παρόντος ὑπὸ τὸ φῶς τῶν Ἐσχάτων καί τῆς δυναμικῆς πορείας πρὸς τὴν Βασιλείαν, περὶ τῆς ἀκαταλύτου σχέσεως καί συνυφάνσεως τῆς παρουσίας καί τοῦ ἐσχατολογικοῦ χαρακτήρος τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου, ἡ ὁποία δίδει εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν μοναδικόν δυναμισμόν καί λειτουργεῖ διὰ τοὺς πιστοὺς ὡς ἔναυσμα καλῆς μαρτυρίας ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Ὀρθόδοξος πιστός ἔχει ἰδιαίτερον λόγον καί ἰσχυρόν κίνητρον διὰ νὰ ἀγωνίζεται κατὰ τοῦ κοινικοῦ κακοῦ, διότι ζῆ ἐντόνως τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ τῶν Ἐσχάτων καί τῶν ἐκάστοτε ἱστορικῶν δεδομένων. Ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου, ἡ φιλόανθρωπος διακονία, ἡ βοήθεια πρὸς τὸν ἐμπερίστατον ἀδελφόν, κατὰ τὸ Κυριακόν

«ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40), καὶ ἡ ἔμπρακτος ἀγάπη τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου (βλ. Λουκ. 30-37), συμφώνως καὶ πρὸς τὸ Πατερικόν «Ἐκείνον μάλιστα ἡγοῦ εἶναι πλησίον, τόν δεόμενον, καὶ αὐτεπάγγελτος ἐπὶ τὴν βοήθειαν βιάδιζε» (Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης), ἀποτελοῦν προέκτασιν καὶ ἔκφρασιν τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἡθους τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκάλυψιν ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ βιωματικὴ πεμπτουσία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἐν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Ἑσχάτων.

Ἐν τῇ συναφείᾳ ταύτῃ κατανοεῖται καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ λειτουργικὴ ζωὴ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δονεῖται ἀπὸ τὴν βίωσιν τῆς «κοινῆς σωτηρίας», τῆς δωρεᾶς τῆς «κοινῆς ἐλευθερίας» καὶ τῆς «κοινῆς βασιλείας», καὶ ἀπὸ τὴν προσδοκίαν τῆς «κοινῆς ἀναστάσεως». Κυριαρχοῦν τὸ «ἡμεῖς», ἡ κοινότης τῆς ζωῆς, ἡ συμ-μετοχὴ καὶ τὸ σύν-εἶναι, ἡ ἀγιαστικὴ ταύτισις τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας μέ τὴν θυσιαστικὴν καὶ δοξολογικὴν ἀγάπην. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ συγκλονιστικόν μῆνυμα τῆς ὀλολάμπρου εἰκόνας τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Καθόδου τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ἄδην. Ὁ Κύριος τῆς δόξης, κατελθὼν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καὶ συντρίψας τὰς πύλας τοῦ Ἄδου, ἀναδύεται νικηφόρος καὶ ὀλόφωτος ἐκ τοῦ τάφου, ὄχι μόνος καὶ φέρων τὸ λάβαρον τῆς νίκης, ἀλλὰ ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας, συνανιστῶν, συγκρατῶν καὶ κρατύνων αὐτούς καί, ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν, ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ὀλόκληρον τὴν κτίσιν.

Τὸ εὐαγγέλιον τῆς Ἀναστάσεως, τῆς «κοινῆς τῶν ὅλων πανηγύρεως», τῆς καταργησάσης τὸ κράτος τοῦ θανάτου πανσθενοῦς Ἀγάπης, ἡχεῖ σήμερον εἰς ἓνα κόσμον σοβούσης κοινωνικῆς ἀδικίας, φαλκιδεύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, εἰς μίαν οἰκουμένην - Γολγοθᾶν προσφύγων καὶ μυριάδων ἀθῶων παιδίων. Ἀναγγέλλει ἐκ βαθέων ὅτι, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἀπόλυτον ἀξίαν. Διακηρύττει ὅτι τὰ παθήματα καὶ τὰ δεινά, ὁ σταυρὸς καὶ ὁ Γολγοθᾶς, δέν ἔχουν τὸν τελευταῖον λόγον. Δέν εἶναι δυνατόν νά θριαμβεύσουν οἱ σταυρωταὶ ἐπὶ τῶν τραγικῶν θυμάτων των. Εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὁ Σταυρὸς εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς εὐσεβείας, δέν εἶναι ὁμοῦς ἡ ἐσχάτη πραγματικότης, αὐτὸς πού ὀρίζει καὶ τὸ τελικόν σημεῖον προσανατολισμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Τὸ οὐσιῶδες νόημα τοῦ Σταυροῦ εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ ὁδὸν πρὸς τὴν Ἀνάστασιν, πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως ἡμῶν. Ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς, οἱ Ὁρθόδοξοι ἀναφωνοῦμεν: «Ἴδου γάρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ». Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἡ Ἀκολουθία τῶν Παθῶν δέν εἶναι καταθλιπτικὴ, ἀλλὰ σταυροαναστάσιμος, ἀφοῦ τὸ Πάθος προσεγγίζεται καὶ βιοῦται διὰ μέσου τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὁποία εἶναι «λύτρον λύπης». Διὰ τὸ Ὁρθόδοξον αἰσθητήριον, ἡ ἀμετάθετος σύνδεσις Σταυροῦ καὶ Ἀναστάσεως εἶναι ἀσυβίβαστος

μέ κάθε μορφῆς ἐσωτερικὴν φυγὴν εἰς μυστικισμούς ἢ εἰς ἓνα αὐτάρεσκον εὐσεβισμόν, οἱ ὅποιοι συνήθως εἶναι ἀδιάφοροι διὰ τὰ παθήματα καὶ τὰς περιπετείας τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως εὐρίσκεται, εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἐπίσης ἀντιμέτωπον τόσον μέ τὴν ἀλαζονικὴν αὐτοαποθέωσιν τοῦ συγχρόνου ἐκκοσμικευμένου, λογοκρατουμένου, πεπεισμένου διὰ τὴν παντοδυναμίαν τῆς ἐπιστήμης, ἐαυτοκεντρικοῦ καὶ προσκεκολλημένου εἰς τὰ γεῶδη καὶ πρόσκαιρα ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς πόθον τῆς αἰωνιότητος, ὅσον καὶ μέ τὴν ἀπώθησιν συνόλου τῆς Ἐνσάρκου Θείας Οἰκονομίας καὶ τοῦ «σκανδάλου» τοῦ Σταυροῦ, ἐν ὀνόματι τῆς ἀπολύτου ὑπερβατικότητος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀγεφυρώτου χάσματος οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι πιστοί, τιμώτατοι ἀδελφοί καὶ πεφιλημένα τέκνα ἐν Κυρίῳ, ἔμπλεοι τῆς πείρας τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, λαβόντες φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, ἐν παντί εὐχαριστοῦντες, τὰ ἄνω φρονοῦντες, ἔχοντες δέ ἐντεῦθεν ἤδη τὸν ἀρραβῶνα καὶ τὰ ἐνέχυρα τῆς ἐσχατολογικῆς πληρώσεως τῆς Θείας Οἰκονομίας, ἀναβοῶμεν, ἐν Ἐκκλησίᾳ, τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη!», δεόμενοι ὅπως ὁ παθὼν, ταφείς καὶ ἀναστὰς Κύριος καταυγάξῃ τὰς διανοίας, τὰς καρδίας καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν, κατευθύνη δέ τὰ διαβήματα ἡμῶν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν καὶ ἐνισχύῃ τὸν λαόν Αὐτοῦ πρὸς μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἀγάπης «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. α', 8), εἰς δόξαν τοῦ «ὑπὲρ πᾶν ὄνομα» ὀνόματος Αὐτοῦ.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βιη'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου*

Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου
κατά τόν Ἑσπερινόν τῆς ἑορτῆς
τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου
(1. Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, 10 Ἰουνίου 2018)

Ἐρώτατοι καί Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,
Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀντώνιε, Ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Πα-
τριάρχου Μόσχας καί πάσης Ρωσσίας,
Ἐντιμολογίωτατοι Ἄρχοντες,
Ἐξοχώτατε κύριε Γενικέ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος,
Ἐλλογιμώτατοι ἐκπαιδευτικοί,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐδοκία καί χάριτι τοῦ πανδώρου Θεοῦ, συνήχθημεν καί πάλιν ἐπί τό
αὐτό, εἰς τόν ἱερόν ναόν τῆς ἀγιοπρώτου Παναγίας, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς,
ἐδῶ εἰς τό Βαλουκλή, διά νά τιμήσωμεν ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς
πνευματικαῖς τήν πάνσεπτον μνήμην τῶν Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καί
Βαρνάβα, καί διά νά συνεορτάσωμεν, ἐν κοινωνίᾳ χαρᾶς καί ἀγάπης, τά
ὀνομαστήρια τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Ὑποδεχόμεθα, καλωσορίζομεν καί
εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐκ τοῦ μακρόθεν καί τοὺς ἐκ
τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων.

Τό ἐόρτιον ἡμᾶρ εἶναι πάντοτε καιρός εὐχαριστίας πρὸς τόν Θεόν, τόν
δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ, διά τὰς ἀπείρους Αὐτοῦ εὐεργεσίας. Δοξολογοῦμεν
τόν μεγαλόδωρον Κύριον δι' ὅσα ἐπεδαψίλευσεν εἰς ἡμᾶς κατά τό διαρρεῦσαν
ἀπό τῆς περυσινῆς ἑορτίου συνάξεώς μας εἰς τόν πανίερον τοῦτον οἶκον
τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἔτος, ἀναπληρῶν τά ἐλλείποντα καί κρατύνων
τό ταπεινόν ἡμῶν πρόσωπον εἰς ὅσα Αὐτός ἔταξεν ἡμᾶς διάκονον ἐν τῇ
Ἁγιωτάτῃ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ. Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, τίποτε δέν εἶναι
ἰδικόν μας ἔργον, δέν ἀποτελεῖ ἀτομικόν μας κατόρθωμα. Τά πάντα εἶναι
χάρις καί δωρεά τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, τοῦ διά φιλανθρωπίαν ἐπί γῆς ὀφθέν-
τος, τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφοντος καί σώσαντος παγγενῆ τόν Ἀδάμ
διά τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, καί μέλλοντος τελειῶσαι τήν
θείαν Οἰκονομίαν ἐν τῇ αἰωνίῳ Αὐτοῦ Βασιλείᾳ.

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία συνεχίζει νά δίδῃ, ἐν ἀκλονήτῳ

πιστότητι εἰς τὴν παράδοσιν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης, τὴν καλὴν μαρτυρίαν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔναντι τῶν σημείων τῶν καιρῶν καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ὑπαρξιακὰς ἀναζητήσεις τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, προσφέρουσα πάντοτε βοήθειαν καὶ ἀλήθειαν, μεριμνῶσα διὰ τὰς ζωτικὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, ἀποκαλύπτουσα τὴν «διάστασιν τοῦ βάθους» τῆς ζωῆς, καὶ προσανατολίζουσα τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν αἰωνιότητα.

Συμφώνως πρὸς τὰς διαπιστώσεις σπουδαίων συγχρόνων στοχαστῶν, χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας εἶναι τὸ λεγόμενον «ὑπαρξιακὸν κενόν» καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς «διαστάσεως τοῦ βάθους», δηλαδή ἡ ἀπουσία νοήματος ζωῆς ἢ ἡ συνειδητὴ πλήρης ἀδιαφορία διὰ νόημα, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου ὡς βιολογικοῦ ὄντος. Αὐτὴν τὴν συρρικνωτικὴν θεώρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ὑπηρετεῖ σήμερον τὸ τρίπτυχον «τεχνολογικὸς πολιτισμὸς», «ἰδιονομία τῆς οἰκονομίας» καὶ «εὐδαιμονισμὸς», εἴτε ὡς ἀτομικὸς εἴτε ὡς κοινωνικὸς. Κυριαρχεῖ ἡ λεγομένη «ὀριζοντία διάστασις», εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν ἀπόλυτον κῦρος καὶ προτεραιότητα αἱ ἀρχαί: «Ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον», «Ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον», «Ὅσον τὸ δυνατόν ἐντονώτερον». Ἡ ἐπικρατοῦσα σήμερον ἐκκοσμικευμένη λογικὴ ἐμπιστεύεται πρωτίστως τοὺς ἀριθμούς, ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν «τιμὴν» τῶν πάντων ἀλλὰ ὄχι διὰ τὴν «ἀξίαν» τῶν πραγμάτων. Εἰς τὸν σύγχρονον ὀρθολογιστὴν τίποτε δὲν προκαλεῖ ἐκπληξιν, τίποτε δὲν δίδει ἀληθῆ χαρὰν, ἀφοῦ πηγὴ αὐτῶν δὲν εἶναι ἡ τετραγῶνος λογικὴ, ἀλλὰ ἡ καρδιά, τὸ εὐαίσθητον αἰσθητήριον τῆς «διαστάσεως τοῦ βάθους». «Εἰ ἔχῃς καρδίαν, δύνασαι σωθῆναι», ἀποφαίνεται ἡ σοφία τῆς ἐρήμου. Ἡ «καθαρά καρδιά» γνωρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὕρῃ ὀλοκλήρωσιν καὶ πληρότητα, ὅπου καὶ ὅπως ἐκεῖνος ἐπιθυμεῖ, ἔξω ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ἢ χωρὶς τὴν ἀλήθειαν. Ὅποιαδήποτε ἐξέλιξις, ἐφ' ὅσον θίγει τὴν «τάξιν τῆς καρδίας», ἢ ὁποία, κατὰ τὸν φιλόσοφον, «ἔχει τοὺς λόγους της, τοὺς ὁποίους τὸ λογικὸν ἀγνοεῖ», γεννᾷ ἀνθρωπολογικὴν καὶ ἠθικὴν σύγχυσιν καὶ δὲν ὑπηρετεῖ τὴν πραγματικὴν πρόοδον. Δὲν ὑπάρχει πρόοδος, ὅταν φαλκιδεῦται τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον.

Ἐν ἐπιγνώσει ὅτι τὸ ὑπαρξιακὸν κενὸν τοῦ ἀνθρώπου δὲν γεμίζει μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας, μὲ ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ ἢ μὲ τὴν αὐτοπραγμάτωσιν, ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς ἀπεφάνθη καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος αὐτῆς, προβάλλει ἔναντι τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ» τὸν «Θεάνθρωπον» ὡς «ἔσχατον μέτρον» τῶν πάντων. «Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τὴν προφητικὴν αὐτῆς συνείδησιν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ Ἐνανθρωπήσει προσέλαβεν ὅλον τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶναι τὸ ἀπόλυτον πρότυπον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους... «Ἡ Ἐκκλησία, ὡς θεανθρωπίνη κοινωνία, εἰς τὴν ὁποίαν

ἕκαστος ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μοναδικήν ὄντοτητα, προωρισμένην εἰς προσωπικήν κοινωνίαν μετά τοῦ Θεοῦ, ἀντιστέκεται εἰς πᾶσαν προσπάθειαν ἀντικειμενοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου, μετατροπῆς του εἰς μετρήσιμον μέγεθος» (Εγκύκλιος, § 12).

Ἀδελφοί συνεπίσκοποι καί προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἔχομεν μίαν εὐλογημένην παράδοσιν πίστεως, ἀγάπης καί ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, τήν ὁποίαν ὀφείλομεν νά φυλάσσωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Μίαν παράδοσιν, τήν ὁποίαν συγκροτοῦν καί κοσμοῦν ἡ μαρτυρία τῶν ἁγίων καί ἡ θυσία τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, ὁ σταυροαναστάσιμος βίος τῶν πιστῶν, οἱ ναοί, τά μνημεῖα καί τά ἀγιάσματά μας, ἡ λειτουργική καί ἡ ποιμαντική διακονία, τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως καί ἡ προσδοκία τῆς ἐσχατολογικῆς Βασιλείας. Ζῶμεν διά τοῦ Χριστοῦ, ἐν Χριστῷ καί διά τόν Χριστόν. «Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἡ σωτηρία – οὐδέ γάρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπό τόν οὐρανόν τό δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. δ', 12). Ὁ Κύριος εἶναι «τό ἄλφα καί τό ὦμέγα, ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχή καί τό τέλος» (Ἄποκ. κβ', 13). Ὁ Χριστός εἶναι τό πᾶν, ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Πορφύριος ὁ Κausοκαλυβίτης.

Ὄνομάζοντες καί δοξάζοντες τό ὄνομα τοῦ Κυρίου καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, περαίνομεν τόν λόγον. Εὐχαριστοῦμεν ἅπαξ ἔτι πάντας ὑμᾶς, καί ἕκαστον ἐξ ὑμῶν προσωπικῶς, διά τήν παρουσίαν σας, διά τήν χαράν τῆς συναντήσεως καί τοῦ συνεορτασμοῦ, διά τās εὐχάς καί τήν ἀγάπην σας, ἡ ὁποία μᾶς ἐνισχύει καί μᾶς στηρίζει. Εὐχεσθε, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ, διά τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν, διά τήν Πόλιν τῶν Πόλεων, διά τό Γένος τῶν Ὀρθοδόξων. Ὁ δέ Θεός ἡμῶν, ὁ Θεός τῶν θαυμασίων, πρεσβεῖαις τῆς Παναγίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καί Βαρνάβα, τῶν «γεωργῶν τῆς οἰκουμένης», νά κατευθύνῃ τά διαβήματά σας εἰς ὁδόν εἰρήνης καί νά σᾶς εὐλογῇ. Γένοιτο!

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος,
εἰς τόν πάνσεπτον Πατριαρχικόν Ναόν ἐν Φαναρίῳ
κατά τὰ Ὀνομαστήρια Αὐτοῦ (11 Ἰουνίου 2018)*

Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. Βαρθολομαίου
κατά τὰ Ὄνομαστήρια Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ Μνήμῃ
τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου

Ἰερώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἅγιοι ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι,
Ἰερώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀνθηδώνος κύριε Νεκτάριε, ἐκπρόσωπε τῆς
Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων
Ἰερώτατε Ἀρχιεπίσκοπε κ. Ἀντώνιε, ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Πα-
τριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσσίας,
Ὅσιολ. Ἀρχιμανδρίτα κ. Σεραφεῖμ, ἐκπρόσωπε τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας
Τσεχίας καὶ Σλοβακίας,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,
Ἐξοχώτατε κ. Πρέσβυ τῆς Ἑλλάδος ἐν Τουρκίᾳ,
Ἐλλογιμώτατοι ἐκπαιδευτικοί,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά καὶ περιπόθητα,

Ὁ ἐνδοξος Ἀπόστολος τοῦ Κυρίου Βαρθολομαῖος προβάλλει σήμερον
εἰς τό νοητόν στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς ἀστήρ φωτεινός, καταναγάζων
μέ τό φῶς τῆς θείας δόξης του τοὺς εὐλαβεῖς προσκυνητάς τῆς Ἁγίας τοῦ
Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι συνηθροίσθησαν ἐπὶ τό αὐτό «ἐκ
δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας», διὰ νά ἐορτάσουν μετὰ τῆς
ἡμετέρας Μετριότητος τήν μνήμην του καὶ συγχρόνως νά τιμήσουν τὰ ὀνο-
μαστήρια τοῦ πρώτου Πατριάρχου τοῦ Γένους τῶν Ὁρθοδόξων.

Ὁ, κατά τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ, «Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν»
(Ἰωάν. Α', 48) Ἀπόστολος Ναθαναήλ - Βαρθολομαῖος κατήγετο ἀπό τήν
Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, προσεκλήθη δέ εἰς τήν χορείαν τῶν μαθητῶν τοῦ
Χριστοῦ ὑπό τοῦ φίλου του Φιλίππου μέ τούς λόγους: «Ὁν ἔγραψε Μωϋσῆς
ἐν τῷ νόμῳ καί οἱ προφήται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τόν υἱόν τοῦ Ἰωσήφ τόν
ἀπό Ναζαρέτ» (Ἰωάν. Α', 46). Ἠκολούθησεν ἔκτοτε τόν Χριστόν μετὰ ἀπο-
λύτου ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως καὶ ἐπίστευσεν ὅτι τό χριστιανικόν εὐαγγέλιον
δέν ἀποτελεῖ προνόμιον μόνον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅτι πρέπει νά δια-
δοθῇ ἐξάπαντος πρός «πάντα τά ἔθνη».

Ὀλόκληρος ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπό τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς, ὅτε καὶ κα-
τέστη κοινωνός τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ κρίκος τῆς

άλυσεως τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ἕως καὶ τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου, ὑπῆρξε μία μαρτυρία ἀγαπητική, θυσιαστική καὶ ἡρωϊκή. Τό «ζῆν ἐν Χριστῶ» καὶ «ἐπακολουθεῖν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. Β', 21) ἦτο ἡ ἔμπνευσις τοῦ ἀποστολικοῦ του ἀγῶνος εἰς τὴν Ἰνδιαν καὶ τὴν Ἀρμενίαν, ὁμοῦ δέ μετὰ τοῦ συνεορταζομένου σήμερον Ἁγίου Ἀποστόλου Βαρνάβα, «τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μετεμορφοῦντο ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν» (Β' Κορ. Γ', 18), εὐαγγελιζόμενοι τοῖς λαοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Τό γεγονός ὅτι τό μήνυμα τῆς σωτηρίας, κατὰ τὸν ἐορτάζοντα Ἀπόστολον, ἀναφέρεται πρὸς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἀποκλείει, ἀσφαλῶς, οἰανδήποτε τάσιν ἀπομονώσεως καὶ περιορισμοῦ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, εἰς μίαν ἰδιωτικὴν ὁδὸν εὐσεβείας καὶ πνευματικοῦ ἐφησυχασμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐκτείνεται ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης. Εἶναι Ἀποστολική, ὄχι μόνον διότι διαφυλάττει τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν, ἀλλὰ καὶ διότι διατηρεῖ τὸν ἀποστολικὸν ζῆλον καὶ τὴν φλόγα τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου «πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. 16, 15).

Μετὰ τὴν φωτιστικὴν διακονίαν τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς Οἰκουμένης, τὴν ἱεραποστολήν ἐκαλλιέργησαν ἐντόνως καὶ μεθοδικῶς οἱ Ἅγιοι προκάτοχοι ἡμῶν Ἀρχιεπίσκοποι Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ Μέγας Φῶτιος, καὶ ἀκολουθῶς οἱ Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, οἱ φωτισταὶ τῶν Σλάβων. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Γόθων, τῶν Οὐννων, τῶν Ἰβήρων, τῶν Ρώσων, διαφόρων φυλῶν τῆς Κολχίδος, τοῦ Καυκάσου, τῶν Σλάβων καὶ τῆς Νουβίας ἀποτελεῖ τοὺς εὐχύμους καρπούς τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου χρέους. Ἡ προσπάθεια αὕτη συνεχίζεται συντόνως καὶ ἐπισταμένως καὶ σήμερον εἰς τὰς ἱεραποστολικὰς Μητροπόλεις μας ἐν Κορέα, Νέα Ζηλανδία, Σιγκαπούρη, Χόνγκ-Κόνγκ, Λατινικῇ καὶ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ. Παρομοίως δέ, ὑπὸ τῶν ἀξίων Ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικοῦ Θρόνου ἐπιτελεῖται ἀξιολογώτατον ἐσωτερικὸν ἱεραποστολικὸν ἔργον εἰς τὰς Ἐπαρχίας μας ἐν Εὐρώπῃ, ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ὠκεανία.

Καὶ ὄχι μόνον μακρὰν τοῦ σεπτοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρου καταβάλλονται ἔξοχοι καὶ ὑπεράνθρωποι προσπάθειαι μέ ὄρατους τοὺς καρπούς τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἡ ἡμετέρα Μετριότης ἠλεῖθη παρά Θεοῦ, κατὰ τὰ ἔτη τοῦ ταπεινοῦ πατριαρχικοῦ αὐτῆς δολίχου, νά ἴδῃ τὴν ἀναβίωσιν καὶ ἀνάστασιν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ανατολικῇ Θράκῃ, ὅπως αὐτῶν τῆς περιωνύμου Ἀδριανουπόλεως, τῆς μαρτυρικῆς Σμύρνης, τῆς περιπύστου Προύσης, τῆς περιόπτου Πισιδίας, τῆς γειτονικῆς Σηλυβρίας καὶ τῶν γραφικῶν Βρυούλων. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσχάτως, ἐλέφ Θεοῦ, ἐπιτελεσθέντα ἐν τῇ ταπεινῇ γενετείρᾳ ἡμῶν Ἰμβρῶ, ἦτοι ἡ ἐπαναλειτουργία τῶν ρωμαϊκῶν σχολείων τῆς, ὁ ἐπαναπατρισμὸς ἀρκετῶν γηγενῶν συμ-

πατριωτῶν μας, ἢ ἐκ θεμελίων ἀνοικοδόμησις παλαιῶν καὶ ἱστορικῶν ναῶν καὶ μοναστηριακῶν μετοχιῶν, ἀποτελοῦν καὶ αὐτά καρπὸν τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰς ἐδῶ ἐπαρχίας μας.

Ἀσφαλῶς, συνυπολογίζομεν εἰς τὴν ὅλην ταύτην προσπάθειαν καὶ τὴν μετὰ διακρίσεως μαρτυρίαν «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος», τὴν μετάφρασιν καὶ τέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν εὐρυτέραν ποιμαντικὴν ἡμῶν διακονίαν εἰς τὴν χώραν, ἐν τῇ ὁποία ζῶμεν, χώραν, μετὴν ἰδίαν αὐτῆς ταυτότητα, ἢ ὁποία δὲν δύναται νὰ ἀγνοήσῃ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ παρελθόντος, τὴν συνυφασμένην μετὰ δόξαν χριστιανικὴν, ἀλλὰ καὶ μετὰ δάκρυα καὶ «πεῖραν ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων».

Τὸ ἀποστολικὸν χρέος, λοιπὸν, ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχεῖον τῆς αὐτοσυνοειδησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Οἱ πλέον εὐλογημένοι καρποὶ δὲ τῆς ἱεραποστολῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προέκυψαν ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀγάπης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς πάντα τὰ ἔθνη.

Ἀξίζει ἐν προκειμένῳ νὰ τονισθῇ, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διὰ πασῶν τῶν ἱεραποστολικῶν του προσπαθειῶν, ἐδημιούργησεν ἕνα ἀγιοπνευματικὸν ἐνθουσιασμόν, μίαν κατάστασιν, δηλαδή, ἐσωτερικῆς χαρᾶς καὶ πληρότητος, ξένην πρὸς πᾶσαν πνευματικὴν ὑπεροψίαν καὶ αὐτάρκειαν. Οὐδέποτε ἠσχολήθη μόνον μετὰ τὸ γενικόν, ἀδιαφοροῦν διὰ τὸ εἰδικόν καὶ συγκεκριμένον. Τὸ Πατριαρχεῖον μας ἐσεβάσθη τὴν ἰδιαιτερότητα τῆς γλώσσης, τῆς ψυχοσυνθέσεως καὶ ἰδιοσυγκρασίας ἐκάστου ἔθνους· διὸ καὶ διέσωζε πάντοτε τὴν ἰδιοπροσωπίαν καὶ τὴν συγκεκριμένην ταυτότητα τῶν ἐκχριστιανιζομένων λαῶν. Οὐδέποτε εἰς τὴν ἱστορικὴν του πορείαν ἐχρησιμοποίησε τὴν ἱεραποστολήν πρὸς ἴδιον ὄφελος καὶ μετὰ διαθέσεις ἐπεκτατικὰς, ἀποικιοκρατικὰς. Οὐδέποτε ἐχρησιμοποίησε τὴν ἱεραποστολήν διὰ νὰ σφυρηλατήσῃ ἔθνοφυλετικὰς καὶ ἔθνικιστικὰς «ἀλύσεις», αἱ ὁποῖαι καταπνίγουν καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀλλοτριώνουν τοὺς ἐκχριστιανιζομένους λαοὺς.

Καί, βεβαίωτα, οὐδέποτε ἠδράνησεν ἐνώπιον καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι διαταράσσουν τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅταν κάποιος ἀδελφός μας χαρακτηρίζεται ὡς σχισματικὸς ἢ αἰρετικὸς, πολλῶν δὲ μᾶλλον ὅταν ἕνας ὀλόκληρος λαὸς ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων εὐρίσκεται ἐκτός τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν αἰτιολογίαν τοῦ σχίσματος, τότε καλούμεθα ἐπείγοντως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς καθυστερήσεως εἰς ἀφύπνισιν πνευματικὴν καὶ ἐγρήγορσιν ἀποστολικὴν, διότι «εἰ πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» (Α΄ Κορ. 12, 26).

Ἡ ὕπαρξις σχίσματος δὲν ἀποτελεῖ ἐπιχείρημα διὰ νὰ ἐγκαταλείψωμεν ἕνα λαόν, ἐλαφρᾶ τῇ συνειδήσει, ἐκτός τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας καὶ κανονικότητος, ἀποποιοῦμενοι τὰς εὐθύναις μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς

ιστορίας, αλλά περισσότερο δημιουργείται κίνητρον διά τήν ἀνεύρεσιν σωτηριωδῶν καί ἐνωτικῶν λύσεων. Ἀποστολικόν χρέος, λοιπόν, ἐπιτελεῖ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ὅταν μελετᾷ τρόπους σωτηρίας διά τούς ἀδελφούς μας Οὐκρανοῦς καί Σκοπιανούς. Ἀποτελεῖ χρέος καί εὐθύνην μας νά ἐπαναφέρωμεν πάντα τά ἔθνη εἰς τήν ἀλήθειαν καί τήν κανονικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ὅ,τι ἔχει τό Οἰκουμενικόν μας Πατριαρχεῖον τό διαθέτει πρὸς χάριν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου καί τό προσφέρει εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τούς λαούς. Ἐντός αὐτοῦ τοῦ πλαισίου θεμελιώνεται καί ὁ Διαχριστιανικός Διάλογος, ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖται «ἐν ἀγάπῃ καί ἀληθείᾳ».

Καρπὸς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί ἀπαύγασμα ἀποστολικῆς εὐθύνης ἦτο καί ἡ σύγκλησις τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ γεγονός μεγίστης σημασίας διά τήν πορείαν τῶν Ὁρθοδόξων καί σημεῖον τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Εἰς τό Μήνυμα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας «Πρὸς τόν Ὁρθόδοξο λαό καί κάθε ἄνθρωπο καλῆς θελήσεως», διακηρύσσονται τά ἐξῆς διά τήν ἀποστολήν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ:

«Μετέχοντες στή Θεία Εὐχαριστία καί δεόμενοι ὑπέρ τῆς οἰκουμένης, ὀφείλουμε νά συνεχίσουμε τή λειτουργία μετὰ τή Θεία Λειτουργία, καί νά δίνουμε τή μαρτυρία τῆς πίστεως πρὸς τούς ἐγγύς καί τούς μακράν, συμφώνως πρὸς τή σαφή ἐντολή τοῦ Κυρίου πρό τῆς Ἀναλήψεώς Του: «καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καί ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμαρεία καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. Α' 8). Ὁ ἐπανευαγγελισμὸς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στίς σύγχρονες ἐκκοσμηκευμένες κοινωνίες καί ὁ εὐαγγελισμὸς ἐκείνων πού ἀκόμη δέν ἔχουν γνωρίσει τόν Χριστόν ἀποτελοῦν ἀδιάλειπτο χρέος τῆς Ἐκκλησίας» (ἄρθρο 2).

Ἡ σημασία τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῆς διαδικασίας προσλήψεως τῶν ἀποφάσεών της ἀνεδείχθη ἐπιτυχῶς καί ἐκ τοῦ προσφάτου διεθνούς, ἐπιστημονικοῦ, θεολογικοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ, μέ τήν συμμετοχήν ἐντυπωσιακῶς πολυαριθμοῦ ἀκροατηρίου, τήν παρουσίασιν ἐξαιρετικῶν εἰσηγήσεων ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν καί θεολόγων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὡς καί ἄλλων ἀδελφῶν ἡμῶν, καί τὰς ζωηράς καί περιεκτικῆς συζητήσεις.

Προσφιλέστατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ χάρις τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ ἀνέδειξεν ἡμᾶς τούς Ὁρθοδόξους, κληρονόμους καί συνεχιστάς τῆς Ἀποστολικῆς καί Πατερικῆς παραδόσεως, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐλπίδος. Αὐτήν τήν ἱεράν παρακαταθήκην ὀφείλομεν νά φυλάσσωμεν ἀδιαλείπτως, ὁμολογοῦντες ἐν «ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ» τόν Χριστόν, ὡς τόν μόνον Σωτῆρα τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου, καί τηροῦντες ἀκλονήτως τά προστάγματά Του.

Ταῦτα πάντα ὑπομιμνήσκομεν μέ ἀφορμὴν τὴν ἐόρτιον μνήμην τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου, ἔχοντες δὲ ἐνώπιόν μας ἑσαεὶ τό ἀποστολικόν χρέος τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας, ἐκφράζομεν τὴν ἔντονον συγκίνησιν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν πνευματικὴν μας ἀγαλλίασιν διὰ τὴν παρουσίαν ἀπάντων ὑμῶν τῶν Ἱερωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ἀρχιερέων, τῶν προφρόνως ἐνδημούντων εἰς τὴν Πόλιν μας ἐξ ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ἰδιαιτέρως δὲ εὐχαριστοῦμεν τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην ἅγιον Νικαίας κ. Κωνσταντῖνον διὰ τὴν ἐκ βάθους καρδίας προσφώνησίν του ἐκ μέρους τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

Χαιρετίζομεν, ὡσαύτως, τὴν παρουσίαν τῶν προσφιλῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, τῶν Ἀρχόντων Ὀφφικιαλίων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀειφεγγοῦς Φαναρίου, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς παρουσίας των δέν καταθέτουν μόνον τὰς καρδιακὰς των προσήσεις πρὸς τὸν ἐορτάζοντα Πατριάρχην, ἀλλὰ μᾶλλον διερμηνεύουν τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὸν Θεσμόν καὶ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν Πρωτόθρονον Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Ἀπονέμοντες δὲ εἰς ὅλους ὑμᾶς τὸν ἀδελφικόν καὶ πατρικόν ἀσπασμόν καὶ τὴν πατριαρχικὴν καὶ πατρικὴν ἡμῶν εὐαρέσκεϊαν καὶ εὐχαριστίαν, προτρέπομεθα ὅπως εὐχεσθε νὰ εὐοδωθοῦν οἱ καλοὶ ἀποστολικοὶ ἀγῶνες τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀληθείας, πρὸς δόξαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος,
εἰς τόν πάνσεπτον Πατριαρχικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου*

Ἐπί τοῖς ὀνομαστηρίοις τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου,
ἀδελφικόν Μῖνυμα τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος
τοῦ Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου

Τῷ Παναγιωτάτῳ κ. Βαρθολομαίῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως,
Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τοῦ ἐν οὐρανοῖς προστάτου Ὑμῶν Ἁγίου Βαρθολομαίου, ἀποστέλλω τῇ Ὑμετέρα Παναγιότητι τὰς καλλιτέρας ἐνθέρμους εὐχάς μου ὑπὲρ ὑγείας, εὐημερίας καὶ πλουσίας πνευματικῆς εὐωχίας, ὁμοῦ μετὰ τῆς διαβεβαιώσεως περὶ τῶν ἀδιαλείπτων προσευχῶν μου δι' Ὑμᾶς, πρὸς εὐόδωσιν τῆς εὐγενοῦς Ὑμετέρας διακονίας ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου, ὅπερ ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν Ὑμετέραν ποιμαντικὴν μέριμναν.

Διατηρῶν ζωντανὰς τὰς ἐκ τῆς προσφάτου μεθ' Ὑμῶν συναναστροφῆς ἐν Ρώμῃ ἀναμνήσεις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ὑμετέρας συμμετοχῆς εἰς τὸ διεθνὲς Συνέδριον τοῦ Ἰδρύματος «Centesimus Annus» μέ θέμα «Νέαι πολιτικά καὶ τρόποι ζωῆς εἰς τὴν ψηφιακὴν ἐποχὴν», ἐπιθυμῶ ὅπως ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν συμβολὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην.

Ἡ παρουσία Ὑμῶν ἐξετιμήθη δεόντως ὑπὸ πάντων τῶν συμμετασχόντων, ἐνῶ διὰ μίαν εἰσέτι φοράν κατεδείχθη δι' αὐτῆς ἡ σπουδαιότης τῆς μεταξύ Καθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων συνεργασίας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προσφορᾶς ἀξιοπίστου καὶ τελεσφόρου μαρτυρίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Ἀνακαλῶν ἐκ καρδίας τὴν μεταξύ ἡμῶν συνάντησιν ἐν Ρώμῃ, ἀναμένω μετὰ χαρᾶς νὰ συναντήσω ἐκ νέου τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα συντόμως ἐν Μπάρι, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἀνασκοπήσωμεν τὴν ἐν Μέσῃ Ἀνατολῇ δραματικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκονται πλείστοι ὅσοι ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ ἡμῶν ἐν τῇ πίστει, καὶ ὅπως προσευχηθῶμεν πρὸς τὸν Θεόν, ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐσταθείας εἰς τὴν περιοχὴν.

Ἐπαναβεβαιῶν τὰς καλλιτέρας τῶν θερμότερων εὐχῶν μου ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις Ὑμῶν, ἀνταλλάσσω μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν τῆς εἰρήνης.

Πάπας Φραγκίσκος

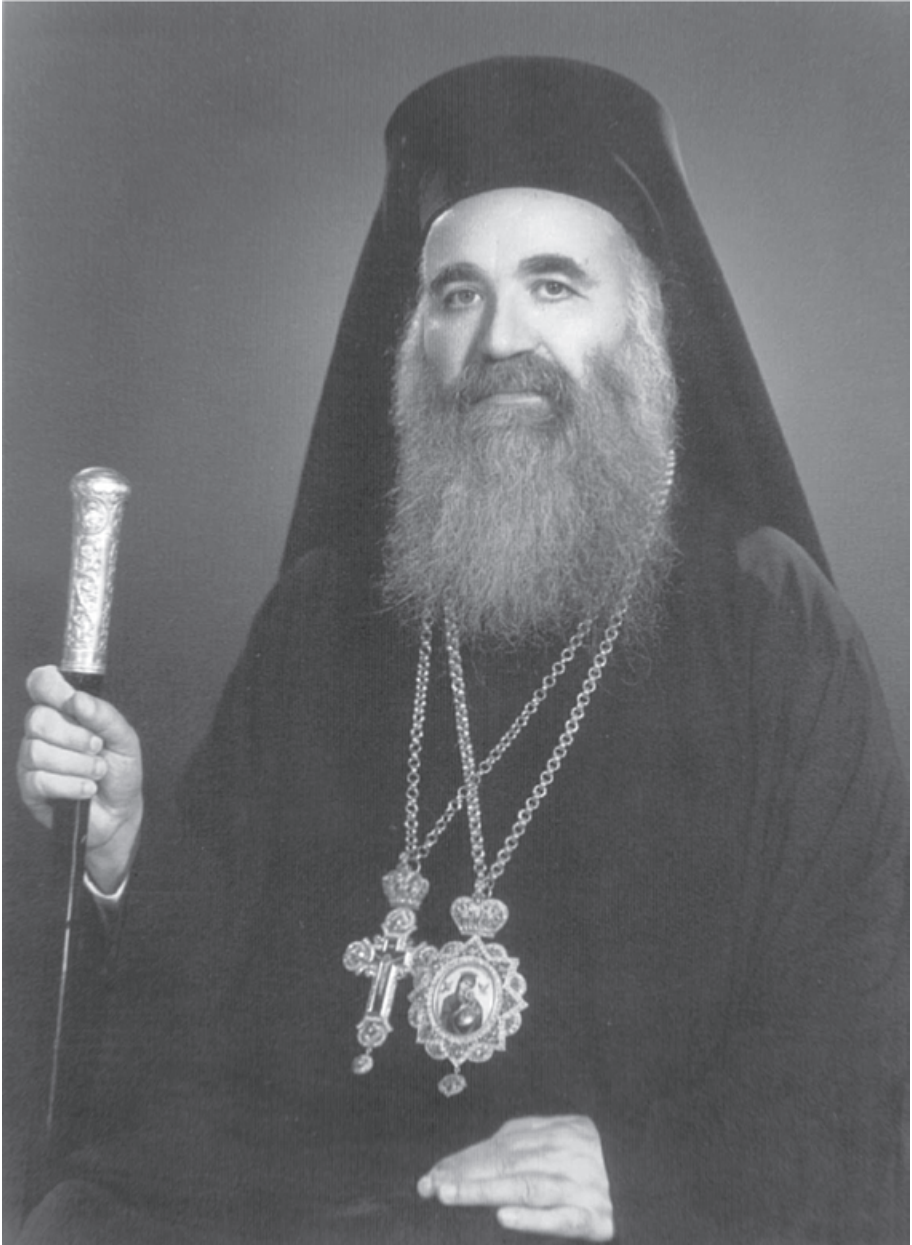
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

**ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΜΝΗΜΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ**

Συμπλήρωσις 40 ἐτῶν
ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας
τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης
κυροῦ Εὐγενίου

Ο ΚΡΗΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ
(1912-1978)

Τέλεσις Ἀκολουθίας τῆς Παρακλήσεως
ἐνώπιον τῆς Ἱστορικῆς Εἰκόνας
τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης

*Ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εὐγένιος
(1912-1978)*

**Συμπλήρωσις 40 ἐτῶν
ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας
τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης
κυροῦ Εὐγενίου**

Ο ΚΡΗΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ (1912-1978)

Ὅποιος ἐπιχειρήσει νά γράψει ἢ καί νά διαβάσει γιά τόν αἰοίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης Εὐγένιο, δυσκολία θά συναντήσῃ ὄχι λόγῳ ἀδυναμίας εὐρέσεως γραπτῶν καί προφορικῶν ἀκόμη πηγῶν, ἀλλά ἐπειδή ὁ ἀριθμὸς τῶν εἶναι πράγματι μεγάλος.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπληρώσεως 40 ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου (1912-1978) ἐλάχιστα μόνον ἐπιλεκτικά, ἀπὸ ὅσα πολλά καί σπουδαία ὑπάρχουν, θά ἀφιερῶσουμε εἰς τεύχη τοῦ ἔτους 2018 τοῦ «Ἀποστόλου Τίτου» κείμενα ἐξιδιασμένης τιμῆς καί αἰωνίου εὐχαριστίας ἕνεκα.

Βιογραφικὸν Σημείωμα

Ὁ Κρήτης Εὐγένιος, «ἡ ὑψιλόκορμος δρῦς τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης», κατὰ κόσμον Εὐάγγελος Ψαλιδάκης, Μητροπολίτης Κρήτης καί κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης παραδίδει τὴν μακαρία αὐτοῦ ψυχὴν εἰς Κύριον τὴν 7^{ην} Φεβρουαρίου 1978.

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1912, τὴν 11^{ην} Σεπτεμβρίου, ἐν Βουλισμένη Μεραιμβέλλου τοῦ Νομοῦ Λασιθίου Κρήτης. Ἐμαθε τὰ ἐγκύκλια γράμματα εἰς τὴν γενέτειρά του καί εἰς τὴν Νεάπολιν. Ἀκολουθῶς ὡς ὑπότροφος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Ἐπανωσήφῃ μεταβαίνει εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ὅπου σπουδάζει τὴν ἱεράν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας. Ἐκάρη μοναχὸς τὴν 24^{ην} μηνὸς Μαρτίου ἔτους 1935 εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Ἁγίας Τριάδος Χάλκης καί ἐχειροτονήθη Διάκονος κατὰ τὴν 25^{ην} Μαρτίου τοῦ ἰδίου ἔτους, εἰς ἡλικίαν 23 ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Αἰμιλιανοῦ (1892-1946).

Ἐν ἔτος μετὰ, ὀλοκλήρωσε τίς σπουδές του καί ἐπέστρεψε εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καί ἐχειροθετήθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην κατὰ τὸ ἔτος 1936. Διδάσκει ὡς καθηγητὴς εἰς γυμνάσια τοῦ Ἡρακλείου. Ὁ χειροτονήσας αὐτὸν Μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος Βενέρης (1934-1941) τὸν διορίζει Γενικὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον τῆς Μητροπόλεως Κρήτης καί ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μητροπολίτης Κρήτης Βασίλειος Μαρκάκης (1941-1950) τὸν ἐπιλέγει εἰς Πρωτοσύγκελλον.

Ὁ Κρήτης Εὐγένιος

Καθώς διηγείται ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Θεόδωρος ὁ Τζεδάκης (ΘΗΕ 5, 1017-1018) ὁ Κρήτης Εὐγένιος ἀνέπτυξε ἀξιόλογον δρᾶσιν, τόσον ἐθνικὴν ὅσον καὶ κοινωνικὴν, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας του, ἐξαιρέτως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἀπαισίους ἡμέρας τῆς χαλεποῦς γερμανικῆς κατοχῆς. Τρόμαξαν πολλάκις οἱ ναζιστὲς διὰ τὴν τόλμη καὶ τὸ θάρρος του. Δέν λύγισε κατενώπιον τῆς ἀπανθρωπιᾶς καὶ τῆς θηριωδίας τοῦ δυνάστη. Ἦταν δυναμικὸς πατριώτης, ἄμεμπτος καὶ πάναγνος Ποιμένας. Κατείχε δυσεῦρετα χαρίσματα καὶ προσόντα, ὅλα θέτοντάς τα ἀδιάλειπτα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κρήτης, τῶν ἀνθρώπων. Ὑπέμεινε ἀγωνιστικὰ τίς ἀνθρώπινες ἀδικίες καὶ τίς φρικαλεότητες τῆς δραματικῆς πάλης, παραμένων ἅγιος, πάναγνος, δίπλα στὸν ἐσταυρωμένο Χριστὸ μέχρις ἐσχάτων λέγων «ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι» (Λουκ. 23,34). Τὸ ἔργο του χαρακτηρίζεται λίαν σημερινό καὶ ἡ Ἀρχιερατικὴ του Ποιμαντορία πολυσχιδῆς καὶ ἐξαίσια.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης τὸν ἐξέλεξε ψήφοις κανονικαῖς Ἐπίσκοπον Ἀρκαδίας καὶ χειροτονήθη τὴν 20^η Ἰανουαρίου 1946, εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸν ἐξέλεξε Μητροπολίτην Κρήτης τὴν 23^η Μαΐου τοῦ ἔτους 1950. Ἐνθρονίζεται Μητροπολίτης Κρήτης τὴν 29^η Ἰουνίου 1950. Εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης προήχθη τὴν 28^η Φεβρουαρίου 1978. Ὁ Κρήτης Εὐγένιος προήδρευσε Συνόδου τῆς ὁποίας ὅλους τοὺς Συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς εἶχε χειροτονήσει ὁ ἴδιος.

Ἀνέγειρε νέους Ναοὺς, ἵδρυσε φιλανθρωπικὰ ἐκκλησιαστικὰ ἰδρύματα καὶ καταστήματα κοινωνικῆς μέριμνας, συνέστησε συσσίτια, μαθητικὰ οἰκοτροφεία, θερινὰς κατασκηνώσεις, ἐξύψωσε τὸν ἱερόν Κλήρον, φροντίζων διὰ τοὺς καλῶς κατηρτισμένους καὶ μορφωμένους κληρικούς. Ἐξέδωσε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952 διὰ πρώτην φοράν τὸ ἔγκριτον ἐπίσημον περιοδικὸν «Ἀποστολος Τίτος». Ἡ ἀγαθοποιὸς δραστηριότης τοῦ Εὐγενίου περιγράφεται ὡς θαυμαστή. Ἡ παρουσία του παντοῦ εὐγενικὴ καὶ μεγαλοπρεπής. Ἐγραψαν ὅτι προτιμοῦσε τὴν σιωπὴ τῆς προσευχῆς, τὴν ἀσκητικὴν ζωὴ τοῦ καλογήρου ἀπὸ τὰ ἀξιώματα. Ἐλαβε μέρος εἰς πλείστας καὶ σημαντικὰς ἐπίσημους ἀποστολάς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀναφέρωμεν ἐξ αὐτῶν ἐνδεικτικῶς μόνον τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις συνάντησίν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου μετὰ τοῦ Πάπα Ρώμης Παύλου VI, εἰς τὴν ὁποίαν συμμετεῖχε ὁ Κρήτης Εὐγένιος.

*Ἡ πένθιμος ὑποδοχή τῆς σοροῦ
τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου*

**Τά κατά τόν θάνατον,
τίν κηδείαν καί τίν ταφίν
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου**

Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς τό Λονδίνο τήν 7^{ην} Φεβρουαρίου 1978. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εὐγένιος, κατά τήν 30^{ην} τοῦ μηνός Ἰανουαρίου 1978 χειρουργήθηκε εἰς νοσοκομεῖον τοῦ Λονδίνου, ὅπου νοσηλευόταν πάσχων ὑπό νεβρινώματος. Ἐνώ ἡ μετεγχειρητική του κατάστασις ἐξελισσόταν ὀμαλά, ἀπέθανε ἀπροσδόκητα ἀπό ἐμβολή, τό μεσημέρι τῆς 7^{ης} Φεβρουαρίου 1978, γύρω στή 1 ὥρα Ἑλλάδος.

Κοντά στόν Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης Εὐγένιο ἀπό τήν πρώτη ἡμέρα μεταβάσεώς του εἰς τό Λονδίνο μέχρι καί τήν ὥρα πού ἀπέθανε εὐρίσκονταν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κισάμου καί Σελίνου Κύριλλος, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Εἰρηναῖος καί Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Τίτος. Μέ σχετικό τηλεγράφημα ἄμεσα ἐνημέρωσαν τήν Ἱεράν Σύνοδο περί τοῦ γεγονότος.

Μετά ἀπό συνεννόηση Βρετανικῶν καί Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν ἡ σορός τοῦ ἐκλιπόντος Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου μεταφέρθηκε στήν Ἑλλάδα στίς 13.40' μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 260 πτήση. Κατόπιν προγραμματίσθη να μεταφέρθη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τό Ἡράκλειον μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 506 πτήση περί ὥραν 18.30', ἐνώ εἰς περίπτωση καθυστερήσεως ἐπροτάθη ἡ πτήση ὑπ' ἀριθμ. 508 περί ὥραν 20.30'.

Εἰς τό ἀεροδρόμιον παρευρέθησαν ἀναμένοντες τήν ἄφιξιν αὐτῶν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πέτρας Δημήτριος καί Λάμπης καί Σφακιῶν Θεόδωρος, ὁ Νομάρχης κ. Καραγκουνίδης, ὁ Δήμαρχος κ. Χρονάκης, ὁ Διοικητής τῆς 5ης Μεραρχίας Ὑποστράτηγος κ. Γιαλελῆς, ὁ Ταξίαρχος κ. Μπουτσικάρτης, Ἐκπρόσωποι τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν, Κλήρος καί λαός.

Ἀμέσως μετά τήν ἄφιξιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σοροῦ εἰς τό Ἡράκλειον ἐτέθη αὐτή εἰς διήμερον λαϊκόν προσκύνημα ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Χιλιάδες πιστῶν προσέτρεξαν ἀμέσως ὑπομονητικά καί εὐλαβῶς νά ἀποχαιρετίσουν τόν ἐκλιπόντα Ποιμενάρχην αὐτῶν.

Οἱ σημαίες μέ ἀπόφαση τῆς Νομαρχίας Ἡρακλείου ἐτέθησαν μεσίστιες. Σέ ὅλες τίς Ἀρχές καί στίς Δημόσιες Ὑπηρεσίες διετάχθη μεσίστιος Σημαιοστολισμός πρὸς τιμῆν τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου, ἀπό Τετάρτης 8 Φεβρουαρίου 1978 ἕως καί τῆς ἡμέρας τῆς ταφῆς αὐτοῦ. Δημοτικά καί Κοινοτικά Καταστήματα, Ν.Π.Δ.Δ., Ἰδιωτικά Καταστήματα, Τράπεζες, οἰκίες, μεσοσημαιοστολίστηκαν πένθιμα τιμῆς ἔνεκεν.

Εἰς τήν Νομαρχίαν πραγματοποιήθηκε Σύσκεψη προκειμένου να διοργανωθοῦν καλῶς τά τῆς κηδείας καί συμμετείχαν ὁ Πέτρας Δημήτριος, ὁ

Λάμπης Θεόδωρος, ο Νομάρχης, ο δήμαρχος, οί Διοικητές τών Σωμάτων Ασφαλείας καί οί συναρμόδιες Ύπηρεσίες του Τόπου.

Τό σεπτόν του μεταστάντος σκήνωμα ἐξετέθη εἰς προσκύνημα εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν του Ἁγίου Μηνᾶ. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη τῇ 11:00' πρωινή ὥρα του Σαββάτου, 11^{ης} Φεβρουαρίου 1978. Ἀκολουθῶς, ἐτάφη εἰς τόν Κοιμητηριακόν Ναόν Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἡρακλείου.

Εἰς τόν Μητροπολιτικόν Ναόν του Ἁγίου Μηνᾶ χιλιάδες λαοῦ προσέρχονταν νά προσκυνήσουν τό σκήνωμα του ἐκλιπόντος λίαν ἀγαπητοῦ καί βαθυσεβάστου Ποιμενάρχου.

Ἡ θλιβερή εἶδηση διαδόθηκε ἀμέσως καί μεταδόθηκε ταχέως εἰς τό Ἡράκλειον, ὅπου ἤχησαν πένθιμα οἱ καμπάνες του Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ του Ἁγίου Μηνᾶ καί ὄλων τών ἄλλων Ἐκκλησιῶν τῆς Κρήτης, ἀναγγέλοντας τοῖς πᾶσι ὅτι ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης διατελεῖ ἄπνους.

Ὑπό τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ὀρίσθη Τοποτηρητής τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης ὁ Μητροπολίτης Πέτρας Δημήτριος. Περί ὥραν 17:30' ὁ Τοποτηρητής Πέτρας Δημήτριος, μετά του Μητροπολίτου Λάμπης καί Σφακίων Θεοδώρου, ἔψαλαν τρισάγιον εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν του Ἁγίου Μηνᾶ, παρουσία κλήρου καί λαοῦ, πού θλίψει βαθυτάτη προσέτρεξε κατά πλῆθος.

Ἀνακοίνωσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

Πρός

Τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

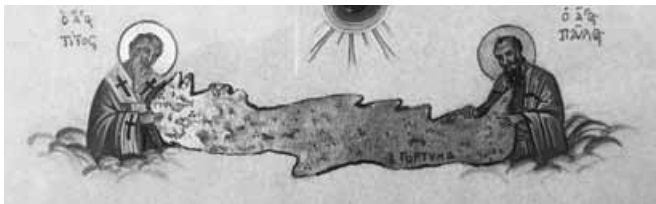
Κατώδυνοι τήν ψυχήν γνωρίζομεν ὑμῖν τήν πρός Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου, ἐπισυμβᾶσαν ἐν Λονδίῳ περί τήν μεσημβρίαν τῆς χθές, 7 Φεβρουαρίου 1978, ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρός θεραπείαν.

Προτρεπόμεθα οὖν πατρικῶς, ὅπως ἅπαντες οἱ εὐλογημένοι χριστιανοί τοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὡς ὑστάτην ἐκδήλωσιν χρέους χριστιανικοῦ, δεηθῆτε πρός τόν Ἀρχηγόν τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας Αὐτοῦ ψυχῆς.

Τά τῆς μετακομιδῆς τοῦ σεπτοῦ Αὐτοῦ Σκηνώματος, ὡς καί τά τῆς κηδείας Αὐτοῦ θέλομεν ἀποφασίσει μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων ἀγαπητῶν Ἀδελφῶν, Ἱεραρχῶν τῆς Νήσου καί γνωρίσει πρός ὑμᾶς ἐγκαίρως.

Ἐπί τούτοις, εὐχόμενοι ὑμῖν τε καί τοῖς οἴκοις ὑμῶν πᾶσαν παρά Κυρίου ἀγαθωσύνην, διατελοῦμεν μετ' αἰσθημάτων πατρικῶν.

Ὁ Τοποτηρητής τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης
† Ὁ Πέτρας Δημήτριος

*Τέλεσις τρισαγίου καί ή έκταφή τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κρήτης κυροῦ Βασιλείου,
ὑπό τοῦ Τοποτηρητοῦ Μητροπολίτου Πέτρας Δημητρίου*

Ἑκτακτι σύγκλησις τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου

Τό Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης κατά τήν 8^η Φεβρουαρίου ὑποδέχεται τόν νεκρό Ποιμενάρχη του. Ἡ σορός αὐτοῦ τίθεται εἰς λαϊκόν προσκύνημα. Χιλιάδες λαοῦ προσέτρεξε εὐλαβικά εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ προκειμένου νά προσκυνήσουν τό ἱερόν σκῆνωμα τοῦ θανόντος Πρωθιεράρχου.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης συγκληθεῖσα ἐκτάκτως ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ ἔχοντος τά πρεσβεία Ἀρχιερωσύνης Σεβ. Μητροπολίτου Πέτρας Δημητρίου ὄρισε Τοποτηρητήν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης αὐτόν. Ἀπεφάσισε ὅπως τόν ἐπικήδειο ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐκφωνήσῃ ὁ Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος, ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Ὡσαύτως, Συνοδικῶς ἀπεφασίσθη ὅπως στεφάνους καταθέσουν ἐπί τῆς σοροῦ τοῦ μακαριστοῦ Πρωθιεράρχου ἐντός τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ οἱ Ἐκπρόσωποι τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Δήμαρχος Ἡρακλείου, ὁ Ἀνώτερος Διοικητὴς Φρουράς Ἡρακλείου, ἐκ μέρους τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καί ὁ Ἐκπρόσωπος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὄρισε Τελετάρχην τόν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἐπανωσήφη Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελον καί βοηθόν αὐτοῦ τόν Πρωτ. Ἀντώνιο Παπαδημητρίου.

Ἐγνωρίσθη ὅτι εἰς τόν Μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο θά ἀποδωθοῦν τιμές Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἡ σορός αὐτοῦ θά μεταφερθεῖ ἐπὶ κιλλίβαντος πυροβόλου. Ἀπεφασίσθη ὅπως τίς ταινίες ἐπὶ τοῦ κιλλίβαντος θά φέρουν τέσσερις (4) Ἡγούμενοι, Ἀγκαράθου Καλλίνικος, Ἀνωπόλεως Γρηγόριος, Κεῖρας Ἱερόθεος, Ἀρκαδίου Ἀμβρόσιος.

Τέλος, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφασίσεν ὅπως τελεσθοῦν ἐντός τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τρεῖς θείες Λειτουργίες ὑπὸ Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν, μέ σειρὰν ὡς ἐξῆς ὑπό: Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης καί Σφακίων Θεοδώρου, Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου Κυρίλλου καί Γορτύνης καί Ἀρκαδίας Τιμοθέου.

Ό Πέτρας Δημήτριος, Τοποτηρητής τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

Ὁ Πέτρας Δημήτριος Τοποτηρητής τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὄρισε Τοποτηρητὴ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πέτρας καὶ Χερρονήσου Δημήτριον, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ πρῶτος τῆ τάξει κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς Ἀρχιερωσύνης μεταξύ τῶν Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν. Ὁ Τοποτηρητής ὤρισε Γενικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης τὸν Ἀρχιμ. Νεκτάριο Παπαδάκην. Ἐπίσης ἐξέδωσε ἀνακοίνωση σχετικῶς πρὸς τὴν ἡμερομηνία καὶ τὴν τάξη τῆς κηδείας καὶ τῆς ταφῆς τοῦ μακαριστοῦ Πρωθιεράρχου.

Τὸν Τοποτηρητὴ, Σεβ. Μητροπολίτη Πέτρας Δημήτριον, στό Ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρον ἐπισκέφθηκαν καὶ ἐξέφρασαν συλλυπητήρια ὁ Νομάρχης κ. Καραγκουνίδης, ὁ Εἰσαγγελέας Πρωτοδικῶν κ. Ζορμπᾶς, οἱ Ἄρχοντες, Ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν, Κληρικοὶ καὶ πλῆθος λαοῦ.

Ὁ Τοποτηρητής 17.30' μετέβη μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης καὶ Σφακίων Θεοδώρου καὶ κληρικῶν εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ὅπου ἐτέλεσε τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰοδίμου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου.

Ὁ Τοποτηρητής Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας Δημήτριος προήδρευσε τῆς ἐκτάκτου Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐνημέρωσεν διὰ τηλεγραφήματος τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνηση καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖον ὑπογράφων «Θλίψει βαθυτάτη ἀγγέλομεν τὴν προς Κύριον ἐκδημίαν Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου».

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέρχεται ἀργά τὸ βράδυ γιὰ νὰ καθορίσει τὰ τῆς κηδείας καὶ ταφῆς. Ἡ κηδεία ὀρίζεται κατὰ τὴν 11^η Φεβρουαρίου καὶ ἡ ταφή εἰς τὸ Κοιμητήριον τοῦ Ἁγίου Κωνστ/νου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πραγματοποιήθηκε τὴν 9^η Φεβρουαρίου ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ Μητροπολίτου Πέτρας Δημητρίου τρισάγιον εἰς τὸν τάφον καὶ ἡ ἐκταφή τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κρήτης Κυροῦ Βασιλείου, διὰ νὰ εἰσέλθει εἰς τὸν ἴδιον τάφον ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εὐγένιος.

*Τό σκήνωμα τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου
ἐπί κιλίβαντος πυροβόλου, ἐν μέσῳ ἐνθουσιῶντος Λαοῦ*

Ἀπό τό πάνδημο μέ βαθεῖα ἀγάπη καί σιωπηλή συγκίνηση προσκύνημα τιμῆς

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δημοσιεύεται εἰς τὰ Μ.Μ.Ε. τῆς ἐποχῆς τό ἀκόλουθον κείμενον:

ΚΗΔΕΙΑ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος Κρήτης θλίψει βαθυτάτη ἀγγέλει τήν πρός Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Προέδρου Αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης

ΕΥΓΕΝΙΟΥ

Τό σεπτόν τοῦ μεταστάντος σκήνωμα ἐξετέθη εἰς προσκύνημα εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ψαλήσεται τῇ 11.00' πρωινή ὥρα τοῦ Σαββάτου, 11^{ης} Φεβρουαρίου.

Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 8ῃ Φεβρουαρίου 1978
Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Δελτίον Τύπου τῆς Νομαρχίας Ἡρακλείου

Ἀνακοινώνεται ὅτι, ἀπό τήν Ἐπαρχιακή Ἱερά Σύνοδο ὀρίσθηκε νά γίνει ἡ κηδεία τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου τήν 11^{ην} Φεβρουαρίου 1978.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία θά ψαλλεῖ τήν 11.00 ὥρα εἰς τόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καί ἐν συνεχείᾳ ἡ νεκρική πομπή, διά τῶν Λεωφ. Καλοκαιρινοῦ, θά κατευθυνθεῖ πεζή μέχρι καί τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Κων(νου) Ἡρακλείου (Νεκροταφεῖο) ὅπου θά γίνει ἡ ταφή.

Κατά τήν ἡμέρα τῆς κηδείας θά παραμείνουν κλειστές οἱ Δημόσιες Ὑπηρεσίες καί τὰ Σχολεῖα τῆς Πόλεως Ἡρακλείου, τὰ δέ Καταστήματα τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος τοῦ Ἡρακλείου θά παραμείνουν κλειστά ἀπό ὥρας 11.00 ἕως 13.00 τῆς ἰδίας ἡμέρας. Εἰς τήν κηδείαν θά παραστοῦν ὁ Ὑπουργός Παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρβιτσιώτης καί ὁ Ὑπουργός Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Ἐμμ. Κεφαλογιάννης, οἱ ὅποιοι καί θά καταθέσουν στέφανο ἐξ ὀνόματος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καί τῆς Κυβερνήσεως.

*Ὁ αἰίδιμος Γέρων Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων
μετά του μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου*

Δηλώσεις - Ανακοινώσεις

Ο Γέρον Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων ἐδήλωσε: «Ἀποτελεῖ πράγματι ἀπώλεια διὰ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ θάνατος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου. Ἦταν μια φυσιογνωμία ἐκκλησιαστικὴ ἐκ τῶν σπανίων πού συνεδύαζε τὴν εὐγένεια καὶ τὸν ἡρωϊσμό τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ καὶ τὸ ὑψηλὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Ἦτο παραδειγματικὴ ἡ ἀφοσίωσή του στό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ εἶναι γνωσταὶ αἱ ὑπηρεσίαι του πρὸς τὸν Κρητικὸν λαόν πού δέν εἶναι ἀνάγκη ἐγὼ νὰ ἀναφερθῶ. Οἱ Κρήτες θὰ τὸν ἀναζητήσουν».

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ: «Συμμετέχω εἰς τὸ πένθος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐπὶ ἐκδημίαν μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου, εὐχομαι ὅπως Κύριος τάξει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χώρα ζώντων».

Ο κ. Τσάτσος: Μετὰ ὀδύνης ψυχῆς ἐπληροφόρηθην ἀδόκητον ἀπώλεια Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου. Παρακαλῶ διερμηνεύσατε εἰς μέλη Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης καὶ οἰκείους μεταστάντος εἰλικρινῆ συλλυπητήρια καὶ συμμετοχὴν μου εἰς βαρὺ πένθος Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Κρήτης».

Ο κ. Καραμανλῆς: «Σᾶς ἀπευθύνω τὰ θερμὰ μου συλλυπητήρια γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου».

Ο Ἀνώτερος Διοικητὴς Φρουρᾶς Ἡρακλείου Ταξίαρχος κ. Μπουτσιακάρης: «Ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Εὐγενίου παρακαλῶ δεχθῆτε τὰ εἰλικρινῆ συλλυπητήρια τόσον ἐμοῦ, ὅσων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν Φρουρᾶς Ἡρακλείου».

Ο κ. Μητσοτάκης: «Συντετριμμένος ἀπὸ τὴν εἶδηση τοῦ θανάτου τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου, συμμετέχω εἰς τὸ βαρὺ πένθος τῆς ἀπορφανισθείσης Ἐκκλησίας μας. Ἀπὸ βάθους ψυχῆς ἐκφράζω τὰ συλλυπητήριά μου πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ συνεργάστας του».

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖον θα ἐκπροσωπήσουν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Σταυρουπόλεως Μάξιμος, Εἰρηνουπόλεως Συμεών καὶ Πισιδίας Ἰεζεκιήλ.

Ἀνακοίνωσις τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου

Ο ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ἀνακοινώνει ὅτι ὅλα τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα θὰ παραμείνουν ΚΛΕΙΣΤΑ αὔριον Σάββατον καὶ ἀπὸ 11π.μ. μέχρι 1 μ.μ. λόγω τῆς κηδείας τοῦ ἀειμνήστου ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΚΥΡΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ.

*Στιγμιότυπον ἐκ τῆς Ἐξοδίου Ἀκολουθίας.
Διακρίνονται ὁ Τοποτηρητῆς Μητροπολίτης Πέτρας Δημήτριος
καί οἱ συμμετέχοντες Μητροπολίτες.*

Ἀρχιερατικές Θείες Λειτουργίες καί ἡ ἐξόδιος

Ἐξ Ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐτελέσθησαν ἐντός τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τρεῖς Ἀρχιερατικές θείες Λειτουργίες ὑπό Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν. Κατά τήν 9^η Φεβρουαρίου 1978 ἐλειτούργησεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος, ὁ ὁποῖος καί κατά τήν ἡμέραν τῆς ταφῆς ἐξεφώνησε τόν ἐπίσημον ἐπικήδειον ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τήν 10^η τοῦ αὐτοῦ μηνός ἡ θεία λειτουργία ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ παραπλησίως τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος τοῦ μεγάλου τῆς Κρήτης Πρωθιεράρχου κυροῦ Εὐγενίου ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου Κυρίλλου.

Τήν 11^η Φεβρουαρίου 1978, συμφώνως πρὸς τήν σχετικὴν Συνοδικὴν Ἀπόφασιν λειτουργὸς ἦτο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης καί Ἀρκαδίας Τιμόθεος, ἐνῶ ὁ Τοποτηρητὴς Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας Δημήτριος προέστη τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας.

Εἰς τήν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν ἐξεπροσώπησαν τήν Α.Θ. Παναγιώτητα τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην καί τήν Μητέρα Ἐκκλησία, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Σταυρουπόλεως Μάξιμος καί Πισιδίας Ἰεζεκιήλ.

Ἐγράφη ὅτι παρέστησαν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ Μητροπολίτες Νέας Ἰωνίας Τιμόθεος καί Διδυμοτείχου καί Ὁρεστιάδος Ἀγαθάγγελος. Ἐξεπροσώπησε τήν Ἐκκλησίαν Ἀμερικῆς ὁ Μητροπολίτης Χριστουπόλεως Ἄνθιμος. Παρέστησαν ἐπίσης ἐπρόσωποι τοῦ Πάπα, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων, τοῦ Μητροπολίτου Γερμανίας.

Εἰς τήν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ προεξάρχοντος τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, Σεβ. Μητροπολίτου Πέτρας Δημητρίου, συμμετείχαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἱεραπύτνης καί Σητείας Φιλόθεος, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Τίτος, Κισάμου καί Σελίνου Κύριλλος, Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Εἰρηναῖος καί ὁ πρῶν Πελαγονίας Νικόλαος.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων πού παρηκολούθησαν τήν ἐξόδιον τοῦ μακαριστοῦ Κρήτης Εὐγενίου ὑπήρξαν οἱ Ὑπουργοὶ Παιδείας καί Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, ὁ Ἀρχηγός τῶν Νεοφιλελευθέρων Κωνσταντῖνος Μητσοτάκης, οἱ Βουλευτές Μπαντουβάς, Εὐλούρης, Σεργάκης, Σκουλάς, Δρεττάκης, Ἀσλάνης, Γαλενιανός, Βαρδινογιάννης, οἱ Ἀντιστράτηγοι Βορηᾶς καί Πολίτης, ὁ Ὑποστράτηγος Γιαλελῆς, οἱ Ταξίαρχοι Μπουτσικάρης καί Σμαργιαννάκης, οἱ Νομάρχες Κρήτης, ὁ Δήμαρχος καί τὰ Μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἡρακλείου, ἐκπρόσωποι τῶν Κρητῶν Ἐξ Ἑλλάδος καί τό Ἐξωτερικόν, ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος τῆς Συνόδου, κ.ἄ..

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος
ἐκφωνῶν τόν ἐπικήδειον Λόγον*

*Θλίψει βαθυτάτη οἱ Ἱεράρχες, τό τίμιον Πρεσβυτέριον, ἡ Ἱερά Διακονία, οἱ ἐντιμώτατοι
ἄρχοντες, ὁ πενθηφόρος κρητικός λαός, συμμετέχουν εἰς τό βαρύ πένθος τῆς Ἐκκλησίας*

Ὁ ἐπικίδειος λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης καί Σφακίων Θεοδώρου

Μετά τήν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος ἐξεφώνησε ἐπικίδειον Λόγον. Ἀνέγνωσε ὡς ἑξῆς: «Μακάριοι οἱ νεκροί οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι...ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τά δέ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν» (Ἀποκαλ. 14,13).

Τοὺς λόγους τούτους τοὺς ἀποκαλυπτικούς Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Ἱερώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τίμιον Πρεσβυτέριον, Ἱερά Διακονία, Ἐξοχώτατοι Κύριοι Ὑπουργοί, Ἐντιμότατοι Ἄρχοντες, πενθηφόρε καί περιούσιε τῆς Ἐκκλησίας Λαέ τοὺς λόγους τούτους τῆς θείας Ἀποκαλύψεως ἐντόνως ἐνωτιζομαι σήμερον, ἐνατενίζων πρὸς τό σεπτόν πρόσωπον τοῦ μακαριστοῦ τῆς Νήσου Πρωθιεράρχου, τοῦ πολυσεβάστου πάντων πνευματικοῦ Πατρός, τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου, κειμένου ἄπνου πρό ἡμῶν.

Καί τοῦτο λέγω, ἐπειδή ὁ προῶρος ἀφ' ἡμῶν μεταστάς ἔζησε καί ἀπέθανε ἐν Κυρίῳ, εἰργάσθη φιλοπόνως καί ἀποδοτικῶς τό δοθέν αὐτῷ παρά τοῦ δωρεοδότου τάλαντον περισσοτέρως ἐκοπίασαν ὑπέρ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἐποίησεν ἔργα μεγάλα καί θαυμαστά, τά ὁποῖα νῦν «ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ», ἐπληροφόρησε δεόντως τήν ὑψηλὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τῇ Κοινωνίᾳ διακονίαν Αὐτοῦ, κατηξίωσε τήν ἐπί γῆς ζωὴ Αὐτοῦ συνωδᾶ ταῖς θείαις ἐντολαῖς καί τῷ θεοχαράκτῳ προορισμῷ τοῦ ἀνθρώπου, ἔφαγεν τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς, μετέδωκε δαψιλὴ τήν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διό καί πορεύεται τήν μακαρίαν ὁδὸν τῆς Αἰωνιότητος.

«Ὦντως φοβερότατον τό τοῦ θανάτου μυστήριον»!

Ἡμεῖς ὁμως, καίτοι ἀναθεωροῦμεν τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς Αὐτοῦ, καίτοι ἐλλαμπόμεθα ἐκ τῆς μεγαλοπρεπούς Αὐτοῦ εἰσόδου, ὡς μεγαλοπρεπῆς ὑπῆρξε κατὰ τήν ἐμφάνισιν ὁ αἰοίδιμος, ἐκ τοῦ φθαρτοῦ τούτου κόσμου τῶν αἰσθήσεων εἰς τον ἄφθαρτον κόσμον τοῦ Πνεύματος, ἔνθα ἤχος καθαρὸς ἑορταζόντων τῆς εἰσόδου Αὐτοῦ «ἐκ τοῦ θανάτου δῆλα ὅτι εἰς τήν ζωὴν, ἐν τούτοις, μνήμονες τῶν ὄσων εἰργάσθη ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πατρίδος καί τῆς Κοινωνίας καί ὄραματισταὶ τῶν ὄσων ἔτι θά ἐπετέλει ἐν τῷ ἐγνωσμένῳ ζήλῳ καί τῇ πλουσίᾳ πείρα Αὐτοῦ, ἔτι δέ ἀναμιμνησκόμενοι τῶν πατρικῶν Αὐτοῦ εὐεργεσιῶν καί βαθύτατα ἐκτιμώντες τόν πρὸς Αὐτόν πνευματικόν σύνδεσμον, ὃν Ἐκεῖνος ἐσφυρηλάτησε διὰ τῶν ἀγνῶν αἰσθημάτων καί τῆς πνευματικῆς Αὐτοῦ συγκροτήσεως, θρηνοῦμεν διὰ τόν πρόσκαιρον χωρισμόν, κλαίομεν διὰ τόν ἀπορφανισμόν, λυπούμεθα διὰ τήν ἐντεύθεν ἀπώλειαν,

καίτοι «οὐχί καθώς καί οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα», καί αισθανόμεθα τό κενόν, τό μέγα ὄντως κενόν, τό ὁποῖον ὁ κηδευόμενος καταλείπει.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης καθίσταται πράγματι πτωχοτέρα διά τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου, ἀλλά τό στερέωμα τῆς θριαμβευούσης ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησίας καθωραΐζεται δι' ἑνός ἔτι λαμπροῦ ἀστέρος ὡς ὁ μεταστάς, ὅστις «οἶος τόν τρόπον τοιοῦτος καί τόν λόγον καί οἶος τόν λόγον τοιοῦτος καί τόν τρόπον» ἐβίωσεν. Ἐπεσεν ἡ ὑψικάμινος δρῦς τῆς Κρητικῆς Ἐκκλησίας εἰς τόν πρόσκαιρον τούτον κόσμον, διά νά μεταφυτευθῆ εἰς τόν Παράδεισον, «ἡρπάγη προῶρως - ἐν μέσῳ ἐκπλησσοῦσης, ὡς πάντοτε, δραστηριότητος - ἵνα μὴ κακία ἀλλάξη σύνεσιν αὐτοῦ ἢ δόλος ἀπατήση ψυχὴν αὐτοῦ» (Σοφ. Σολομ. 4). Ὑπῆρξεν ἀδάμας πολυεδρικός, οὔτινος ἡ ἀκτινοβολία θά παραμείνῃ ζωηρά, ἀπέβη προσωπικότης πολυσιχιδῆς ἐν τῇ ἐπιτελέσει ἔργου, τό ὁποῖον οὐδεὶς δύναται νά παρίδῃ εὐκόλως.

Γεννηθεὶς ἐν τῇ κώμῃ Βουλισμένη τοῦ Μεραμβέλου τῆ 11 Σεπτεμβρίου τοῦ 1912 ἐκ γονέων εὐσεβῶν, παρηκολούθησεν ἐκεῖ καί ἐν Νεαπόλει τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων κλίσιν ἔντονον πρὸς τὰ θεία αισθανόμενος, ἐπεθύμησε νά σπουδάσῃ, τὴν ἱεράν τῆς θεολογίας ἐπιστήμην, ὅπερ ἐπραγματοποίησεν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ κατὰ Χάλκην Σχολῇ τοῦ Οἴκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου ὡς ὑπότροφος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἐπανωσήφῃ.

Ἐν ἔτει 1935, κατὰ τό ὁποῖο καί ἐκ τῆς Σχολῆς ἀπεφοίτησεν, ὁ νεαρός Εὐάγγελος Ψαλιδάκης, κείρεται μοναχός καί χειροτονεῖται διάκονος, λαβῶν τό τοσοῦτο πρὸς τόν χαρακτῆρα Αὐτοῦ ἀνταποκρινόμενον καί προσφυές τόν ψυχικόν Αὐτοῦ κόσμον ἐκφράζον ὄνομα Εὐγένιος, διά τοῦ ὁποίου ἐγένετο γνωστός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τῷ 1936 κατελθόντα εἰς Κρήτην ἐκ τῶν προκατόχων Αὐτοῦ Μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος Βενέρης, ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον καί ἐχειροθέτησεν εἰς ἀρχιμανδρίτην, ἐκτιμήσας τὰ περικοσμοῦντα Αὐτόν σπάνια προτερήματα.

Ἀναλαβῶν κατ' ἀνάθεσιν τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου, εἰργάσθη ἐκ παραλλήλου ὡς καθηγητῆς ἐν τῇ Ἰδιωτικῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει, διδάσκων καὶ νουθετῶν τούς μαθητάς Αὐτοῦ οὐ μόνον ὡς ἀπλοῦς παιδαγωγός, ἀλλά κυρίως ὡς πνευματικός πατήρ, ὅστις διά τοῦ Εὐαγγελίου ἀναγεννά αὐτούς.

Ὁ διαδεχθεὶς τόν ἀειμνήστον Τιμόθεον, Μητροπολίτης Κρήτης Βασίλειος Μαρκάκης, εἰς ἡμέρας κρίσιμους, τῷ 1941 ἀνέδειξε τόν μεταστάντα Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱερᾶς τότε Μητροπόλεως Κρήτης καί μετ' οὐ πολὺ, ἀναγκασθεὶς παρά τῶν Γερμανῶν εἰς ἐξορίαν, ἀφήκεν αὐτόν ὡς ἀντικαταστάτην, ὅτε καί εὐρέθῃ νεώτατα ἀντιμέτωπος πρὸς τόν ρόλον ἀλλά καί τόν δόλον τῆς Ἱστορίας, πρὸς τούς ὁποίους ἔκτοτε ἠναγκάζετο συνεχῶς νά παλαιῇ.

Κατά τήν ἐπάρατον Γερμανικήν κατοχήν εἰργάσθη κατά τοιοῦτον τρόπον ὥστε εἰς τὰς συνειδήσεις τοῦ διωκομένου Λαοῦ νά καταλάβει θέσιν ἐκλεκτῆν ν' ἀποβῆ ὁ θρυλικός «πάτερ Εὐγένιος», ὁ ὁποῖος παρεῖχεν ἑαττόν πηγὴν θάρρους καὶ αἰσιοδοξίας διὰ τήν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἐθνους.

Δέν ἔπαυσε κατὰ τήν σκληρὰν Κατοχήν ἀόκνως καὶ ἀποδοτικῶς ἐργαζόμενος καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναγάγει εἰς περιωπὴν, καὶ διὰ τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποῖα ἐξεφράζετο διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συγκροτηθέντος ἐνταῦθα Ε.Ο.Χ.Α., ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ὅλης πατριωτικῆς Αὐτοῦ δράσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐκάλυπεν οὐ μόνον τήν περιφέρειαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερον ὅπου ἂν οἱ κατακτηθέντες εἶχον ἀνάγκην καὶ μάλιστα εἰς τὴν Βιάννον, εἰς τῆς ὁποίας τὸ δράμα ἔδωκε ρωμαλέον τὸ παρόν κατὰ τὸν ἀλησμόνητον ἐκεῖνον Σεπτέμβριον.

Μετὰ τήν ἀπελευθέρωσιν ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης, τιμῶσα τὸ ἦθος, τὴν συγκρότησιν, τὸ ἔργον καὶ τὰς ἰκανότητας τοῦ πολυσεβάστου πατρός Εὐγενίου, ἐξέλεξεν αὐτὸν παμψηφεῖ καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς ἐπίσκοπον Ἀρκαδίας τὴν 20^{ην} Ἰανουαρίου 1946, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀναδείξῃ Αὐτὸν Προκαθήμενον καὶ Μητροπολίτην Κρήτης εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀπὸ Ἀρκαδίας Βασιλείου τὴν 23^{ην} Μαΐου 1950.

Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ λαοφιλοῦς Πρωθυεράρχου ἐν μέσῳ ἐνθουσιῶντος Λαοῦ, πληρώσαντος τὸν ὑπερμεγέθη καὶ περίλαμπρον τοῦτον ναὸν μέχρι κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου καὶ δι' ὅλου τοῦ αὐλείου χώρου, ἐγένετο τῇ 29ῇ Ἰουνίου 1950, ἀφ' ἧς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ποιμαντορικοῦ ἐνταῦθα ἔργου ἐν πάσῃ πληρότητι καὶ ἀξιοθαυμάστῳ ἐπιτυχίᾳ.

Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κρήτης ἀνυψωθείσης τῇ 28ῇ Φεβρουαρίου 1967 εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν ὁ ἐν αὐτῇ εὐκλεῶς ἀρχιερατεύων μακαριστός Εὐγένιος ἐξωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἀρχιεπίσκοπος, παραμείνας ἐν αὐτῇ μέχρι τῆς 7ης Φεβρουαρίου 1978, ὅτε ἐκλήθη παρά τοῦ μοναδικοῦ Κυριάρχου τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου ν' ἀποτίσῃ τὸ κοινόν χρέος, νά λάβῃ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς καὶ νά ἐγκαταβιώσῃ ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἐκλεκτῶν.

Εἰς Λονδίνον εὐρισκόμενος ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς περίθαλψιν τῆς κλονισθείσης προσφάτως ὡς ἐκ τῶν κόπων καὶ τῶν πικριῶν τῶν μετὰ τοῦ μαρτυρικοῦ τούτου θρόνου ἔκπαλαι συνυφασμένων, ὑγείας αὐτοῦ ἤκουσε τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὡς διὰ σάλπιγγος ἀρχαγγελικῆς καλούσης: «Εὐ δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σέ κααστήσω εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου» καὶ Ἐκεῖνος, πάντοτε πρόθυμος, πάντοτε ὑπήκοος Αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ προοκειμένου ὑπήκοος μέχρι θανάτου, παρέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν ἡρεμα τὸ πνεῦμα ὡς ἡρεμος ὑπῆρξε διὰ βίου ἐν

μέσω τῶν περικλουσῶν Αὐτόν θυελλῶν καί καταγίδων, τρικιμιῶν καί ταραχῶν, τὰς ὁποίας ἐπήύξανεν ἡ παροῦσα ἐποχή τῆς τῶν πάντων ἀνατροπῆς.

Καί ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ τῷ θλιβερῷ οἱ πάντες συνεταράχθημεν, ἀναλογιζόμενοι τίνος ἀποστερούμεθα πατρός καί ποιμενάρχου, τίνος ἐπιδεξίου οἰακοστρόφου ἀποστεροῦνται οἱ σεπτοὶ τῆς Ἐκκλησίας ναοί, τίνος δραστηρίου πνευματικοῦ ἡγέτου ἀποστερεῖται ἡ ἐκ λειψανδρίας πάσχουσα Κοινωνία, τίνος πεφωτισμένοι καί ἠθικοῦ ἀνδρός ἀποστερεῖται ἡ ὁλοέν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκλίνουσα Ἀνθρωπότης.

Ὁ ἀοίδιμος Πρωθιεράρχης ὡς Ποιμενάρχης τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τρεῖς κατευθύνσεις ἔστρεψε τὴν προσοχὴν Αὐτοῦ καί κυρίως πρὸς τρεῖς τομεῖς κατηύθυνε τὴν ἀπροσμέτρητον δραστηριότητά του.

α. Τὸν καθαρῶς Ἐκκλησιαστικόν. β. Τὸν ἀκραιφνῶς πατριωτικόν. γ. Τὸν κοινωνικόν καί φιланθρωπικόν.

Καί πρῶτον εἰργάσθη πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τῆς λατρείας αὐτῆς, τῆς ὁποίας ἐτέλει ὑποδειγματικῶς, ἐνσυνειδήτως καί ἐν φόβῳ Θεοῦ καί τῆς ὁποίας ὑπὲρ τὰ ἐνιαύσια ἱερατ. Σεμινάρια συνεκάλεσεν, εἰς ἃ, ἀδιαλείπτως ὁ ἴδιος παρών, ἔδιδε τὰς δεούσας γραμμάς. Ἀνέγειρε καί ἐνεκαινίασε περιλάμπρους ναοὺς καί διὰ τὴν εὐταξίαν πάντων ζωηρῶς ἐμερίμνησεν.

Ἀνεκαίνισε μονάς, γενόμενος οἰονεὶ δεύτερος κτήτωρ αὐτῶν καί εἰργάσθαι διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ παρ' ἡμῖν μοναχικοῦ βίου καί τὴν ἀξιοποίησιν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας. Ἐφρόντισε διὰ τὴν στελέχωσιν τῆς Ἐκκλησίας δι' ἐγγραμμάτων κληρικῶν καί τὰ μάλιστα ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θείου κηρύγματος καί τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν κατηχητικῶν σχολείων.

Ἐξέδωκε τὸ περιοδικόν «Ἀπόστολος Τίτος» ὅπερ, συμπλήρωσε ἤδη ζωὴν ἐνός τετάρτου αἰῶνος, κατέστη ἱστορικὴ πηγὴ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τόπου. Ἡύτηχησεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του να ἴδῃ ἐπανερχομένην εἰς Κρήτην τὴν Κάραν τοῦ Ἀποστόλου Τίτου, πρῶτου Ἐπισκόπου αὐτῆς, ἐκ τῆς Ἐνετίας.

Ἐσφυρηλάτησε στενοτέρους τοὺς δεσμούς μετὰ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Οἴκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου, εἰς ὃ ἔχομεν τὴν τιμὴν να ὑπαγόμεθα καί ἐχρησιμοποιήθῃ ὡς μέλος σπουδαιοτάτων Πατριαρχικῶν ἀποστολῶν.

Δεύτερον εἰς τὸν ἀκραιφνῶς πατριωτικόν τομέα ἐδικαίωσε πλήρως τὴν φήμην τοῦ Ὁρθοδόξου Κληρικοῦ καί ἀνεδείχθη ἄξιος Ἑλλήν Ἱεράρχης, ἀντάξιος τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν ἱερωμένων, οἵτινες καί οὗτοι εἰς τὰς ἡμέρας μας ὡς ἐκεῖνος ἐβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ὡς ἔργον αὐτῶν, ἔχόντων τὴν κατασπίλωσιν ὑπολήψεων καί τὴν ρύπανσιν τῶν παλλευτῶν μαρτύρων, ὧν ἡ λάμψις τοὺς τυφλῶνει καί ἡ καθαρότης ἐνοχλεῖ.

«Σήμερον, ὅτε ἐπιχειρεῖται ἡ πλήρης ἀποκοπή ἀπὸ τῶν ριζῶν καί ἡ ἀπαλ-

λοτρίωσις ἀπό τῶν ἐθνικοθησκευτικῶν ἡμῶν παραδόσεων, ἀναστήματα ὡς τό τοῦ ἐκδημήσαντος Ἱεράρχου ἐμποδίζουν τήν πραγμάτων τῶν σκοτεινῶν καί ξενοκίνητων σχεδίων τῶν πάσης φύσεως ἀνατροπέων καί πρέπει κατ' αὐτούς νά τεθοῦν ἐκποδῶν διά τῶν πυρῶν τῆς λασπολογίας καί τῆς συκοφαντίας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν δι' αὐτούς ἔμβλημα πρὸς ἐπιτυχίαν καί λάβαρον πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν των, κατὰ τήν προτροπήν μεγάλου ἡγέτου των καί τούς μωροφιλοδόξους θαυμαστάς των μέσου, πάντως εὐτελές μόνο προσκαίρου προβολῆς καί δημιουργίας θορύβου περί τήν ἀσημαντότητα των».

Ἡ γερμανική κατοχή καί ἡ πρόσφατος ἐθνική περιπέτεια εὔρον τόν ἐκλιπόντα νά ἴσταται ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων καί νά πορεύεται γενναία τήν ὁδόν τοῦ ἐθνικοῦ χρέους καί μάλιστα ὡς Ἡγέτης ἐνσυνείδητος καί ἐν ὄψει τῶν εὐθυνῶν του.

Τρίτον εἰς τό κοινωνικόν καί φιλανθρωπικόν τομέα εἰργάσθη ἀόκνως, ἐξαιρέτως δέ πρὸς προστασίαν τῆς Νεότητος, καθιδρύσας Οἰκοτροφεία, Ἰδρύματα Παιδικῆς Προστασίας, παιδικὰ κατασκηνώσεις, ὅπου μετὰ τῆς παροχῆς τῶν πρὸς τό ζεῖν καί μετὰ τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀνάγκης τῆς μαθήσεως καί τῆς ἀληθοῦς ψυχαγωγίας παρέχεται καί ἡ δέουσα ἀγωγή πρὸς δημιουργίαν τῶν πεποιθήσεων καί τῶν βιωμάτων ἐκείνων, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος ὀλοκληροῦται καθιστάμενος δοχεῖον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ - ἐκλεκτόν σκεῦος ἐκλογῆς ἡγιασμένων πρὸς δρᾶσιν κοινωνικὴν εἰς διακονίαν τοῦ συνανθρώπου καί δόξαν Θεοῦ.

Ἀλλὰ πρὸς τὰ Ἰδρύματα πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς Νεότητος ὁ ἀπερχόμενος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνήγειρε καί ἄλλα Ἰδρύματα, ἅτινα δύνανται ν' ἀποτελέσουν ὀλόκληρον πόλιν, τό τῆς ἐνσεβείας ταμεῖον, καθ' ἃ περί τοῦ Μεγ. Βασιλείου ἐλέχθη, καί ἵδρυσε τό Γενικόν καί τὰ Ἐνοριακά Φιλόπτωχα Ταμεῖα πρὸς περιθάλψιν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας καί δι' ὧν ἐπετεύχθη ἔργον, ἄξιον ὄντως καί θαυμασμοῦ, καθὼς ἐκτίθεται εἰς τούς ἐτησίους ἀπολογισμούς.

Ἄλλ' ὁ χρόνος ἐπείψεμε περί τοῦ πεφιλημένου Πρωθιεράρχου διηγούμενον, διότι «πλήρωσε χρόνους μακρούς» διότι ἐπετέλεσεν ἔργον ἀληθῶς τεράστιον, οὔτινος καί ἡ ἀπλή σκιαγράφησις ἀπαιτεῖ μεγάλα χρονικά περιθώρια, καί ἰκανὸ ἀφηγητὴ, διότι ὑπήρξε μεγάλη προσωπικότης, μέ ἔντονον ἀκτινοβολίαν καί πολυσχιδὴ δρᾶσιν, διό καί καταστρέφω τόν λόγον, διά τοῦ ὁποῖου καταφανῶς τόν ἠδίκησα, ἵνα προσεῖπω Αὐτῷ σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Ἱεραῦ Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας καί ὅσον θά μοι ἐπιτρέψη ἡ συγκίνησις τόν ὕστατον χαιρετισμόν.

Σεπτῆ τῆς Κρήτης Πρωθιεράρχα, πεφιλημένε Γέρον, πιστέ ἐργάτα τοῦ Κυριακοῦ Ἀμπελώνος, ἀλησμόνητε Ἀρχιεπίσκοπε τῆς Μεγαλονήσου, πολυσέβαστε πάτερ, ἱστορικέ Κρήτης Εὐγένιε,

ή ήρεμος έκδημία Σου πρὸς Κύριον καταθλίβει πάντας ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης περικυκλοῦμεν τό φέρετρόν Σου. Αἰσθανόμεθα τό μέγα κενόν, τό ὅποιον καταλείπει ὁ ἀφ' ἡμῶν πρόσκαιρος χωρισμός Σου. Δέν ἡδυνάμεθα νά Σέ φαντασθῶμεν ἀκίνητον τόν ἀεικίνητον, οὐ ἡ ἐπισύστασις, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Δέν δυνάμεθα νά συνηθίσωμεν εἰς τήν σκέψιν, ὅτι ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία ἀπώλεσε τόν ἐκλεκτόν Ἀρχηγόν της, ὁ ὅποιος ἐπί 43 ὀλόκληρα ἔτη ἐμάχετο εἰς τήν πρώτην γραμμὴν νικηφόρως.

Σέ διαβεβαιοῦμεν ὅτι Σέ ἠγαπήσαμεν, καθ' ἃ ἠγάπησες ἡμᾶς καὶ τήν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ἡ δόξα ἦτο τό μοναδικόν μέλημα τῆς ἀξιοθαυμάστου δραστηριότητός Σου. Δέν ἀποκρύπτομεν, ὅτι Σύ μᾶς ἐνέπνεες εἰς τό ἔργον μας καὶ ὅτι ὡσάκις ἀπεκάμνομεν ἐκ τῶν κόπων ἐστρέφομεν πρὸς Σέ τό βλέμμα, διὰ νά λάβωμεν νέας δυνάμεις πρὸς δημιουργίαν.

Μᾶς ἐδίδασκες μέ τό παράδειγμά Σου, τήν ἠπιότητα τῶν τρόπων Σου, τήν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς Σου, τήν σύνεσιν καὶ τήν μετριοπάθειάν Σου, τήν ἀξίαν βιοτήν Σου καὶ τήν παροιμιώδη ἀνιδιοτέλειάν Σου ἔνεκεν πααρέμεινας πτωχός καὶ ἀπέρχεσαι πένης, μέ τήν ἀφοσίωσίν Σου εἰς τήν Ἐκκλησίαν, τήν ἀνεκτικότητα καὶ τήν ἀνεξικακίαν Σου, πρὸς πάντας καὶ ἰδία πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἠθελημένως ἢ ἀθελήτως Σέ ἐπίκραναν, μέ τήν ἰώβειον ὑπομονήν Σου, τήν ἀκατάβλητον ἀντοχήν Σου, τήν ὅποιαν μόνον ὁ θάνατος μακράν τοῦ ποιμνίου Σου ἠδυνήθη νά κάμψη.

«Τύπος ἐγένου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμοθ. 5, 12). Ἐκαρποφόρησας πλουσιῶς τούς καρπούς τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐν τῷ προσώπῳ Σου εὖρον τήν πραγμάτωσιν ἐν πληρότητι πάσαι αἱ ἀρεταί, αἱ προσιδιάζουσαι πρὸς τόν Καλόν Ποιμένα, καθ' ὃ παραγγέλει ὁ θεῖος Παῦλος εἰς τὰς ποιμαντορικές αὐτοῦ ἐπιστολάς. Τήν λύπην ἡμῶν ἄς μετριάζη ἡ σκέψις ὅτι ἐπιτυχῶς εἰργάσθεις καὶ ὅτι ἀπέρχεσαι τοῦ ματαίου τούτου Κόσμου ἱκανοποιημένος, βλέπων κύκλω τὰ ἔκγονά Σου, φέροντα μετὰ τῶν κλάδων τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τήν πρὸς Σέ ὀφειλετική καὶ ἀοῖδιον εὐγνωμοσύνην. Δέν δυνάμεθα εἰ μή νά ὁμολογήσωμεν τήν χάριν, νά κηρύξωμεν τόν ἔλεον καὶ νά μή ἀποκρύψωμεν τήν εὐεργεσίαν.

Μεῖραξ ἐνθυμοῦμαι κατά την εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίαν Σου τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἐνθουσιῶντος Λαοῦ, ὁ ὅποιος οὕτω ἐξεδήλωσε τὰ πρὸς Σέ αἰσθήματα τῆς συμπαθείας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐκτιμῆσεώς του. Τώρα τὰ δάκρυνά μας, τὰ δάκρυα τοῦ Λαοῦ, τὰ δάκρυα τῶν μυριάδων πνευματικῶν Σου τέκνων, τὰ δάκρυα τῶν ἀναρίθμητων εἰλικρινῶν φίλων Σου, τὰ ὅποια «οὐ μάτην χύνται πικρῶς», πρέπει νά Σέ πείσουν ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα παρέμειναν ἀμείωτα παρά τήν διαρροήν τοῦ χρόνου καὶ τήν ἀλλαγὴν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς καὶ ὅτι ἀποτελοῦν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐπιτελεσθέντος

μεγάλου έργου Σου και συνάμα εκφράζουν την άπειρη αγάπην μας προς την υπέροχον φυσιογνωμίαν Σου.

Ἡγωνίσθης εἰς τόν στίβον τῆς ζωῆς καί ἀπέβης ὁ νικητής, τόν ὁποῖον μετὰ τῶν νικητῶν θά συγκαταριθμίση ὁ ἀλκυοθέτης Θεός. Τήν παροῦσαν ζωὴν μετέβαλες εἰς βάσιν πρὸς ἀνάβασιν καί κατάκτησιν τῆς αἰωνιότητος. Ὡς ὁσίως ἐπὶ γῆς ἐβίωσας, οὕτω χριστιανοπρεπῶς ἐν Λονδίῳ ἐτελείωσας. Ἡ τροχιά τῶν 66 ἐτῶν τῆς προσκαιροῦ ζωῆς Σου εἶναι τοσοῦτο φωτεινή, ὥστε οὐδέν νέφος θά δυνηθῆ νά ἀμαυρώσῃ.

Ἀπέβης ὁ ἱστορικός τῆς Κρήτης Πρωθιεράρχης, περί οὗ ἐν καιρῷ θά ὁμιλήσῃ διὰ μακροῦ ὁ ἱστορικός τοῦ μέλλοντος.

Καί ἡ Μακαρία ψυχὴ Σου ἐπίσης φωτεινὴ περιπίπτται νῦν εἰς τοὺς οὐρανίους θαλάμους.

«Μακαρία ἡ ὁδός, ἣ πορεύει σήμερον, ὅτι ἠτοιμάσθη σοὶ τόπος ἀναπαύσεως».

Μὴ ἀφήσης ὅμως ἡμᾶς ὀρφανούς καταποντιζόμενους εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι μᾶς ἐγκατέλιπες. Ἰκέτευε τόν Κύριον, πρὸς ὃν νῦν ἀσφαλῶς προσεδρύνεις, ἵνα μᾶς κατευθύνῃ ἐπὶ τῆς χαραχθείσης ὑπὸ Σοῦ ὁδοῦ τῆς ἐπιτυχοῦς καί εὐζήλου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας.

Σέ διαβεβαιοῦμεν ὅτι μετὰ στοργῆς καί ἐκτιμήσεως περιβάλλωμεν τό ἔργον Σου, τό ὁποῖον θά προστατεύσωμεν, καθὼς καί τὴν ἀφοσιωμένην εἰς Σέ καί τὴν Ἐκκλησίαν ἀδελφὴν Σου καί τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας Σου.

Πορεύου πολυσέβαστε καὶ ἀγαπημένε μας Πρωθιερέα, τὴν ὁδόν τῆς πραγματικῆς ζωῆς, «οὐκέτι πλέον φροντίζων τά τῆς ματαιότητος καί πολυμόχθου σαρκός» πρωτοπόρος καί πάλιν ἡμῶν, οἵτινες, εἶθε, ἀκολουθοῦντες τό παράδειγμά Σου, νά Σέ συναντήσωμεν πλησίον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, παρ' Οὗ ἤδη ἤκουσας τόν ἔπαινον ὡς πιστός καί φρόνιμος οἰκονόμος Αὐτοῦ ἐπὶ γῆς.

Ἡμεῖς χρέος ἔχομεν νά Σέ ἐνθυμούμεθα, διὰ τοῦτο καί δέν ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς κοινότυπον ἔκφρασιν τό «αἰωνία ἡ μνήμη», διότι πράγματι δι' ἡμᾶς ἡ μνήμη Σου θά παραμείνῃ ἐνδόξως κεχαραγμένη εἰς τὰς καρδίας μας, ἐντός τῶν ὁποίων κατέχεις ἐκλεκτὴν θέσιν, θά παραμείνῃ ἀγήρως ἀληθῆς καί ἀτελεύτητος.

Τοῦ μακαριστοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας καί Ἀρχιεπισκόπου τῆς Κρήτης Εὐγενίου, τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρός καί Ποιμενάρχου, εἶη αἰωνία ἡ μνήμη.

*Ὁ Μέγας τῆς Κρήτης Πρωθιεράρχης,
μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Εὐγένιος*

Κατάθεσις στεφάνων

Μετά τόν ἐπικήδειο τοῦ Λάμπης καί Σφακίων Θεοδώρου ἀκολούθησε κατάθεσις στεφάνων.

Στεφάνια κατέθεσαν:

Ἐκ προσώπου τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὁ Ὑπουργός Παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρβιτσιώτης.

Ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ὑπουργός Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Ἐμμανουήλ Κεφαλογιάννης.

Ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Διευθυντής τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης κ. Ἀλέξανδρος Παπαδερός, ὁ ὁποῖος μεταξύ ἄλλων εἶπε: «Καταθέτω στέφανο στήν σεπτή σορό Σου, ἀοίδιμε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης, Ὑπέρτιμε καί Ἐξαρχε Εὐρώπης κυρέ Εὐγένιε, στέφανο τιμῆς, ἀναγνωρίσεως καί εὐχαριστίας. Διότι κατά τήν διάρκεια τῆς μακρᾶς Ποιμαντορίας Σου, ἡ εὐκλεῆς Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, πορευομένη τήν ὁδόν τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς, τήν ὁποῖαν ἔχει χαράξει ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, υἱοθέτησε καί ὑπηρετήσε μέ ζήλο τό αἷτημα ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν».

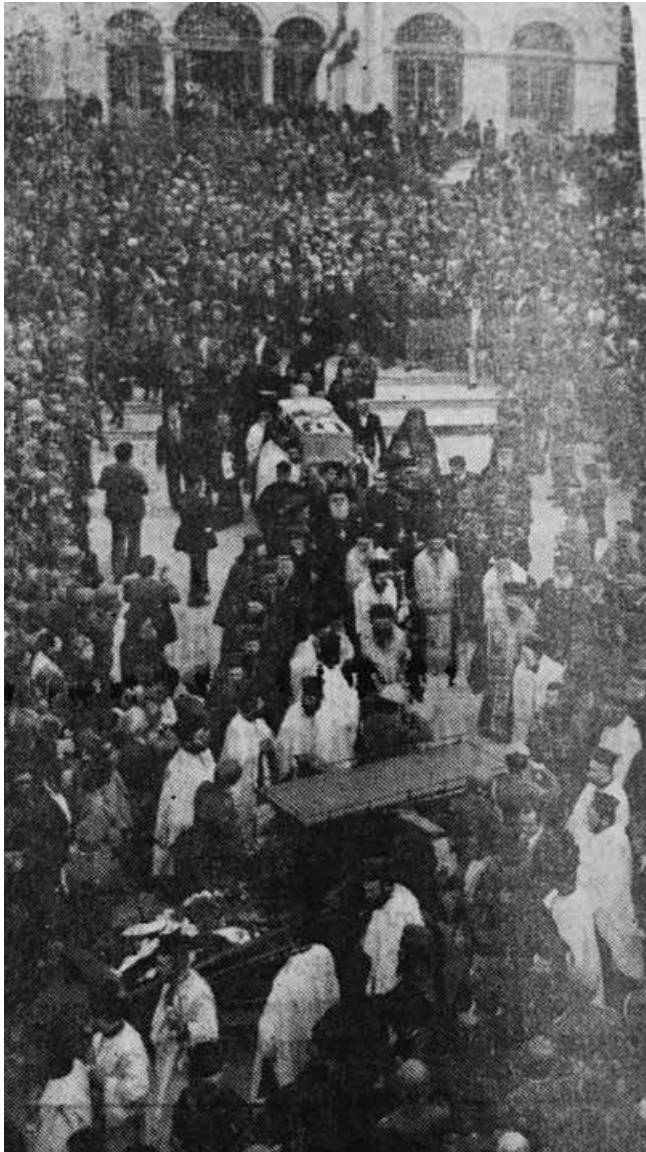
Ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἄνθιμος.

Ὁ Ἀντιστράτηγος κ. Βαρκᾶς.

Ὁ Δήμαρχος Ἡρακλείου κ. Καρέλλης.

Ὁ Ἀνώτερος Διοικητής Χωροφυλακῆς Κρήτης, Ταξίαρχος κ. Σμαργιαννάκης.

Τό τετιμημένον σκήνωμα τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου, ἐξερχόμενον τοῦ Ἱ.Μ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, μετὰ τό πέρας τῆς Ἐξοδίου Ἀκολουθίας

Ἡ πομπή καί ἡ ταφή

Περί ὥραν 12.30' π.μ. τό σκήνωμα ἐτοποθετήθη ἐπί κιλλίβαντος πυροβόλου καί ἡ νεκρική πομπή ξεκίνησε διά τό νεκροταφεῖο τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου διά τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καί τῶν λεωφόρων Καλοκαιρινοῦ, Δικαιοσύνης καί Δημοκρατίας.

Τῆς νεκρικής πομπῆς προηγούντο μαθηταί καί μαθήτριάι φέροντες πένθιμο περιβραχίωνα, προερχόμενοι ἐκ τοῦ Πιτσουλακειοῦ Ἰδρύματος καί τῶν οἰκοτροφίων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀλλά καί μαθητές ἀπό τήν Στοιχειώδη καί Μέση Ἐκπαίδευση.

Χιλιάδες προσκυνητῶν ἀκολουθοῦσαν τήν πομπή ἐν κατανύξει, δάκρυα καί σιωπή. Προπορεύονταν ἡ Φιλαρμονική τοῦ Δήμου, τμήμα στρατιωτῶν, τά ἐξαπτέρυγα, οἱ ἱεροψάλται, οἱ ἱερεῖς, τά παράσημα τοῦ κεκοιμημένου, οἱ Ἀρχιερεῖς, ὁ κυλλίβας μετά τοῦ ἐκλιπόντος, ὁ φέρων τό πένθος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης καί Ἀρκαδίας Τιμόθεος, οἱ συγγενεῖς τοῦ ἐκλιπόντος, ἐπίσημοι, οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, στρατιωτικόν ἀπόσπασμα συγκείμενον ἀπό δύο διμοιρίες μαθητῶν τῆς ΣΕΑΠ καί πλῆθος συγκεκινημένων πιστῶν.

Κατά τήν στιγμὴν τοῦ ἐνταφιασμοῦ, διμοιρία μαθητῶν τῆς Σχολῆς Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν Πεζικοῦ ἔρριξαν, ἀπονέμοντες τιμάς, τρεῖς συμπτυσκοροτήσεις μέ ἀβολίδωτα φισίγγια.

Μέ μεγάλη θλίψη ὁ Κρητικός λαός ἐξέφρασε τό πάνδημο προσκύνημα τιμῆς, κατά τό ὁποῖο διακρίθηκε σαφῶς ἡ βαθειά ἀγάπη κι ἡ σιωπηλή συγκίνηση ὅλου τοῦ κόσμου, πού ἔτρεφε εἰλικρινή σεβασμό στό ἔργο τοῦ μεγάλου πρωθιεράρχου. Τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἔκλαψε τόν χαμό τοῦ Ποιμενάρχου του, πού ὀδήγησε δεκαετίες ὀλόκληρες σέ ἀσφαλὴ λιμάνια τό θεοκυβέρνητο πλοῖο τῆς Κρητικῆς Ἐκκλησίας, μακριά ἀπό κλειδωνισμούς, ἀβεβαιότητες καί θολούς κινδύνους. Αὐθόρμητα συνέρρευσε κόσμος κατά χιλιάδες, κάθε ἡλικίας, τάξεως καί παντός ἄλλου προσδιορισμοῦ, γεωργοί, ὑπάλληλοι, ἐργάτες, νοικοκυρές, ἐπιστήμονες, πλούσιοι καί φτωχοί, γνωστοί καί ἀνώνυμοι, συμμετέχοντες εἰς τό βαρὺ πένθος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀφοσίωση τοῦ πιστοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης στόν Ἐκκλησιαστικό του Ἡγέτη ἐκδηλη, καταφανής. Εὐχαρίστησε κι ἀποχαιρέτισε ἐντίμως κάθε κρητικός τόν ἀγωνιστὴ Πρωθιεράρχη, γιά ὅσα προσέφερε στήν Ἐκκλησία Κρήτης, στήν Κρήτη ὅλη, στήν Πατρίδα καί ἅπαντας τούς ἔχοντας ἀνάγκη πνευματικῆ καί ὕλικῆ. Δύσκολο πράγματι νά καταγραφεῖ τί γιγάντιο ἔργο κοινωνικό καί φιλανθρωπικό πού ἔγινε ἀληθινά πραγματικότητα. Ὁ κεκοιμημένος καλός Ποιμὴν γνώριζε τά λογικά Του πρόβαρα καί ἔδωσε τήν ζωὴ Του ὅλη στήν ἀγαθὴ τους Δακονία, προσφέροντας ὅσα πολλὰ καί καλύτερα δυνατόν.

*Ο τάφος του λαοφιλοῦς Πρωθιεράρχου τῆς Κρήτης
εἰς τό κοιμητήριό τοῦ Ἱ.Ν. Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἡρακλείου*

Ψηφίσματα Ἐνοριῶν, Συλλόγων καί Ὁργανώσεων

Πλήθος Ψηφίσματα ἐξέδωσαν καί δημοσίευσαν Ἐνορίες, Φορεῖς, Σύλλογοι, Ὁργανώσεις. Ὅρισμένα μόνον κατ' ἐπιλογήν, λόγω τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν ἀκολουθοῦν, ἐκ τῶν δημοσιευθέντων εἰς τόν τοπικό Τύπον. Ψηφίσματα ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε ὅτι ἐξέδωσαν:

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης ὁ «Ἀπόστολος Τίτος». Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης καί Διοικητικά Συμβούλια τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου αὐτῶν. Τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Λέσχης Δημοσίων καί Δημοτικῶν Ὑπαλλήλων. Σύλλογοι τῶν καθηγητῶν Γυμνασίων τῆς πόλεως τοῦ Ἡρακλείου. Τό Δ.Σ. τῆς Ἑταιρείας Προστασίας Ἀηλίκων. Τό Δ.Σ. τῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων Ἀνδρέου καί Μαρίας Καλοκαιρινοῦ. Τό Δ.Σ. τοῦ Φαρμακευτικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου – Λασιθίου. Τό Δ.Σ. τοῦ Οἰνοποιητικοῦ, Ἐλαιουργικοῦ καί Πιστωτ. Συνεταιρισμοῦ Ἀρχανῶν. Ἡ Ἐπιτροπή Κυριῶν τοῦ Πιτσουλακείου Ἰδρύματος Προστασίας τοῦ παιδιοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

Πολλά ἐκ τῶν ψηφισμάτων περιελάμβαναν καί δωρεές, ἀντί στεφάνων. Κατετέθησαν πολλές δωρεές ὑπέρ εὐαγῶν Ἰδρυμάτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, οἱ περισσότερες ὑπέρ τοῦ Πιτσουλάκειου Ἰδρύματος. Ἐπιλεκτικά Ψηφίσματα καί Δωρεές ἐξ ὧν δημοσιεύθησαν εἰς τόν τοπικόν Τύπον ἀκολουθοῦν.

ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Στήν εἶδηση τοῦ θανάτου τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου ἡ Διοίκηση τοῦ Ε.Κ.Η. συνήλθε σέ ἕκτακτη συνεδρίαση καί ἀπεφάσισε ὁμόφωνα:

- 1) Νά ἐκφράσει τά συλλυπητήριά της πρὸς τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης
- 2) Νά ἀκολουθήσει τήν ἐκφορά τοῦ λειψάνου
- 3) Νά καταθέσει στέφανο στήν σορό του
- 4) Νά δημοσιευθεῖ τό ψήφισμα αὐτό στόν ἡμερήσιο Τύπο

Ὁ Πρόεδρος
ΝΙΚ. ΝΕΟΚΟΣΜΙΔΗΣ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΝΙΚ. ΣΤΑΜΟΥΛΟΣ

ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡ Ἐπιτροπή Προσωρινῆς Διοικήσεως καί Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, σέ ἕκτακτη σημερινή συνεδρία της ὕστερα ἀπό τό θλιβερό ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ

συνετοῦ καί ἄξιου ποιμενάρχου τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ πού πρόσφερε ἀπό τήν ἀρχή τήν ἀμέριστη συμπαράστασή του στό Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ἀποφάσισε

- α) Νά καταθέσει στεφάνι στή σορό του
- β) Νά παρακολουθήσει τή κηδεία του μέ ἐκπρόσωπό της καί
- γ) Νά δημοσιεύσει τό ψήφισμα αὐτό στό Τύπο

Ἀθήνα 9 Φεβρουαρίου 1978

Ὁ Πρόεδρος
Μ. Ι. Μανούσακας
Τά Μέλη

ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου Νομοῦ Ἡρακλείου, συνεδρίασε ἐκτάκτως σήμερα Τρίτη 7 Φεβρουαρίου 1978, ὕστερα ἀπό τή θλιβερή εἶδηση τοῦ θανάτου τοῦ Μκαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου καί ψηφίζει ὁμόφωνα

1. Νά ἐκφράσει τή θλίψη καί τά συλλυπητήρια τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς τόν Τοποτηρητή τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης κ. Δημήτριο Μητροπολίτη Πέτρας καί τούς συγγενεῖς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου

2. Νά καταθέσει τό ποσό τῶν δρχ. 2.000, στό Ἴδρυμα Ἀπροσαρμόστων Παιδῶν «Ἅγιος Σπυρίδων» Μασταμπᾶ

3. Νά παρακολουθήσει τό Διοικητικό Συμβούλιο τήν κηδεία τοῦ μεταστάντος

4. Νά δημοσιευθεῖ αὐτό τό ψήφισμα στόν τοπικό τύπο.

Γιά τό Διοικητικό Συμβούλιο

Ὁ Πρόεδρος
Ι. ΦΡΑΓΚΙΑΔΟΥΛΑΚΗΣ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΓΕΩΡΓ. ΓΡΙΝΑΚΗΣ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἡρακλείου «Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» αἰσθάνθηκε βαθεῖα λύπη γιά τήν πρόωρη εἰς Κύριον ἐκδημία τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ ΕΥΓΕΝΙΟΥ καί σέ ἔκτακτη συνεδρίασή του, ὅπου ὁ Πρόεδρος ἐξῆρε τήν προσωπικότητα τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου καί τή μεγάλη προσφορά Του πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τήν Πατρίδα, ἀποφάσισε:

- 1) Νά ἐκφράσει τή θλίψη καί τά συλλυπητήρια του πρὸς τήν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης καί τούς συγγενεῖς του
- 2) Νά ὑψώσει τή σημαῖα μεσίστια μέχρι τήν ἡμέρα τῆς κηδεῖας
- 3) Νά παρακολουθήσει μέ τά μέλη τῆς Ἐνώσεως τήν κηδεῖα
- 4) Νά καταθέσει σέ Φιλανθρωπικό Ἰδρυμα δραχμές δυο χιλιάδες (2.000) ἀντί γιά στεφάνι
- 5) Νά δημοσιευθεῖ τό ψήφισμα στόν τοπικό Τύπο.

Ἡράκλειο 8 Φεβρουαρίου 1978

Τό Διοικητικό Συμβούλιο

ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ψήφισμα

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου στήν ἀναγγελία τοῦ ἀφνιδίου θανάτου τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου

Ἀποφασίζει ὁμόφωνα

1. Νά ἐκφράσει τά συλλυπητήρια του στόν Τοποτηρητή τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης καί τήν οἰκογένεια τοῦ μεταστάντος
 2. Ν' ἀκολουθήσει τήν κηδεῖα του
 3. Νά καταθέσει τό ποσό τῶν 2.000 δραχ. ὑπέρ τοῦ Πιτσουλακείου Ἰδρύματος
 4. Νά δημοσιεύσει τό παρόν ψήφισμα στόν τοπικό Τύπο
- Τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΟΜΠΙΑΣ

Ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τοῦ Μικτοῦ Γυμνασίου-Λυκείου Πόμπιας ἀφοῦ συνήλθε ἐκτάκτως μέ πρόσκληση τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Λυκείου κ. Βολακάκη Ἐμμανουήλ μέ ἀφορμή τό θάνατο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου

Ἀποφασίζει

1) Νά παραμείνει μεσίστια ἢ σημαία τοῦ Σχολείου μέχρι τήν ἡμέρα τῆς κηδείας

2) Νά ἐκφράσει τά συλλυπητήρια στούς οἰκείους τοῦ Ἱεράρχη καί στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης

3) Νά δημοσιευθεῖ τό ψήφισμα αὐτό στόν ἡμερήσιο Τύπο τοῦ Ἡρακλείου.

Πόμπια 9-2-1978

Ὁ Διευθυντής

Ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΒΟΥΛΙΣΜΕΝΗΣ

Ἐν Βουλισμένη σήμεραν τήν 8^η τοῦ μηνός Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1978 ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 12 μ. ὁ Σύλλογος τῶν Διδασκάλων τοῦ Δημ. Σχολείου Βουλισμένης, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Σχολείου, ἐπί τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης ΕΥΓΕΝΙΟΥ γεννηθέντος ἐν Βουλισμένη καί φοιτήσαντος εἰς τό Δημοτ. Σχολεῖον τοῦ χωρίου τούτου ὁμοφώνως ἀποφασίζει

Ὅπως:

1) Ὁ Σύλλογος τῶν διδασκάλων τοῦ Σχολείου παρακολουθήσῃ τήν ἐκφορά

2) Κατατεθῆ στέφανος ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου εἰς τήν σορόν τοῦ μεταστάντος

3) Ἐκφρασθοῦν συλλυπητήρια διά τηλεγραφήματος πρὸς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης καί τήν οἰκογένεια τοῦ ἀποβιώσαντος

4) Ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Σχολείου μέχρι καί τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας του

5) Νά δημοσιευθῆ τό παρόν εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Ἡρακλείου «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ» καί «ΠΑΤΡΙΣ»

Ὁ Σύλλογος Διδασκάλων τοῦ Σχολείου

ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΝ

Ὁ Δ)ντής τοῦ Σχολείου

EMMAN. ΔΙΑΛΥΝΑΣ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ ΗΡ.

Ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τοῦ Γ' Λυκείου Ἡρακλείου συνῆλθε σέ ἔκτακτη συνεδρία μόλις πληροφορήθηκε τό θάνατον τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου καί ἀπεφάσισε ὁμόφωνα

1) Νά ἐκφράσει τήν ὀδύνη καί τά συλλυπητήρια του στή Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης καί στούς συγγενεῖς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

2) Νά καταθέσει στή μνήμη του ἀντί στεφάνου δρχ 1.000 στό Πιτσουλάκειο Ὁρφανοτροφεῖο

3) Νά παρακολουθήσει τή κηδεία του ἀντιπροσωπεία καθηγητῶν καί μαθητριῶν καί

4) Νά δημοσιευθεῖ τό παρόν στόν τοπικό Τύπο.

Γιά τόν Σύλλογο τῶν Καθηγητῶν

Ὁ Λυκειάρχης

Ἐλευθέριος Γ. Πλευράκης

Λυκειάρχης-Φιλόλογος

ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΡΟΥΣΩΝΟΣ

Τό Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον τοῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους Κρουσῶνος Μαλεβυζίου συνελθόν ἐκτάκτως προσκλήσει τοῦ Προέδρου αὐτοῦ αἰδεσιμωτάτου Ἐμμανουήλ Λιοπυράκη ἐπί τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ Εὐγενίου ἀποφασίζει:

1) Νά ἐκφράσει τήν ὀδύνη καί τά συλλυπητήρια αὐτοῦ καί τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐνορίας πρός τόν Τοποτηρητή τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης κ. κ. Δημήτριον ὡς καί εἰς τούς προσφιλεῖς συγγενεῖς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου

2) Νά παρακολουθήσει ὅλας τάς πενθίμους τελετάς τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

3) Νά καταθέσει τό χρηματικό ποσό τῶν τριῶν χιλιάδων (3.000) δρχ. εἰς τό Πιτσουλάκειον Ἴδρυμα ἀντί μνημοσύνου καί

4) Νά δημοσιευθεῖ τό παρόν εἰς τόν Τύπον.

Διά τό Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Ἐμμανουήλ Λιοπυράκης

Ἱερεὺς

Τό Γραφείο του Αρχιεπισκόπου Κρήτης

ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ψήφισμα

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου συνῆλθεν ἐκτάκτως ἐπί τῷ ἀγγέλματι τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης

Κυροῦ Εὐγενίου

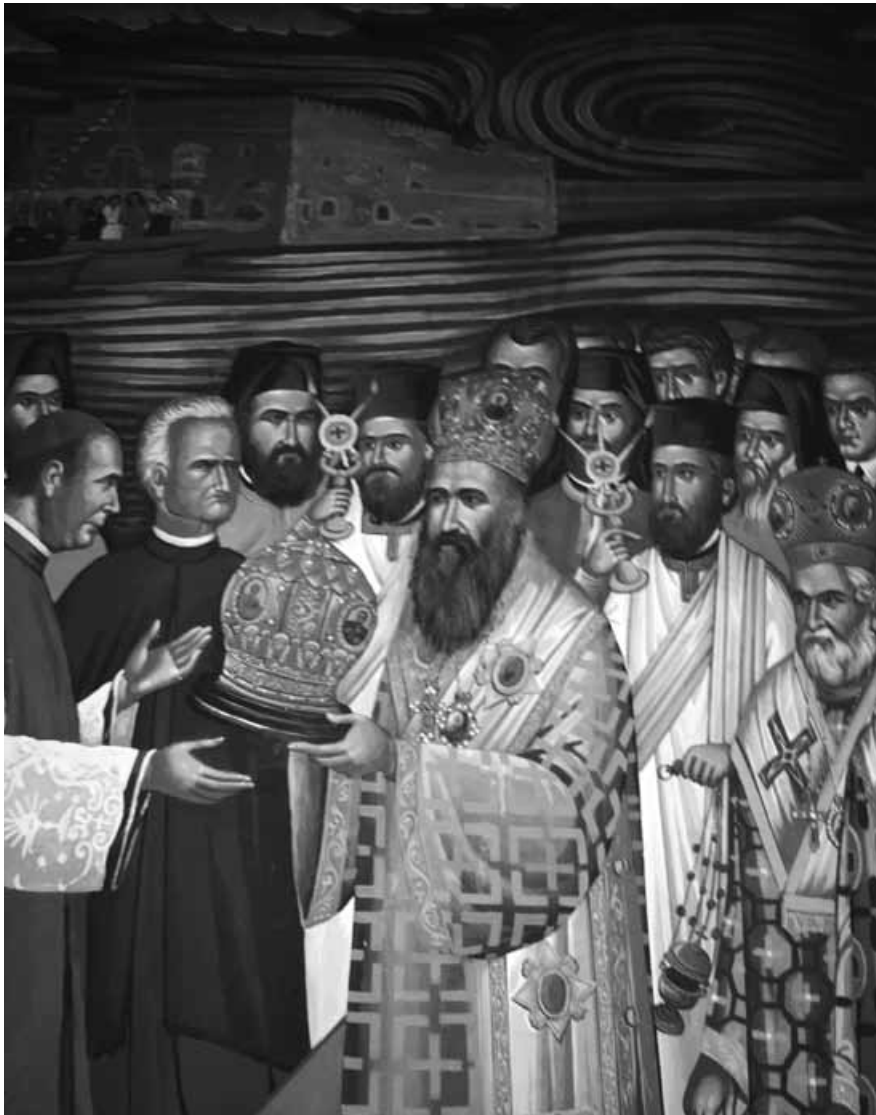
ἐπιφανοῦς Ἱεράρχου ἀναλωθέντος μέ ζῆλον εἰς τήν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἔθνους καί τῆς Κοινωνίας καί ἀποφασίζει:

- 1) Νά παραστῆ εἰς τήν κήδευσιν,
- 2) Ἀντί στεφάνου νά διαθέσῃ εἰς μνήμην του δρχ. δέκα χιλιάδας (10.000) ὑπέρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν,
- 3) Νά δημοσιευθῆ τό ψήφισμα τοῦτο διά τῶν ἐφημερίδων.

Ἡράκλειον 9 Φεβρουαρίου 1978

Ὁ Πρόεδρος
Στυλ. Φιοράκης
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ι. Βασιλάκης
Τὰ Μέλη

*Ὁ Κρήτης Εὐγένιος κατά τήν ὑποδοχήν τῆς τιμίας Κάρας
τοῦ Ἁγ. Ἐνδόξου Ἀποστόλου Τίτου. Τοιχογραφία ἐκ τοῦ
παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου εἰς τό Ἀρχιεπισκοπικό Μέγαρο.*

ΤΟΥ Ο.Δ.Μ.Π. ΚΡΗΤΗΣ

Τό Κεντρικόν Έποπτικόν Συμβούλιον (ΚΕΣ) τών Όργανισμών Διοικήσεως Μοναστηριακής Περιουσίας Κρήτης συνελθόν έκτάκτως τήν 9^{ην} Φεβρουαρίου 1978, ήμέραν Πέμπτην καί ώραν 9^{ην} πρωινήν, επί τῷ θλιβερώ άγγέλματι τής πρός Κύριον έκδημίας τοῦ Μακαριστοῦ Προέδρου Αὐτοῦ Άρχιεπισκόπου Κρήτης Κυροῦ ΕΥΓΕΝΙΟΥ καί άναγνωρίζον τό άοκνον ένδιαφέρον καί τás καρποφόρους ύπηρεσίας Αὐτοῦ άτινας προσέφερεν εις τό Συμβούλιον τοῦτο,

άποφασίζει όμοφώνως

1) Νά έκφράσει τά θερμά συλλυπητήρια καί τήν βαθυτάτην ψυχικήν όδύνην αὐτοῦ πρός τόν Τοποτηρητήν τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Κρήτης Σεβ. Μητροπολίτην Πέτρας κ.κ. Δημήτριον καί εις άπαντας τούς οικείους τοῦ μεταστάντος

2) Νά συμμετάσχει σύσσωμον εις όλας τás έκδηλώσεις τής Έκκλησίας Κρήτης

3) Νά γίνη κατάθεσις εις μνήμην Αὐτοῦ εις τό Πιτσουλάκειον Ίδρυμα Προστασίας Παιδίου τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Κρήτης τοῦ ποσοῦ τών πέντε χιλιάδων (5.000) δραχμῶν καί

4) Νά δοθῆ αντίγραφον τοῦ παρόντος εις τήν Ίεράν Άρχιεπισκοπήν Κρήτης καί νά δημοσιευθῆ εις τόν τοπικόν Τύπον.

Ό Άντιπρόεδρος
† Ό Κισάμου καί Σελίνου Κύριλλος
Τά Μέλη

Τηλεγραφήματα

Πλήθος συλλυπητηρίων κατέφθασαν από όλο τον κόσμο, από Υπουργούς, Βουλευτάς, Μητροπολίτες, Συλλόγους, φυσικά καί νομικά πρόσωπα.

Τηλεγράφημα του Οικουμενικού Πατριάρχου:

«Συμμετέχοντες όλοψύχως πένθει προσφιλοῦς ἐν Κρήτη Ἐκκλησίας ἐκδημία ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου ἐκφράζομεν βαθυτάτην συμπάθειαν δεόμενοι Κύριος ἀναπαύση ψυχὴν αὐτοῦ σκηναῖς δικαίων».

Μεταξύ άλλων τηλεγραφήματα ἔστειλαν:

Ὁ Χαλκηδῶνος Μελίτων

Ὁ Ἀμερικῆς Ἰάκωβος

Ὁ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Παναγιώτης Παπαληγούρας
Βουλευτές τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου

Τά Παράσημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγένιου

Ἐκοινοποιήθη ὑπό τῆς Ι. Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης πίνακας τῶν παρασήμων ποῦ ἀπονεμήθησαν εἰς τόν μακαριστόν Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης Εὐγένιον γιά τό πολυσχιδές ποιμαντικό, φιλανθρωπικό, κοινωνικό, ἔθνικό κλπ ἔργο του, ὡς ἑξῆς:

1. Χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ'
2. Ἀργυροῦν Παπικόν μετάλλιον (EUROPAE PATER)
3. Ἀργυροῦν μετάλλιον τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' (ANNO VIII)
4. Ἀργυροῦν ἀναμνηστικόν μετάλλιον τῆς συναντήσεως τοῦ Πάπα καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου εἰς τά Ἱεροσόλυμα (6-1-1964)
5. Ἀργυροῦν μετάλλιον ἀναμνηστικόν τῆς συναντήσεως τοῦ Πάπα καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου εἰς τά Ἱεροσόλυμα (1964)
6. Ἀργυροῦν μετάλλιον Παπικῆς Ἐκκλησίας (EGO PAULUS)
7. Ἀργυροῦν μετάλλιον τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' (PONT. MAX. VIII)
8. Χρυσοῦν μετάλλιον ST.J.B. DE LA SALLE FUNDATOR SHOLARUM MUD CHRISTIANORUM
9. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς χρυσῆς γῆς (Καλλιφόρνια 1969)
10. Χρυσοῦν μετάλλιον (DE RACONAISSANSE)
11. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Βενετίας (MARCUS)
12. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας
13. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ Πανεπιστημίου (LOYOLAEA S.J.)
14. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἀρκαδίου
15. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ Β' ὀφθαλμολογικοῦ συμποσίου - Ἡράκλειον 1968
16. Χρυσοῦν μετάλλιον ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἀρκαδίου 9-11-1966
17. Χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Ε.Ε. Σ. 1965
18. Χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Ναυτοπόρων 1960
19. Χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας 1948
20. Θυρεός τοῦ Σώματος Ἑλλήνων Προσκόπων 1910 - 1960
21. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Μητροπόλεως Γρεβενῶν ἐπί τῇ πεντηκονταετηρίδι Ἐθνομάρτυρος Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ 1911-1961
22. Χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Πρώτου Ἀστροναύτου 1969
23. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Πολιτείας Γιούτα τῶν Η.Π.Α. 1896
24. Χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας
25. Χρυσοῦν (ἕτερον) μετάλλιον τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας
26. Ἀργυροῦν μετάλλιον τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ

Ἡ προτομή τοῦ μακαριστοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου, παραπλησίως τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου

27. Χρυσούς Σταυρός τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ
 28. Ἀναμνηστική πλακέτα τῆς Ἑορτῆς Πέτρου καί Παύλου τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας
 29. Χρυσούς Βασιλικός Σταυρός (ΙΣΧΥΣ ΜΟΥ Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ)
 30. Χρυσούς σταυρός τοῦ Τάγματος τοῦ Μεγ. Κων)νου
 31. Χρυσούν μετάλλιον τοῦ Τάγματος τοῦ Μεγ. Κων)νου
 32. Χρυσούν μετάλλιον Ἐλευθερίου Βενιζέλου
 33. Χρυσούς Σταυρός τῆς 1000ετηρίδος τοῦ Ἁγ. Ὁρους ὑπό τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου
 34. Χρυσούν μετάλλιον τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ τοῦ Τάγματος τοῦ Μεγ. Κων)νου
 35. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης Μεθοδίου καί Κυρίλλου, Ἱεραποστόλων τῶν Σλάβων, ἐπί τῇ συμπληρώσει 11 αἰώνων (1966)
 36. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως Κρήτης
 37. Ἀναμνηστικός Σταυρός τῆς Φανέλας τοῦ Στρατιώτη
 38. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ Α' Διεθνούς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
 39. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τῆς ἐπανακομιδῆς τοῦ ἱεροῦ Σκήνου τοῦ Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου (Βενετία - Ἱεροσόλυμα)
 40. Ἀργυροῦν μετάλλιον τοῦ Δήμου Χανίων εἰς τόν ἑορτασμόν τῆς Μάχης τῆς Κρήτης
 41. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τῆς Ε.Κ.Ι.Μ. τοῦ Α' Διεθνούς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (1961)
 42. Χρυσούς Σταυρός τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ
 43. Μεγαλόσταυρος (χρυσούς) τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ
 44. Χρυσούν μετάλλιον τῆς Ἐθνικῆς Παλλιγενεσίας 1821-1971
 45. Ἀργυροῦν ἀναμνηστικόν μετάλλιον τῆς Ριζαρείου Ἐκκλης. Σχολῆς 1844 – 1969
 46. Ἀναμνηστική πλάξ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ΠΑΡΝΑΣΟΣ 1865 – 1965
 47. Ἀναμνηστικόν μετάλλιον τοῦ Δήμου Ἡρακλείου διά τά 20 χρόνια ἀπό τοῦ θανάτου τοῦ Νίκου Καζαντζάκη.
- (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης)

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΨΑΛΙΔΑΚΗΣ
1950 - 1978

Ὁ Ἀγωνιστὴς Ἱεράρχης

π. Γεωργίου Μανουσάκη

Ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης ΕΥΓΕΝΙΟΥ καὶ τό εἰς Λονδίνον ἐπισυμβάν τραγικό τέλος τῆς ζωῆς του, ἔπεσε ὡς κεραυνός ἐν αἰθρία, δημιουργώντας εἰς τόν καθένα μας ὡς ἤτω ἐπόμενον μεγάλο συγκλονισμό. Ὅλοι μας εἶχαμε ἐνημερωθῆ καὶ ἀπό τόν Τύπο καὶ ἀπό τό περιβάλλον τοῦ ἀσθενοῦς Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, ὅτι εἶχε ἀρχικά μεταβῆ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς Λονδίνον προκειμένου νὰ ἐγχειρισθεῖ πάσχων ἀπό σοβαρό νόσημα καθὼς ἐπίσης ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἡ ἔκκβασις μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἦτο ἱκανοποιητική.

Καὶ ἐνῶ ὅλοι ἀναμέναμε τὴν αἰσίαν καὶ ταχεῖαν ἐπιστροφὴν του εἰς τό Ἡράκλειον ξάφνου οἱ κώδωνες τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καὶ ἡ ταυτόχρονη θλιβερὴ εἶδησις ὅτι ὁ Πρωθιεράρχης τῆς Κρητικῆς Ἐκκλησίας ΕΥΓΕΝΙΟΣ, ἔπαυσε νὰ ὑπάρχει καὶ πῶς δὲν θὰ ξανακάθιζε πλέον στὸν Ἀρχιεπισκοπικό θρόνον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ. Ἀπίστευτο ἀλλὰ φεῦ Ἀληθινό! Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης, Μακαριστός γενόμενος ΕΥΓΕΝΙΟΣ ἔφυγε γιὰ πάντα ἀπὸ τὴ ζωὴ, πεσὼν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ καθήκοντος τῶν ποικίλων ἀγώνων Του, καὶ τῶν εὐθυνῶν Του, ἐγκαταλείποντας ἔργο βαρὺ καὶ μεγάλο καὶ μέ προβλήματα δύσκολα καὶ πολλὰ πέραξ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου.

Ἐπεσε ἀγωνιζόμενος ὁ Πρωθιεράρχης Κολοσσός τῆς Κρητικῆς Ἐκκλησίας, τὸν καλὸν ἀγῶνα ὅπως πέφτουν κατὰ κανόνα οἱ Μεγάλοι Ἄνδρες εἴτε Ἐκκλησιαστικοὶ ἢ γέται εἶναι, εἴτε Κυβερνηταὶ καὶ Πολιτικοί, εἴτε ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Ἐπιστημῶν.

Καὶ ὡς ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας «ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται καὶ διαλύεται πᾶς ἄνθρωπος» οὕτω καὶ ὁ Μακαριστός καὶ αἰοιδίμος Ἀρχιεπίσκοπος ΕΥΓΕΝΙΟΣ ἀκολουθῶν ὅπως ὁ καθεὶς ἐξ ἡμῶν τὴ δική Του Μοῖρα, διῆλθεν ἐκ τῆς μιᾶς ὄχθης τῆς ζωῆς ἐκεῖθεν πρὸς τὴν αἰωνιότητα, ὅπου οὔτε λύπη, οὔτε στεναγμός ὑπάρχει, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος. Εἶναι δέ Μακάριος καὶ παρά Κυρίου εὐπρόσδεκτος ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μέ τό πέρασμά Του ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ πρὸς τὴν αἰωνιότητα, κληροδοτεῖ εἰς τοὺς διαδόχους του καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους του ἔργα ὑψηλά καὶ εὐάρεστα τῷ Θεῷ καὶ ὠφέλιμα τοὺς ἀνθρώπους.

Τοιαῦτα δε ἔργα ὑψηλά καὶ σπουδαῖα, ἔργα ψυχοφελὴ εὐαγῆ Ἐκκλησιαστικά Ἰδρύματα ἐδημιούργησε εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν του περιφέρειαν κατὰ τὴν 30ετὴ Ἀρχιεπισκοπικὴν Του σταδιοδρομίαν ὁ ἐκλιπὼν Πρωθιεράρχης ΕΥΓΕΝΙΟΣ μέ τὴν πολῦτιμον ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν βοήθειαν καὶ συμπαράστασιν

τῶν συνεργατῶν Του καί εὐεργετῶν Κληρικῶν καί Λαϊκῶν ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης ΕΥΓΕΝΙΟΣ ἀνεδείχθη διὰ τῶν ἔργων Του Μεγάλος Ἴνδρας καί ἀκάματος ἐργάτης στόν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου πού ὀνομάζεται ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ὁλόκληρος ὁ βίος Του ἠναλώθη διὰ τήν ἐξύψωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ ποιμνίου του, διὰ τό μεγαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καί γενικώτερα γιά τήν Πατρίδα μας. Ἀντιμετώπισε γενναίως ἐθνικά καί πατριωτικά προβλήματα, καθώς καί Ἐκκλησιαστικά τοιαῦτα πάντοτε με σύνεσιν καί μέ ἀξιοζήλευτον παρρησίαν καί ψυχικόν σθένος πρός ὠφέλειαν καί σωτηρίαν τῶν πνευματικῶν Του Τέκνων.

Διὰ τοῦτο ὁ διακεκριμένος οὗτος ἀγωνιστής Κληρικός γενόμενος ὁλοκαύτωμα διὰ τό μεγαλεῖο τῆς Ἐκκλησίας καί διὰ τήν δόξα τῆς Πατρίδος μας ἐτιμήθη μέ σειράν τιμητικῶν διακρίσεων ὑπό διαφόρων ἀνά τόν κόσμον Ἐκκλησιῶν, Κυβερνήσεων, Συλλόγων, καί λοιπῶν ἀνωτέρων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων.

Διέθεσε ὁλόκληρον τόν ἑαυτόν Του ψυχικῶς καί σωματικῶς προκειμένου νά ὠφελήσῃ τήν Ἐκκλησίαν, τήν Πατρίδα καί τόν Λαόν τῆς Κρήτης ὅπου ὁ Κύριος τόν ἐτοποθέτησε ὡς πνευματικόν Του Ἠγέτην. Ἴσως νά μή μπόρεσε νά δώσῃ ὅ,τι ὁ καθείς ἐξ ἡμῶν τοῦ ζήτησε κατά καιρούς καί πιθανόν νά ἐπίκρανε ἤ καί νά δυσαρέστησε ἀνθρώπους ἀκόμα καί συνεργάτες Του κατά τό διάστημα τῆς Ἀρχιερωσύνης Του. Ἐδωσε ὅμως ὅ,τι μπορούσε καί τόν ἑαυτόν Του ἐθυσίασε διὰ τό σύνολον τῶν πνευματικῶν Του Τέκνων Κληρικῶν καί Πολιτῶν, πράγμα ὅπερ μᾶς ὑποχρεώνει νά τοῦ παρέχωμεν θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν μνημονεύοντες τοῦ ὀνόματός Του.

Καί ὅσο εἶναι ἀαλήθεια ὅτι εἰργάσθη ἀόκνως καί μέ ἀνιδιοτέλεια καί ἀφιλοκέρδεια πρός πᾶσαν κατεύθυνσιν κατά τά χρόνια τῆς ἀρχιερωσύνης Του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης ἄλλο τόσο εἶναι γεγονός ὅτι τά τελευταῖα Του χρόνια ἐδοκίμασε πικρίας καί ἀπογοητεύσεις προερχομένας ἔσωθεν καί ἔξωθεν τῆς Ἐκκλησίας. Καί τό παράπονό Του αὐτό ὅσο καί ἂν προσπαθοῦσε νά τό ξεπεράσῃ ἀποκρύπτοντάς το καί ἀπό τό ἴδιο τό ἄμεσο περιβάλλον Του, τόν κατέτρωγε ἐσωτερικῶς μέσα στό κορμί Του ὡς ἓνα σαράκι μέχρι πού τοῦ κλόνησε τήν ὑγεία Του καί τόν γονάτισε.

Ὅμως χρέος ὄλων ἡμῶν φίλων καί δυσαρεστημένων, ὠφεληθέντων καί μή, Κληρικῶν καί Λαϊκῶν εἰλικρινῶς προσευχηθῶμεν ὅπως ὁ Πανάγαθος Κύριος παραλάβῃ τό ἱερό Σκήνωμά Του τοποθετῶντας τοῦτο μεταξύ τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Καί κατευδῶσωμεν εὐγνωμόνως καί ἀπό καρδίας εἰλικρινῶς εὐχόμενοι ὅπως Κύριος ὁ Θεός ἀναπαύσει Αὐτόν μετά τῶν Δικαίων.

Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ Μνήμη Του.

Τό 40θήμερο μνημόσυνο του Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου

Μνημόσυνον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου

Τελοῦμεν σήμερον Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας 19 Μαρτίου 1978 καί ὥραν 09.30' ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ Ἀρχιερατικόν Μνημόσυνον, ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ

ἐπί τῇ συμπληρώσει τεσσαράκοντα (40) ἡμερῶν ἀπό τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας Αὐτοῦ.

Παρακαλοῦμεν πάντας τούς τιμώντας τήν μνήμην Αὐτοῦ, ὅπως παραστῶσιν εἰς αὐτό.

Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 14ῃ Μαρτίου 1978
(Ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης)

Τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, 19 Μαρτίου 1978 καί ὥραν 09:30' τό πρωί στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου τελέστηκε τό 40θήμερο Ἀρχιερατικόν μνημόσυνον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου. Προέστη τῆς ἐπιμνημοσύνου ἀκολουθίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱεροσητείας κ. Φιλόθεος. Συμμετείχαν συμπροσευχόμενοι στὴν τελετὴ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Τίτος, Λάμπης καί Σφακίων Θεόδωρος καί Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Εἰρηναῖος. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Τίτος ἐεκφώνησε τὸν ἐπιμνημόσυνο Λόγο. Παρέστησαν οἱ Τοπικοὶ Ἄρχοντες, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν, πολιτικῶν, δημοτικῶν, στρατιωτικῶν, συλλόγων καί σωματείων, καί πλῆθος λαοῦ.

*Εικόνα Παναγίας τής Μεσοπαντιτίσσης
εις τόν Ναό τής Santa Maria della Salute ἐν Βενετία*

Τέλεσις Ἀκολουθίας τῆς Παρακλήσεως ἐνώπιον τῆς Ἱστορικῆς Εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ πολύ χαρά ἐπευλόγησε τήν πρωτοβουλία τοῦ Σωματείου Ἱεροσαλτῶν Κρήτης «Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης» γιά τήν τέλεση τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἱερᾶς Παρακλήσεως ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης, ἡ ὁποία ἀπό τόν Χάνδακα μεταφέρθηκε στήν Βενετία καί ἀποθησαυρίζεται ἐκεῖ. Ὅρισε δέ ἐκπροσώπους της κατά τήν προσκυνηματική Ἐκδήλωση αὐτή τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιο καί τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Νήφωνα Βασιλάκη, Κωδικογράφο.

Ἡ ἱστορική Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης προέρχεται ἀπό τόν Χάνδακα τῆς Κρήτης, ἀποτελοῦσε πνευματικό θησαυρό τῆς εὐσέβειας τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, μεταφέρθηκε στή Βενετία κατά τόν Κρητικό Πόλεμο καί ἀπό τό ἔτος 1669 μ.Χ. φυλάσσεται στό Ναό τῆς Santa Maria Della Salute (Ναός Παναγίας τῆς Ὑγείας).

Τήν θαυματουργόν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης μετέφερε ὁ Francisco Morossini ἀπό τήν Κάντια, σημερινόν Ἡράκλειον, κατά τό ἔτος 1669, μαζί μέ ἄλλες εἰκόνες, λείψανα καί ἔργα πίστεως καί πολιτισμοῦ, μαζί μέ τήν τιμία Κάρα τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Τίτου πρώτου Ἐπισκόπου Κρήτης στη Βενετία, γιά λόγους ἀσφαλείας ὑποστήριξαν καί προκειμένου νά διασωθοῦν ἀπό τούς ἐπικειμένους νέους κατακτητές, λίγο πρό τῆς τουρκοκρατίας.

Ὁ χριστιανικός λαός τῆς Κρήτης ἀπέδιδε βαθύ σεβασμό καθ' ὅλο τό ἔτος καί λιτάνευε (τακτικῶς κάθε Τρίτη, ἀλλά καί εἰς ἐκτάκτους περιπτώσεις) τήν ἱερά εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης εἰς τό Ἡράκλειον μέ ξεχωριστές τιμές.

Ἀπό τό ἔτος 1379. κάθε Τρίτη, λιτάνευαν τήν Εἰκόνα, πού ἐσκεπάζετο ἀπό χρυσό καί ἀσήμι, εἰς τίς γειτονιές πρός εὐλογία τῶν οἴκων καί τῶν ἀνθρώπων, ἐνώ ἀνυπόδητες γυναῖκες ἀκολουθοῦσαν τήν πομπή, οἱ δέ πιστοί προσέφεραν ἐλεημοσύνας.

Ἀναφέρεται ἐπίσης ὅτι εἰς περιπτώσεις λειψυδρίας ἢ λιτανεία τῆς ἱερᾶς Εἰκόνας ἐπέφερε εὐλογίας καί τήν πολυπόθητον εὐεργετικήν βροχήν.

Ὁ διάσημος ποιητής Μαρῖνος Τζάνε Μπουνιαλῆς ἐκ τῆς Κρήτης μεταξύ πολλῶν ἄλλων ἔγραψε:

«Δέομαι με τα δάκρυα, Θεέ, ἀπάκουσέ με,
κι ἀπό τα τόσα βάσανα οπού 'χω λύτρωσέ με

Φωτογραφικό στιγμιότυπον από τής τελέσεως ακολουθίας τής Παρακλήσεως εις Βενετίαν.

εις τ' άδικο που μ' εύρηκε τόσους καιρούς και χρόνους
κ' έχω πληγές εις την καρδιά αμέτρητες και πόνους.
Κ' εσύ, ω υπερθαύμαστη κυρία Μαριάμ μου,
ξελύτρωσέ με τη φτωχή, Μεσοπαντίτισσά μου».

Γιά τήν προέλευση τής έν λόγω ιστορικής και ιερᾶς Εικόνας ύποστηρίζουν ότι προέρχεται έκ τής Κωνσταντινουπόλεως και κατέφθασε εις τό Μεγάλο Κάστρο κατά τήν περίοδο τής εικονομαχίας. Γράφουν ότι ένδεχομένως νά πρόκειται γιά εικόνα του Ίεροϋ Μητροπολιτικού Ναοϋ του Αγίου Τίτου τής Γόρτυνας και ότι διεσώθη από τούς σαρακηνούς μαζί μέ τήν τιμία Κάρα του Αγίου Τίτου.

Από τό έτος 1630-1631 μ.Χ. ή ιερά αύτη εικόνα τυγχάνει έξαιρετικής τιμής από μέρος τών κατοίκων τής Βενετίας αλλά και πολλών άλλων χριστιανών, λαμβάνει δέ τήν μακραίωνον εύγνωμοσύνην αυτών ιδιαίτέρως και διά τήν διάσωση του λαοϋ τής Βενετίας από τή φονική έπιδημία τής πανούκλας, πού αποδεκάτισε τόν πληθυσμό, μειώνοντάς τόν κατά τό ένα τρίτον αυτού. Έπειδή έσώθηκαν από τόν φοβερό λοιμό και εύρηκαν τήν ύγείαν τους εις τήν πρωτεύουσα τους τήν Γαληνοτάτη, οί κάτοικοί της απέφασαν κι έχτισαν Ναόν μεγαλοπρεπή εις τιμήν και μνήμην τών γεγονότων και του θάυματος.

Η Ένετική Γερουσία απέφασισε νά κατασκευαστεί μεγάλος Ναός στήν Παναγία-προστάτιδα τής Βενετίας. Η Γερουσία, οί άρχοντες και ό λαός εύγνωμονούντες κατ' έτος παρίστανται στήν πανήγυρι της αποδίδοντες τάς δεούσας καθιερωμένας τιμάς, ιδιαίτέρως κατά τήν 21^η Νοεμβρίου. Λιτάνευση τής ιερᾶς Εικόνας γίνεται εις τό μεγάλο κανάλι τής Γαληνοτάτης και μεγάλη γιορτή, ή "Festa della Madonna della Salute" ακολουθει και έπεται.

Η Εικόνα τής Μεσοπαντίτισης αποτέλεσε και είναι μέχρι τίς μέρες μας όρατό σημείο ένότητας τών χριστιανών ανεξαρτήτως προελεύσεως, σταθερά ειρήνης ανάμεσα στους λαούς. Η προσωνυμία Μεσοπαντίτισσα έξηγεί ότι εύρίσκεται εις τό μέσο δύο λαών και πολιτισμών και εύρύτερα εις τό μέσον πάντων, αλλά και τό μέσον πάντων πρός τό σωθῆναι, "la salus animarum".

Τήν Τρίτη 22α Μαΐου 2018 ό Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αύλοποτάμου κ. Εύγένιος, έκ προσώπου τής Ιερᾶς Έπαρχιακής Συνόδου τής Εκκλησίας Κρήτης, συνοδευόμενος από τόν Κωδικογράφο τής Ιερᾶς Συνόδου, Πανοσιολ. Άρχιμ. Νήφωνα Βασιλάκη, και τά μέλη του Σωματείου Ιεροψαλτών Νομού Ήρακλείου "Άνδρέας ό Κρήτης" τέλεσαν τήν Άκολουθία τής Ιερᾶς Παρακλήσεως, κατενώπιον τής Ιερᾶς Εικόνας τής Παναγίας τής Μεσοπαντίτισσας.

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Εὐγένιος
μετά τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰταλίας και Μελίτης κ. Γενναδίου
εἰς τόν Ναόν τῆς Santa Maria della Salute ἐν Βενετίᾳ,
ὅπου φυλάσσεται ἡ ἱερά Εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσσης*

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Εὐγένιος, στήν ἀντιφώνησή του στό Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ἰταλίας καί Μελίτης κ.κ. Γεννάδιο, μέ συγκίνηση ἀνέφερε, μεταξύ ἄλλων, τό ἀπόσπασμα πού ἀκολουθεῖ:

«...Γιά μιά Κυρά πού γεννήθηκε στό Χάνδακα πρὶν ὀκτώ ἢ ἑννιά αἰῶνες, γιά μιά κυρά πού δέχτηκε μεγαλυνάρια πίστεως καί ἰκεσίες ἀγωνίας, πού εἶδε ἡμέρες δόξας, μά καί πολέμους καί συμφορές νά κυκλώνουν τόν τόπο της, πού ὁσμίστηκε θυμιάματα μά καί καπνούς φωτιᾶς πού ἔκαιγαν ὀλόγυρα ὅ,τι ἐκείνη εἶχε ἀγαπήσει, γιά μιά κυρά πού κατοικεῖ ἐδῶ καί τέσσερις αἰῶνες σέ ἓνα παλάτι μεγαλόπρεπο τῆς Βενετιάς, μά πού ποτέ δέν ἔπαυσε νά κατοικεῖ στίς καρδιές τῶν Κρητικῶν, ὅσων γνωρίζουν τήν ἱστορία τοῦ τόπου πού τούς γέννησε, γι' αὐτή τήν κυρά, τήν Παναγία μας τήν Μεσοπαντίτισσα ἤλθαμε σήμερα ἐδῶ, Σεβασμιώτατε Ἅγιε Ἰταλίας.

Ἡ Παναγία ἡ Μεσοπαντίτισσα εἶναι μία ἀπό τίς ξενιτεμένες Παναγίες τῆς Κρήτης, μιά εἰκόνα πού βρισκόταν ἐδῶ, στά σπλάχνα τοῦ νησιοῦ μας, μιά εἰκόνα πού συνδέθηκε μέ τούς πόνους, τούς πόθους, τούς ἀγῶνες καί τίς ἀγωνίες τοῦ λαοῦ μας, μιά εἰκόνα πού σήμερα βρίσκεται ἐδῶ, στήν ξακουσμένη Βενετία.

Ἡ Μεσοπαντίτισσα καί οἱ ἄλλες ξενιτεμένες μας Παναγίες, ἡ Παναγία ἡ Ὀρφανή, ἡ Ἐπισκοπιανή, ἡ Παναγία τῆς Διαρκοῦς βοήθειας, μαζί μέ τούς τόσους ἄλλους θησαυρούς τῆς εὐσέβειας τοῦ λαοῦ μας, ὅπως καί ἡ Παναγία Νικοποιός, πού ξενιτεύτηκαν στούς χαλεπούς καιρούς τῆς ἱστορίας μας, δέν εἶναι δυνατόν νά μᾶς ἀφήνουν ἀσυγκίνητους. Εἶναι ἀπόδημα πνευματικά μας παιδιά, εἶναι κομμάτια τῆς καρδιάς μας, πού πονεῖ γιά τό μισσμό τους, πού τά ἀναζητεῖ, μά καί χαίρεται γιατί βλέπει πῶς ὑπάρχουν, πῶς διασώθηκαν, ἔστω καί ἂν βρίσκονται σέ χέρια ξένα καί τόπους μακρινούς.

Ἀπό αὐτές πού ἀναφέραμε προηγουμένως, ἡ μία μόνον, ἡ Παναγία ἡ Ὀρφανή, γύρισε πίσω στόν τόπο της ἀπό τά Κύθηρα ὅπου εἶχε διαφυλαχθεῖ, ὅπως γύρισε καί ἡ Κάρα τοῦ Πρώτου Ἐπισκόπου τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦ Ἁγίου Τίτου. Γύρισε πρὶν πολλά χρόνια, τόν Ἰούνιο τοῦ 1970, στό μοναστήρι της, στήν Ἀγκάραθο, μέ ἐνέργειες τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Εὐγενίου καί τῆς ἀδελφότητος τῆς μονῆς.

Γιά τήν Παναγία τήν Μεσοπαντίτισσα, τό «τῶν Κρητῶν παλαιφατον κλέος» ὅπως τήν ὀνομάζει ὁ ὕμνογράφος, τήν Παναγία τοῦ Χάνδακα, τόν πολύτιμο αὐτό ξενιτεμένο πνευματικό μας θησαυρό πού ἔφυγε γιά τήν Βενετία, θά ἀναφερθοῦμε ἐδῶ.

Οἱ λόγοι τοῦ ὕμνογράφου μᾶς γυρίζουν πολλά χρόνια πίσω. Τότε πού ἡ Παναγία ἡ Μεσοπαντίτισσα ἀνεβασμένη στό στασίδι της ἤ καθισμένη στό θρονί της, στήν καρδιά τοῦ Χάνδακα, στόν ναό τοῦ Ἁγίου Τίτου δεχόταν

Ο Ναός της Παναγίας τής Υγείας ἐν Βενετία, ὅπου ἀποθησαυρίζεται ἡ ἱερά Εἰκὼν τής Παναγίας τής Μεσοπαντιίσεως

καθημερινά, σχεδόν άκατάπαυστα, τίς εύχαριστίες αλλά και τίς ίκεσίες τών χριστιανών. Τότε πού κάθε Τρίτη, κατά τήν παλαιά συνήθεια, κατέβαινε άπ' τό στασίδι της για λίγο και περιδιάβαινε τίς γειτονίες τής πόλης για νά εύλογήσει τά σπίτια και τίς έργασίες τών ανθρώπων άφού για λίγο σταματούσε έμπρός στον Άγιο Μάρκο για νά γίνουν οί δεήσεις για τήν ύγεία του Δόγη και τήν εύστάθεια τής Γαληνοτάτης. Χρόνια πολλά, αιώνες ίσως, κρατούσε τούτη ή συνήθεια πού ήθελε μιά φορά τήν έβδομάδα νά λιτανεύεται από όρθοδόξους και καθολικούς ή ιερή εικόνα τής Παναγίας. Μέχρι πού έφθασαν χρόνοι δίσεκτοι, οί χρόνοι τής πολιορκίας του Χάνδακα τόν 17ο αιώνα.

Ο Ρεθύμνιος Μαρῖνος Τζάνε Μπουνιαλής στο περίφημο ποιητικό έργο του «Ο Κρητικός Πόλεμος» περιγράφει πολύ χαρακτηριστικά τήν πολιορκία και δέν παραλείπει συχνά νά αναφέρεται στή θαυματουργή εικόνα τής Μεσοπαντίτισσας μέ άριστοτεχνικό τρόπο.

« Κί' έσύ, ώ ύπερθαύμαστη κυρία Μαριάμ μου,
Ξελύτρωσε με τή φτωχή, Μεσοπαντίτισσα μου
κι Άγιοι Δέκα Μάρτυρες, κι Άγιε Τίτε δικέ μου,
σμίξετ' έσεις οί έντεκα τώρα, βοηθήσετέ μου
μή ποϋνε οί Άγαρηνοί νά μέ καταπατήσου,
νά βγάλουν τέσ εικόνες σας όλες νά τέσ τσακίσου,
και νά τέσ βάλουσι στή στιά μέσα, για νά τέσ κάψου
κι έμένα τά ματάκια μου για λόγου σας να κλάψου...»

λέγει ή πόλη του Κάστρου αισθανόμενη τόν κίνδυνο πού διατρέχει.

Κι όταν κάθε έλπίδα σβήνει, ό Μπουνιαλής διασώζει χαρακτηριστικά τό άδειασμα τών καθολικών εκκλησιών και προπαντός αυτής του Άγίου Τίτου πού διαφύλασσε τά ιερότερα κειμήλια.

« Τό Άγιον Αἷμα πιάνουσι τότες και κασελιάζου,
και τή Μεσοπαντίτισσα και λείψανα φυλάσσου·
τούς Άγιους Δέκα νά χαλοϋν, κι όσες εικόνες ήτο
τριγύρα εκεί στήν εκκλησιά πού λέγαν Άγιο Τίτο».

Και λίγο πιο κάτω αναφέρει ξανά τή Μεσοπαντίτισσα στον θρήνο του Κάστρου πού μέ πόνο εκφράζεται για τόν μισεμό.

«Πλιο παρακάλια δέ γροικώ κ' έσφάγηκ' ή καρδιά μου
κ' έμίσεψες, Παρθένα μου, Μεσοπαντίτισσα μου».

Η Μεσοπαντίτισσα μίσεψε για έδω, τήν Βενετία, για τόν τόπο όπου κατοικεί τά τελευταία τριακόσια τριάντα χρόνια. Η Θεοτόκος στήν εικόνα αυτή ιστορείται βρεφοκρατούσα, κατά τόν τύπο τής Όδηγήτριας...

Η Παναγία ή Μεσοπαντίτισσα, ή Παναγία του Χάνδακα, ή Παναγία τής Κρήτης, ή ξενιτεμένη μας Κυρά, δέν έπαυσε ούτε για μιά στιγμή νά άποτελεί

*Εικόνα Παναγίας τής Μεσοπαντιτίσης
εις τόν Ναό τής Santa Maria della Salute έν Βενετία*

τό «παλαίφατον κλέος» μας, δέν ἔπαυσε νά εἶναι εἰκόνα πού μνημείωσε τούς ἀγῶνες καί τίς ἀγωνίες, τήν πίστη καί τήν ἐλπίδα τῶν Κρητῶν κάποιας ἄλλης, ὄχι πολύ μακρινῆς, ἐποχῆς. Τότε πού οἱ εὐσεβεῖς πρόγονοι μας ἐναπέθεταν σ' αὐτήν τούς πόνους καί τούς πόθους τους, τά προβλήματα καί τούς προβληματισμούς τους. Κι ἐμεῖς σήμερα, φορεῖς τῆς μακραίωνης παράδοσης τῆς Κρήτης, κληρονόμοι μιᾶς ἀνεκτίμητης πνευματικῆς κληρονομιάς, τό ἴδιο κάνομε, τοποθετώντας στό εἰκονοστάσι τῆς καρδιάς μας τήν γλυκειά μορφή τῆς Μεσοπαντίτισσας μας καί ἀνάβοντας ἐμπρός της λαμπάδες ἄσβεστες τίς ὑπάρξεις μας...».

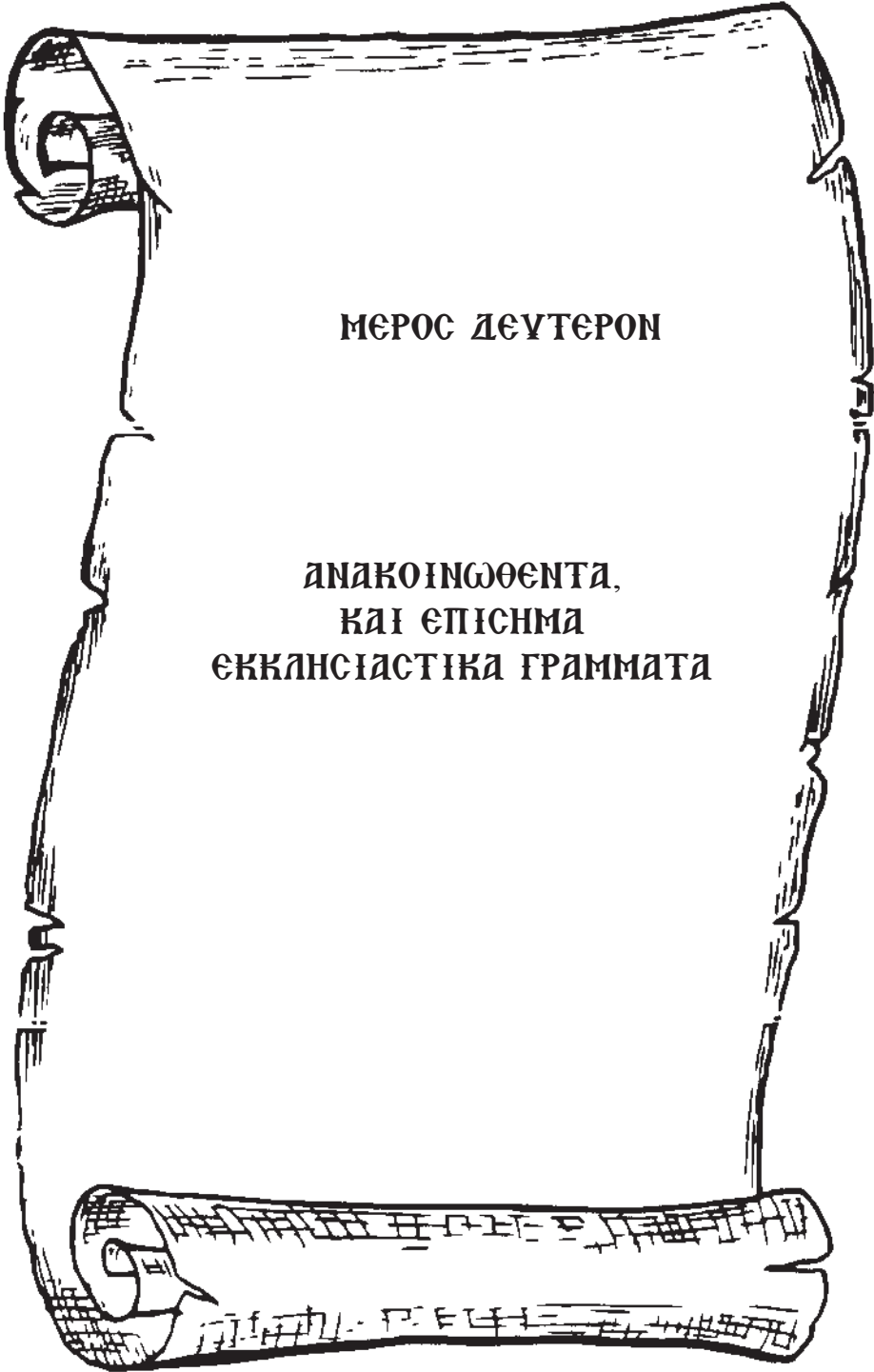
Ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Πατριάρχης τῆς Βενετίας Mons. Francesco Moraglia ἀπέστειλε ἰταλιστὶ τὸν ἀκόλουθο χαιρετισμό: «Ἐν Βενετία, 22 Μαΐου 2018.

Ἀπὸ τῆ Ρώμη, ὅπου βρίσκομαι τίς ἡμέρες αὐτές γιὰ τίς ἐργασίες τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἰταλῶν Ἐπισκόπων, αἰσθάνομαι εὐτυχῆς νά ἐκφράσω τὸν ἀδελφικό μου χαιρετισμό πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Γεννάδιον, πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Εὐγένιον καί πρὸς ὅλο τὸν «Χορὸ Βυζαντινῆς Μουσικῆς» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, πού ἐπισκέπεται τὴν Βενετία, ἰδιαίτερα διὰ νά προσευχηθῆ καί νά ψάλλῃ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐπονομαζομένης καί Μεσοπαντιτίσσης.

Ἡ ἄφιξή σας εἰς τὴν Βενετιαν ἐντάσσεται εἰς τό ἀσταμάτητο προσκύνημα, τῆς πίστεως καί τῆς ἀγάπης, πού τώρα καί περισσώτερο ἀπὸ τέσσαρες αἰῶνες πραγματοποιοῦν καθημερινά ἄνδρες καί γυναῖκες, νέοι καί γέροι, καταφθάνοντας εἰς αὐτὴ τὴν Βασιλική, ἡ ὁποία οἰκοδομήθη ἐκ τῆς πίστεως τῶν πατέρων μας.

Ὁ καθ' εἰς μεταφέρει ἐδώ τίς προσευχές του, τά προσωπικά του δράματα καί τίς οἰκογενειακές του φροντίδες, μαζί μέ τίς εὐαισθησίες του καί τίς πληγές του. Κι ὅλα καταλήγουν ἐμπρός εἰς τά πόδια τῆς Παναγίας Μητέρας μας. Ναί, ὅλες οἱ ἐλπίδες, οἱ χαρές, τά βάσανα καί οἱ προσδοκίες φτάνουν ἐδώ, μπροστά σ' Ἐκεῖνη, πού γιὰ τούς Βενετούς εἶναι ἀπλά ἡ Παναγία τῆς Ὑγείας, πρὸς τὴν ὁποία ὅλη ἡ πόλη τῆς Βενετίας τρέφει ἕναν βαθύ καί υἰκό σεβασμό.

Ἐνώνομαι ἔτσι νοερῶς, ἀληθινά ἀπὸ καρδίας, εἰς τὴν θερμὴ Σας ἰκεσία καί εἰς τὸν ὕμνον δοξολογίας Σας. Ἀνανεώνοντας δέ τὸν ἐγκάρδιο χαιρετισμό μου, ἐπικαλοῦμαι πρὸς ὅλους Σας καί πρὸς τά ἀγαπημένα Σας πρόσωπα, τὴν μεσολάβηση τῆς Ὑπεραγίας Παρθένου Μαρίας Θεοτόκου καί Παναγίας τῆς Ὑγείας, κάθε χάρη καί εὐλογία τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου, τῆς εἰρήνης μας καί τῆς χαρᾶς μας».

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ,
ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἡ Τερά'Επαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης μετὰ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Ἀνακοινωθέν
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης
τῆς 17^{ης} Ἀπριλίου 2018

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνήλθε στίς 16 καί 17 Ἀπριλίου 2018 στό Ἡράκλειο, καί ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα θέματα καθώσ καί μέ ἐκκλησιαστικά θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς της.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος προβληματίζεται ἔντονα γιά τό γεγονός ὅτι σέ ὀλόκληρη τήν ὑφήλιο, σήμερα, ἡ πρώτη διωκόμενη πίστη εἶναι ἡ Χριστιανική πίστη καί ἐπισημαίνει ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀρνήθηκε τή Χριστιανική της ταυτότητα καί τόν πολιτισμό της, μέ τραγικές συνέπειες γιά τόν ἄνθρωπο καί τό κοινό Εὐρωπαϊκό οἰκοδόμημα, τό ὁποῖο δέν μπορεῖ νά στηρίζεται σέ ἄψυχους ἀριθμούς, ἀλλά στίς ρίζες καί τίς ἀξίες τῆς Εὐρώπης, μέ τίς ὁποῖες συγκροτοῦνται οἱ κοινωνίες καί οἱ οἰκογένειες.

Ὁ συνεχιζόμενος πόλεμος στή Συρία καί τά ἀθῶα θύματα πού αὐτός προξενεῖ, δίδουν τήν ἀφορμή σέ ὅλους μας νά προβληματισθοῦμε τί κόσμο δημιουργοῦμε γιά τόν ἄνθρωπο τῆς αὔριον; Μέχρι πότε θά συνεχίζεται ὁ διωγμός τῶν Χριστιανῶν στή Μέση Ἀνατολή; Πόσα ἀκόμα μνημεῖα πίστεως καί πολιτισμοῦ τοῦ πρώτου Χριστιανισμοῦ θά συνεχίσουν νά καταστρέφονται;

Ἡ Ἱερά Σύνοδος καλεῖ ὅλους νά προσευχηθοῦμε γιά τήν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καί τῆς καταλλαγῆς στόν κόσμο. Ταυτόχρονα καλεῖ τούς ἰσχυρούς τῆς γῆς νά ἀναλάβουν τίς εὐθύνες τους, γιά τόν σεβασμό στό ἀνθρώπινο πρόσωπο, τή διασφάλιση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τήν ἀσφάλεια τῶν Χριστιανῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί τήν προστασία τῶν Χριστιανικῶν Μνημείων τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μελέτησε εἰς βάθος τούς Φακέλους τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καί ὁμοφώνως ἀποφάσισε Ἀντιπροσωπεία Αὐτῆς νά μεταβεῖ στόν ἀρμόδιο Ὑπουργό καί νά παραδώσει Ὑπόμνημα μέ ἀναλυτικές παρατηρήσεις καί προτάσεις ἐπί τῶν Φακέλων τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Μέ τήν συμπλήρωση σαράντα ἐτῶν ἀπό τήν κοίμηση τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέστησε Ἐπιτροπή προκειμένου νά διοργανώσῃ Ἐκδηλώσεις τιμῆς καί μνήμης κατά τό τρέχον ἔτος, τίς ὁποῖες καί θά ἀποφασίσῃ σέ προσεχῆ Συνεδρία της καί θά ἐνημερώσῃ τό Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ πολύ χαρά ἐπευλόγησε τήν πρωτοβουλία τοῦ Σωμα-

Ὁ Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Ειρηναῖος, Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καί οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακάριος, Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Κύριλλος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Πρόδρομος Ξενάκης, καί οἱ Βουλευτές Κρήτης κ.κ. Βασίλειος Κεγκέρογλου, Ἐλευθέριος Αὐγενάκης, Νικόλαος Ἠγουμενίδης καί Ἰωάννης Μιχελογιαννάκης.

τείου Ἱεροψαλτῶν Κρήτης «Ἅγιος Ἄνδρέας ὁ Κρήτης» γιά τήν τέλεση τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἱερᾶς Παρακλήσεως ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντητίσσης ἡ ὁποία ἀπό τόν Χάνδακα μεταφέρθηκε στήν Βενετία καί ἀποθησαυρίζεται ἐκεῖ. Ὅρισε δέ ἐκπροσώπους τῆς κατά τήν προσκυνηματική Ἐκδήλωση αὐτή τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιο καί τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Νήφωνα Βασιλάκη, Κωδικογράφο.

Ἐπίσης, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀναφέρθηκε στόν θάνατο, πρῖν ἀπό λίγες ἡμέρες, τοῦ Σμηναγοῦ Γεωργίου Μπαλταδώρου, προσεύχεται γιά τήν ἀνάπαυσή του μετά τῶν Ἁγίων καί τῶν Δικαίων, ἐκφράζει δέ θερμά συλλυπητήρια στήν οἰκογένειά του καί τίς Ἔνοπλες Δυνάμεις τῆς Πατρίδος μας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπανέρχεται στό θέμα τῆς συνεχιζόμενης κράτησης τῶν δύο Ἑλλήνων στρατιωτικῶν, Ἀγγέλου καί Δημητρίου, καί ἀπευθύνει πρὸς κάθε ἀρμόδιο ἔκκληση γιά τήν ἄμεση ἐπιστροφή τους στήν Ἑλλάδα καί τοὺς οἰκείους τους.

Τέλος, ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ ἀφορμή κρούσματα κλοπῆς, βεβηλώσεως καί ἱεροσυλίας Ἱερῶν Μονῶν καί διαφόρων Ἱερῶν Ναῶν στή Μεγαλόνησο, παρακαλεῖ κάθε ἀρμόδιο γιά τή λήψη τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων, καθὼς καί τοὺς εὐλαβεῖς Χριστιανούς, γιά τήν προστασία τῶν Μοναστηριακῶν καί Ἐνοριακῶν Ναῶν, τῶν παρεκκλησιῶν καί ἐξωκκλησιῶν.

Δελτίον Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς 25^{ης} Μαΐου 2018

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, μετά τά κατά καιρούς διαβήματά Της πρός τήν Πολιτεία, ἀπό τό περασμένο ἔτος, γιά τήν προτεινόμενη ἀναθεώρηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, ὅπως παρουσιάζεται σέ σχέδιο ἐπιστημονικῆς ομάδας, μέ ὁμόφωνη Ἀπόφασή Της προσκάλεσε ὅλους τούς Βουλευτές τῆς Κρήτης, γιά νά τούς μεταφέρει τίς θέσεις Της γιά τό σημαντικό θέμα αὐτό.

Τήν Ἱερά Σύνοδο, ἐκτός τῶν ἄλλων, ἀπασχολεῖ τό ἄρθρο 3, πού σύμφωνα μέ τή δημοσιευμένη πρόταση τῆς παραπάνω ομάδας, ὑπό τόν κ. Γεώργιο Κατρούγκαλο, ἀναπληρωτῆ Ὑπουργό Ἐξωτερικῶν, διαγράφεται ἡ οὐσιαστική σχέση τῆς Πολιτείας μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στήν Ἑλλάδα, καί συγκεκριμένα εἰσάγεται ἡ πρόταση: «Ἡ Ἑλληνική Πολιτεία εἶναι θρησκευτικά ουδέτερη». Αὐτό οὐσιαστικά σημαίνει τήν κατάργηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ταυτότητος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης στό προτεινόμενο σχέδιο τροποποίησης τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος.

Στή συνάντηση αὐτή, ἡ ὁποία ἔγινε σέ καλό κλίμα, τήν Παρασκευή 25 Μαΐου 2018, στήν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, στό Ἡράκλειο, τριμελής ἐξουσιοδοτημένη ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο Ἀντιπροσωπεία, ἀποτελούμενη ἀπό τόν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖο, Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τούς Σεβ. Μητροπολίτες Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακάριο καί Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Κύριλλο, παρόντος καί τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτ. Ζαχαρία Ἀδαμάκη, Προέδρου τῆς Ἐνώσεως Συνδέσμων Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, συνομίλησε μέ τούς Βουλευτές Ἡρακλείου κ. κ. Νικόλαο Ἦγουμενίδη, Ἰωάννη Μιχελογιαννάκη, Ἐλευθέριο Αὐγενάκη καί Βασίλειο Κεγκέρογλου. Ὁ Βουλευτής Ἡρακλείου κ. Νικόλαος Ἦγουμενίδης, ἐκπρόσωπησε καί τούς Βουλευτές Χανίων, κ. Ἀντώνιο Μπαλωμενάκη καί κ. Εὐαγγελία Βαγιωνάκη. Ἐπιστολές καί μηνύματα ἀπέστειλαν οἱ Βουλευτές Ἡρακλείου κ. κ. Σωκράτης Βαρδάκης καί Σπυρίδων Δανέλλης, καί οἱ Βουλευτές Λασιθίου κ. κ. Ἐμμανουήλ Θραψανιώτης καί Ἰωάννης Πλακιωτάκης.

Ἡ Συνοδική Ἀντιπροσωπεία ἐνημέρωσε τούς Βουλευτές γιά τήν πλήρη ἀντίθεση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τῶν Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης στή διαγραφή τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή περιγράφεται στό σχέδιο ἀλλαγῆς τοῦ Συντάγματος, καί μάλιστα στό ἄρθρο 3 μέ τήν προσθήκη τῆς φράσης ὅτι: «Ἡ Ἑλληνική Πολιτεία εἶναι θρησκευτικά ουδέτερη». Μέ

τήν προτεινόμενη αυτή αφαίρεση, καταργείται ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης της Ήμιαυτόνομης Έκκλησίας της Κρήτης (Νόμος 4149/1961), ή οποία υπάγεται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Επί πλέον, η Συνοδική Αντιπροσωπεία έθεσε και άλλα σημεία του σχεδίου αναθεώρησης του Συντάγματος.

Οι Βουλευτές άκουσαν με πολλή προσοχή όσα ειπώθηκαν και αφού ακούθησε διαλογική συζήτηση, τοποθετήθηκαν καταληκτικά, ως έξης:

- Ίωάννης Μιχελογιαννάκης: «Δέν έχομε λάβει συγκεκριμένη απόφαση για τό θέμα αυτό. Βρισκόμαστε σέ διαρκή διάλογο, στον όποιο θά σεβαστούμε όλες τίς φωνές και δή τή φωνή τής Έκκλησίας».

- Νικόλαος Ηγουμενίδης: «Θά μελετηθεί τό νομικό σκέλος του θέματος που τέθηκε και στο πλαίσιο του διαλόγου θά διευκολύνουμε τήν Έκκλησία τής Κρήτης νά έλθει σέ έπικοινωνία με τήν αρμόδια Έπιτροπή».

- Ελευθέριος Αυγενάκης: «Είμαι ύποχρέωση τής παράταξης τής Νέας Δημοκρατίας, αλλά και προσωπική μου, ως Βουλευτή Ήρακλείου, ή ανάδειξη και ή προστασία του ρόλου τής Έκκλησίας συνοδικά και δή τής Έκκλησίας τής Κρήτης. Ειδικά δέ, σέ ό,τι αφορά στο προτεινόμενο προς αναθεώρηση άρθρο 3 του Συντάγματος, θεωρώ ότι διακατέχεται από δογματισμό και δυσκαμψία και αποτυπώνει μιά πρωτόγνωρη πραγματικότητα για τήν Ιστορία του Έθνους και τήν προσφορά τής Έκκλησίας. Είμαστε αντίθετοι με τήν τροποποίηση αυτή και θά κάνουμε ό,τι είναι δυνατό νά υπερασπιστούμε τό ρόλο και τήν αποστολή τής Ήμιαυτόνομης Έκκλησίας τής Κρήτης».

- Βασίλειος Κεγκέρογλου: «Έχουμε χαρακτηρίσει ως παράταξη άπαραδεκτη και άντισυνταγματική τή διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος τής Έπιτροπής Κατρούγκαλου. Άπορίας άξιον τυγχάνει τό γεγονός ότι ή έν λόγω Έπιτροπή φαίνεται νά προωθεί διακοπή τής σχέσης τής Έλληνικής Πολιτείας με τό Οικουμενικό Πατριαρχείο και κυρίως ότι αφαιρεί κάθε Συνταγματικό στήριγμα τής Ήμιαυτόνομης Έκκλησίας τής Κρήτης. Ως παράταξη, καταθέσαμε συγκεκριμένη άποψη για τό πώς πρέπει νά διαμορφωθούν οι σχέσεις τής Έλληνικής Πολιτείας και τής Έκκλησίας, με τούς αναγκαίους, αλλά διακριτούς ρόλους».

Τέλος, συμφωνήθηκε νεώτερη συνάντηση για τό σημαντικό θέμα αυτό, όπως και για άλλα σπουδαία θέματα, τά όποια άπασχολούν τήν Έκκλησία τής Κρήτης.

Ἀνακοινωθέν
τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου
30^{ης} Μαΐου 2018

Συνήλθεν, ὑπό τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος εἰς τὴν τακτικὴν συνεδρίαν αὐτῆς σήμερον, Τετάρτην, 30ὴν Μαΐου 2018, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένων θεμάτων. Κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος ἀποδεχθεῖσα τὴν οἰκιο-θελῆ παραίτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλοχίου ἀπὸ τῆς διαποιμάνσεως τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐξελέξατο αὐτὸν παμψηφεὶ Μητροπολίτην Γάνου καί Χώρας, εἰς δὲ τὴν οὕτως κενωθεῖσαν Μητρόπολιν Νέας Ζηλανδίας ἐξελέξατο, ὁμοίως παμψηφεὶ, τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Μύρωνα Κτιστάκη, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30ῇ Μαΐου 2018

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

Ἀνακοινωθέν
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Ἐκκλησίας Κρήτης
τῆς 5^{ης} Ἰουνίου 2018

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνήλθε σήμερα 5 Ἰουνίου 2018 στό Ἡράκλειο σέ Συνεδρία, γιά τήν ἀντιμετώπιση ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητός Της.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκφράζει τή βαθεῖα Της ἀνησυχία γιά τά συνεχῶς αὐξανόμενα περιστατικά κλοπῶν καί βεβηλώσεων Μονῶν καί Ναῶν σέ ὅλη τήν Κρήτη, τόπων ἀφιερωμένων στή λατρεία τοῦ Θεοῦ καί καθαγιασμένων ἀπό τήν προσευχή καί τήν εὐλάβεια τῶν ἀνθρώπων, τά ὁποῖα σεβάστηκαν ἐνίστε στήν πορεία τῆς Ἱστορίας μας, ἀκόμα καί κατακτητές. Γιά τά φαινόμενα αὐτά, γιά τά ὁποῖα ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει ἀπευθυνθεῖ καί πρὸς τίς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τοῦ Κράτους, θά ἀποστείλει προσεχῶς Συνοδική Ἐγκύκλιο μέ κατάλληλες ὁδηγίες πρὸς τίς Ἱερές Μονές καί τίς Ἐνορίες τῆς Κρήτης, ταυτόχρονα δέ παρακαλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς Μεγαλονήσου, νά συμβάλουν στήν προστασία καί τή διαφύλαξη τῶν ἱερῶν σεβασμάτων της.

Ἐπίσης, ἐν ὄψει τῆς ἀρχῆς τοῦ καλοκαιριοῦ, ἡ Ἱερά Σύνοδος καλεῖ ὅλους νά ἐντεινόμε τήν προσοχή μας γιά τήν προστασία τῆς φύσης καί τήν ἀποτροπή τῶν καταστροφικῶν πυρκαϊῶν, οἱ ὁποῖες κάθε χρόνο, κυρίως κατά τή θερινή περίοδο, καταστρέφουν τή δημιουργία τοῦ Θεοῦ καί ἀπειλοῦν ἀνθρώπινες ζωές καί περιουσίες.

Οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς δέχθηκαν μέ μεγάλη χαρά τήν πρόσφατη ἐκλογή τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μύρωνος Κτιστάκη, μέχρι πρότινος Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, σέ Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας, ἀπό τήν Α. Θ. Παναγιότητα τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. κ. Βαρθολομαῖο καί τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καί εὐχεται στόν Ἐψηφισμένο Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνα καλή καί καρποφόρα Ἀρχιερατεία.

Τέλος, μέ τήν εὐκαιρία τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ καί ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, ἡ Ἱερά Σύνοδος χαιρετίζει τοὺς Διδασκάλους καί Καθηγητές, τή μαθητιῶσα καί σπουδάζουσα νεολαία τοῦ τόπου μας, εὐχεται δέ καλή ἐπιτυχία στοὺς διαγωνιζόμενους τῆς ἐξεταστικῆς αὐτῆς περιόδου καί καλή πρόοδο στοὺς σκοποὺς καί τοὺς εὐγενεῖς στόχους τους.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΛΟΓΟΙ-ΜΕΛΕΤΕΣ

*Η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος
μετά τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπίας τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης*

Προσφώνσεις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου
ἐπί κεφαλῆς τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπίας
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,
κατά τήν ἡμέραν τῶν Σεπτῶν ὀνομαστικῶν
τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου

Παναγιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Ἐν χαρᾷ βαθεῖα, ἐκ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, προσήλθομεν «ἀγαλλομένῳ ποδί» ὁμοῦ μετά τῶν τιμίων μελῶν Αὐτῆς, Σεβασμιωτάτων Ἀδελφῶν Μητροπολιτῶν Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γερασίμου ὡς καί τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέως Αὐτῆς Ἀρχιμ. Προδρόμου Ξενάκη, διά νά ὑποβάλωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεπτῇ Κορυφῇ, ἐπ' ὀνομαστικῶν Αὐτῆς, τά υἱικά σεβάσματα, τήν ἀπροσμέτρητον ἀγάπην καί τήν ὀλοτελῆ ἀφοσίωσιν τῆς τε Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καί τοῦ εὐσεβοῦς, φιλογενοῦς καί φιλοπάτορος Κρητικοῦ λαοῦ.

Δοξάζομεν καί εὐλογοῦμεν τό ὄνομα τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ ὅτι δωρεῖται εἰς τήν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, καί δὴ τήν Πρωτόθρονον Μητέρα Ἐκκλησίαν, τοιοῦτον Οἰακοστρόφον, ἔμπειρον, σοφόν, συνετόν, συγχωρητικόν, δυνατόν, προπάντων δέ ἀγαπητικόν πρός πάντας. Ἡ λαμπρά ἄχρι τοῦδε καί λίαν τιμημένη καί καλλίκαρπος Πατριαρχία Ὑμῶν ἔχει ἀναβιβάσει τόν ἱερώτατον Θεσμόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἔχει καταστήσει τήν ἐκ Φαναρίου φωνήν, ὡς φωνήν συνειδήσεως καί εὐθύνης, διά τήν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κτίσεως. Αἱ πρωτοβουλίαί τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ὁδοποιοῦν, προβάλλουν λύσεις εἰς τά ἀδιέξοδα τῆς ἀνθρωπότητος καί ἐμπνέουν συνειδήσεις ἐντός καί ἐκτός τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας.

Παναγιώτατε,

Ἡ ἡμιαυτόνομος Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἔχουσα τήν κανονικὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καυχᾶται ἐν Κυρίῳ διά τήν κανονικὴν ἀναφορὰν αὐτὴν εἰς τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν καί εὐρίσκεται διαρκῶς προσανατολισμένη εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ τηλαυγοῦς φωτός τοῦ ἀσβέστου Φαναρίου, τό ὅποῖον φωτίζει αὐτήν, ὡς ἄλλωστε καί ἅπασαν τήν Οἰκουμένην! Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ἐκφράζει, διά μίαν εἰσέτι φορὰν, εὐγνώμονας εὐχαριστίας διά τήν διεξαγωγὴν ἐν Κρήτῃ, τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καί ἐν ταυτῷ δηλώνει τήν γλυκεῖαν προσμονήν διά τήν εὐλογητήν ἔλευσιν τῆς Ὑμετέρας Θεοτιμῆτου Παναγιότητος, κατά τόν προσεχῆ Ὀκτώβριον, διά τούς ἑορτασμούς τῆς συμπληρώσεως πενήκοντα ἐτῶν τῆς μαρτυρίας καί προσφορᾶς τοῦ εὐφήμως γνωστοῦ Πνευματικοῦ Καθιδρύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης.

Ἐπίσης, ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐνταῦθα, θερμάς ὑποβάλλομεν εὐχαριστίας διά τήν, κατόπιν τῆς Ὑμετέρας σοφῆς προκρίσεως καί προβολῆς, πρόσφατον ἐκλογήν εἰς Μητροπολίτην Νέας Ζηλανδίας τοῦ ἄκρι πρότινος Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, Ἀρχιμ. Μύρωνος Κτιστάκη. Διά τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης περιποιεῖ τιμῆν καί χαράν νά ἀποτελῇ διά τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐφαλτήριο ἀναδειξεως καταλλήλων προσώπων διά τάς ἀνάγκας τῆς διαποιμάνσεως τοῦ λογικοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ, πέραν τοπικῶν ὁρίων καί ἐν ἐπιγνώσει τῆς διακονίας τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Παναγιώτατε, εὐχαριστοῦντες πάντοτε καί ὑπέρ πάντων διά τάς εὐεργεσίας καί τήν πατρικήν στοργήν τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς, δεόμεθα τοῦ Κυρίου διά τήν ἐνίσχυσιν Αὐτῆς, πρὸς πολυετῆ συνέχισιν τῆς φωτεινῆς Πατριαρχίας Αὐτῆς, εἰς ἔπαινον τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, εὐκλειαν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους καί χαράν πάντων ἡμῶν, τῶν ἀφοσιωμένων τέκνων τοῦ φιλότατου Πατρός καί Πατριάρχου ἡμῶν.

Εἴησαν τά ἔτη Ὑμῶν, Παναγιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, πλεῖστα ὅσα καί εὐφρόσυνα!

Ἡ Θεολογία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὴν ἐποχὴ τους καὶ σήμερα

Γεβ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Ἀρσενίου

Ὁ κοινὸς ἑορτασμὸς τῶν τριῶν μεγάλων θεολόγων τοῦ 4ου αἰῶνα, τοῦ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου τὴν 30ῃ Ἰανουαρίου, ἀποτελεῖ, ὡς ἱστορικὸ γεγονὸς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἑορτὴ τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Στὰ μέσα τοῦ 11ου μ.Χ. αἰ. μιὰ ἰδιότυπη ἀναταραχὴ ξεσπᾷ στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Ἐχοντας περάσει τὴν ὀδυνηρὴ ἐποχὴ τῶν μεγάλων αἵρέσεων καὶ τῶν θεολογικῶν ἐρίδων ποὺ συγκλόνισαν τὴν αὐτοκρατορία γιὰ πολλοὺς αἰῶνες, τὸ Βυζάντιο γνωρίζει μιὰ ἀναβίωση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος μέσα ἀπὸ δύο κυρίως διδασκάλους, τὸν Μιχαὴλ Ψελλὸ καὶ τὸν Ἰωάννη Ἴταλό. Οἱ ιδέες αὐτῶν τῶν δύο φιλοσόφων ἔφεραν στὸ προσκῆνιο τὴ σύνθεση τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως αὐτὴ ἐμφανίζεται στὰ ἔργα τῶν δύο μεγάλων Καππαδοκῶν καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου. Κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς σχετικὰ περιορισμένης ἀναταραχῆς, «ἀπολογούμενοι» οἱ πιστοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρμήνευαν τὴν θεολογία ἐνὸς ἐκάστου τῶν μεγάλων θεολόγων μὲ τρόπο ἀποσπασματικὸ καὶ φατριαστικὸ, ὥστε «συμβαίνειν διαιρεθῆναι τὰ πλήθη καὶ τοὺς μὲν Ἰωαννίτας λέγεσθαι, τοὺς δὲ Βασιλείτας, Γρηγορίτας δὲ τοὺς λοιπούς»¹. Οἱ Βασιλεῖτες ὑπερθεμάτιζαν τὴν ὑψηγορία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν ἰσάγγελο βίον του καὶ τὴν ἀπαραμίλλη σοφία του ἐξερεύνησε τὴν «φύσιν τῶν ὄντων». Οἱ Ἰωαννίτες ἐξύψωναν τὸν Χρυσορρήμονα Ἰωάννη «ὡς ἀνθρωπικώτερον»² ἐπειδὴ μὲ τὸν λόγο του μετέφερε ἄμεσα τίς θεῖες ἀλήθειες καιροποιημένες στὴν ἀντίληψη τῶν πιστῶν καὶ δὲν δίσταζε νὰ χρησιμοποιοῖ τολμηρὰς «ἄγραφες»³ διατυπώσεις ὡς ἄλλος Παῦλος «τοῖς πᾶσι γενόμενος τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσει»⁴. Οἱ Γρηγορίτες τέλος ἐξῆραν τὴν εὐαισθησία, τὸ μυστικὸ βάθος καὶ τὴν ποιητικότητα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου.

Ὅταν πὰ ἡ κατάσταση ὀδηγήθηκε στὰ ἄκρα «ἐν Κωνσταντινουπόλει στάσις γέγονε παρὰ τῶν ἔλλογιμων καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν»⁵. Γιὰ νὰ ἀντιμε-

¹ Συναξάριον τῆς Α' τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, Μηναιὸν Ἰανουαρίου, Ἐκδοσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐν Ἀθήναις 1974, σελ. 251

² Συναξάριον τῆς Α' τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, Μηναιὸν Ἰανουαρίου, ὅπ.π. σελ. 251

³ Ἐκφράσεις ποὺ δὲν ἐμπεριέχονται στὴν Ἁγία Γραφή.

⁴ Α' Κορ. 9,22

⁵ Συναξάριον τῆς Α' τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, Μηναιὸν Ἰανουαρίου, ὅπ.π. σελ. 251

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Αὐστρίας κ. Ἀρσένιος

τωπιστεῖ τὸ πρόβλημα αὐτό, ὁ μητροπολίτης Εὐχαΐτων Ἅγιος Ἰωάννης Μαυρόπου, ἐπὶ βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου (1042-1055), κατόπιν ἐπεμβάσεων τῶν ἰδίων τῶν Ἁγίων καθιέρωσε τὸν κοινὸ ἑορτασμὸν τους, ἐπιλέγοντας εὐφυῶς τὸν μῆνα Ἰανουάριο, καθότι αὐτὸς ἐμπεριέχει μεμονωμένες τις ἑορτὲς καὶ τῶν τριῶν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ τοῦ 11ου μ.Χ. αἰῶνα ὑπενθυμίζει σὲ κάθε ἐποχὴ τὴ βασικὴ ἀρχὴ τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας καὶ πράξης, τῆς ὁποίας οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες παραμένουν διαρκῆ καὶ ἀκραιφνῆ παραδείγματα, τὴν ἐκκλησιαστικότητα. Ἡ θεολογία τους εἶναι ξεκάθαρα ἐκκλησιαστικὴ. Καὶ οἱ τρεῖς μὲ ἔνθεο πάθος πολέμησαν τὴν ἰδιώτευση τῆς ἀτομικῆς σκέψης καταθέτοντας τὸ εἶναι τους στὴν Ἐκκλησία –στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ διαρκῶς «γίνεται». «Ἴδιον μὲν, οὐδὲν ἠνέσχοντο

κτῆσασθαι, ἐν γῆ οἱ οὐρανόφρονες, φύλακες δ' ὤφθησαν, τοῦ κοινοῦ καὶ προστάται· κοινῶν οὖν καὶ τῶν ὕμνων, καταξιούσθωσαν»⁶.

Ἐπῆρξαν ἐντελῶς διαφορετικὲς προσωπικότητες, δυναμικὲς καὶ ρηξικέλευθες, μὲ χαρακτῆρες συχνὰ ἀντικρουόμενους, ἀλλὰ μὲ κοινὸ πόθο τὴ συνάντηση μὲ τὸν Αἰώνιο Θεό. Στὴν πληθώρα τῶν διαφορετικῶν τους φωνῶν φανέρωσαν τὴν «πολυποικίλον σοφία τοῦ Θεοῦ»⁷. Δὲν ἐξέφρασαν μιὰ ἀμυντικὴ, ἀπολογητικὴ θεολογία. Καὶ οἱ τρεῖς μὲ τὸν ξεχωριστὰ χαρισματικὸ τρόπο τους σάρκωσαν τὸν δυναμικὸ, ζωογόνο καὶ διαρκῶς ἀνανεωτικὸ λόγο τοῦ Θεοῦ.

Πὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες ἡ Ἀλήθεια δὲν ταυτίζεται οὔτε κἂν μὲ τὴν πιὸ καίρια ἔκφρασή της, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἐνεργεῖ προσωπικὰ στὴν Ἐκκλησία στὴν Ὑπόσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λόγου τοῦ Πατρός. Φανέρωσαν τὴν ἀγεφύρωτη ἀπόσταση «σημαίνοντος» καὶ «σημαιομένου», συμβόλου καὶ συμβολιζομένου. Στὴ σκέψη τους δὲν ὑπάρχει «ὁ μαθῶν» τὰ Θεῖα ἀλλὰ μόνο «ὁ παθῶν». Ἡ ἐν Ἐκκλησίᾳ ἐμπειρία προηγεῖται τῆς ἔκφρασης τῆς ἀλήθειας φανερώνοντας τὴ δεῦτερη ὡς ἀπόρροια τῆς πρώτης. Ἡ ἀποφατικὴ

⁶ Ὡδιθ' α', Κανῶν τῶν Ἁγίων, Λ' Ἰανουαρίου, Μηναιὸν Ἰανουαρίου, Ἐκδοσις τῆς Αποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις 1974, σελ. 246

⁷ Ἐφес. 3,10

αὐτὴ θεὰ τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐμπνέει τὴν Ἐλευθερίαν τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἐνδιαφέρονται πρωτίστως μὲν κάθε κόστος γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, γι' αὐτὸ καὶ τολμοῦν νὰ θεωρήσουν ἀνεκτὲς διαφορὲς γιὰ ἐλάσσοнос σημασίας θεολογικὰ ζητήματα, θέματα γιὰ τὴν ὑπαρξὴ λ.χ. αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἢ ἄλλων κόσμων, γιὰ τὴ φύση τῆς ὕλης, τῆς ψυχῆς, τῶν καλῶν ἢ κακῶν λογικῶν ὄντων. «Ἐν τούτοις γὰρ καὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν οὐκ ἄχρηστον, καὶ τὸ διαμαρτάνειν ἀκίνδυνον»⁸.

Ὁ κάθε ἕνας μὲν τὸ προσωπικὸ του τάλαντο ἐξέφρασε λόγῳ γιὰ τὸν ζῶντα Θεό. Ἡ θεολογία ἦταν γι' αὐτοὺς προσευχὴ καὶ ὄχι εὐφυολόγημα: «εἰ θεολόγος εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς, καὶ εἰ ἀληθῶς προσεύχῃ, θεολόγος εἶ»⁹. Ἄλλωστε «Θεολογία εἶναι νὰ ζοῦμε ἐν Θεῷ καὶ νὰ ἔχουμε τὸν Θεὸ νὰ ζεῖ μέσα μας». Δέχθηκαν τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μετέδωσαν ἀνόθευτη. Ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου ἔγινε «ὔδωρ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον»¹⁰ καὶ μὲν αὐτὸ τὸ ἀτελείωτο νερὸ ὄχι μόνον ἄρδευσαν ἀλλὰ καὶ μέθυσαν τὶς ψυχὰς τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἀκροατῶν τους. «Σὺ τὴν πηγὴν, τῶν σαυτοῦ χαρισμάτων, ἐκπιεῖν ὄλην, Φιλάνθρωπε δέδωκας τοῖς Ἁγίοις, ἐλαττωθεῖσαν οὐδαμῶς τῇ κενώσει, τὸν δὲ κόσμον πάντα μεθύσασαν, τοῖς ἐκ τῆς κοιλίας, αὐτῶν θεῖοις ῥεύμασι»¹¹. Τὸ πατερικὸ τους φρόνημα σήμαινε «ἕναν μυστηριώδη τρόπο ἀσκητικοῦ κατορθώματος, μιὰν ὁδὸ μυστικῆς καὶ σιωπηλῆς ἀσκήσεως γιὰ ἀπόκτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»¹² ἀλλὰ παράλληλα καὶ μιὰ πύρωση γιὰ τὴ Σωτηρίαν «ὄλου τοῦ Ἀδάμ» καὶ τοῦ κόσμου.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες φανεροῦν μὲν τὴ θεολογία τους τὸ εὐαγγέλιον ὡς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου, ὡς ἄρτο ζωῆς καὶ ῥήματα ζωῆς αἰώνιου. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἀσχολήθηκαν μὲν κάθε τομέα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Ὑπῆρξαν ποιητὲς, μυστικοὶ θεολόγοι, δραστήριοι ἡγέτες, κοινωνικοὶ ἐργάτες, τολμηροὶ ἐπικριτὲς τοῦ ψεύδους, φιλάνθρωποι πατέρες. Πρωτίστως δὲ ὑπῆρξαν φωτεινὰ πνεύματα παραδεδομένα ὀλοκληρωτικὰ, μὲ θεῖαν ταπείνωσιν, στὸ πέλαγος τῆς Θεῖας Χάριτος. Ἡ θεολογία τους δὲν ἦταν φιλοσοφικὰ, ρητορικὰ σχεδιάσματα ἀλλὰ πνευματικὴ τροφή γιὰ τοὺς πάντες. Ἐντυπωσιακὴ εἶναι ἡ προτροπὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου στὸ ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἐπαρχίας του μὲ τὴν ὁποία καλεῖ κάθε χριστιανό, χωρὶς διάκριση ποιμένων καὶ ποιμενομένων, στὴν ἐνασχόλησιν μὲ τὶς Θεεῖες Γραφές: «Τί λέγεις ἄνθρωπε; οὐκ ἐστὶ

⁸ Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 27, Κατὰ Ἐυνομιανῶν προδιάλεξις 10, PG 36, 25 A.

⁹ Εὐαγρίου Ποντικοῦ, Περὶ προσευχῆς 60, PG 79, 1180B

¹⁰ Ἀρχιμ. Σωφρονίου, Οἰκοδομῶντας τὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ μέσα μας καὶ στοὺς ἀδελφούς μας, Ἰ. Μονὴ Τιμίου Προδρόμου, Ἔσσεξ Ἀγγλίας 2013, τόμ. Α, σ. 57

¹¹ ὼιδῆ ε', Κανὼν β' τῶν Ἁγίων, Ἀ' Ἰανουαρίου, ὅπ.π. σελ. 249

¹² George Florovsky, Ways of Russian Theology, vol.2, The Collected Works of George Florovsky, vol.6, Vaduz: Buchervertriebsanstalt, 1987, σελ.308

σὸν ἔργον Γραφαῖς προσέχειν, ἐπειδὴ μυρίαὶ περιέλκη φροντίσι; Σὸν μὲν μᾶλλον ἔστιν ἢ ἐκείνων. Οὐ γὰρ οὕτως ἐκείνοι χηρίζουσιν τῆς ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν βοήθειας, ὡς οἱ ἐν μέσῳ στρεφόμενοι πραγμάτων πολλῶν... ἡμεῖς δὲ οἱ καθάπερ ἐν μέσῳ πελάγει σαλεύοντες, καὶ μυρίων ἀμαρτημάτων ἀνάγκας ἔχοντες συνεχοῦς καὶ διηνεκοῦς αἰεὶ δεόμεθα τῆς ἀπὸ τῶν Γραφῶν παρακλήσεως»¹³.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες ἔζησαν σὲ μιὰ ἐποχὴ ἔντονων ἀναταραχῶν, μέσα σὲ ἕνα κόσμον ποὺ ἄλλαζε. Τὸ κοσμοεἶδωλον τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἔσβηνε ἀλλὰ αὐτοὶ προσέλαβαν τίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς τους ὡς εὐκαιρίες. Ἀνέπτυξαν ἕνα δημιουργικὸ, ἀλληλοπεριχωρούμενο διάλογο μὲ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα ἐπιτυχῶντας μιὰ γόνιμη σύνθεση, χωρὶς νὰ προδώσουν τίποτε ἀπὸ τὴ βιωματικὴ ἀλήθεια τῆς πίστεως τους. Χρησιμοποίησαν τὴν θύραθεν σοφία γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὸν Βιβλικὸ Θεό, ἀναδεικνύοντας τὴν οἰκουμενικότητα τῆς ἀρχαιοελληνικῆς ἀναζήτησης. Κήρυξαν τὸν σαρκωθέντα Λόγον τοῦ Θεοῦ στὴν ἐποχὴ τους χρησιμοποιώντας ὡς τέλειον ὄχημα τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Ἡ σύνθεση αὐτὴ δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἕνα φιλοσοφικὸ συνονθύλευμα ἀλλὰ ἕνα ἔργο χαρισματικὰ ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν Θεία Σοφία καὶ γι' αὐτὸ ἦταν ἔργο δύσκολο.

Ὁ τρόπος τῆς οἰκουμενικῆς σκέψης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὑπενθυμίζει μὲ μοναδικὸν τρόπο στὴν ἐκκοσμικευμένη σημερινὴ θρησκευτικὴ πραγματικότητα τὴ λειτουργία τῆς χριστιανικῆς θεολογίας. Ὁ ὅρος «ἐκκοσμίκευση» ἐννοεῖται ἐδῶ ὡς ἡ ἐμμονικὴ ἀντίληψη τῆς μετανεωτερικότητος στὴν ἀτομικὴ θέαση τοῦ κόσμου καὶ τῶν πραγμάτων. Αὐτὴ ἡ ἀσθένεια φαίνεται συχνὰ νὰ ἔχει προσβάλει καὶ τὴ νεότερη θεολογικὴ σκέψη, ἡ ὁποία παραπαίει σὲ ἕνα παιχνίδι ἀνώφελης διεκκυστίνδας ἀτομικῶν ὀπτικῶν, οἱ ὁποῖες διεκδικοῦν καθολικὸν κῦρος, παρακάμπτοντας τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία. Εὐκόλα παρατηρεῖ κάποιος διαστάσεις τοῦ φαινομένου αὐτοῦ ποῦ συχνὰ φτάνουν στὰ ὅρια τοῦ σχίσματος μεταξὺ (λεγομένων) παραδοσιακῶν καὶ ἀνανεωτῶν, τηρητῶν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ ἐκφραστῶν τῆς ἄκρατης οἰκονομίας, γνήσιων ὀρθοδόξων καὶ οἰκουμενιστῶν. Στὴ χριστιανικὴ καθολικὴ παράδοση ὁ περὶ Θεοῦ λόγος ἀναπτύσσεται ὄχι ὡς συστηματικὴ διατύπωση θέσεων - δογμάτων, ἀλλὰ ὡς κατάθεση κοινῆς ἐμπειρίας. Ἡ ἀληθὴς θεολογία δὲν εἶναι φοβικὴ, δὲν κλείνεται στὸν ἑαυτὸ τῆς, δὲν «τρέμει» τὸ δημόσιον ὡς εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐνσωματώσει κάθε τι εἰλικρινὲς καὶ ἀληθινὸ ὅσο νέο κι ἂν φαίνεται.

Προτεραιότητα δὲν ἔχει ὁ τρόπος ἐκφορᾶς τῆς θεολογίας ἀλλὰ ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινὴ βίωσὴ τῆς. Εἶναι παραδοσιακὸς ἐπειδὴ στοιχεῖ στὸ κοινόν

¹³ Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία γ', Εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον β', PG 48, 992

φρόνημα και ὄχι ἐπειδὴ ἔλκει τὴν αὐθεντία του ἀπὸ τὸ παρελθόν. Ὁ χαρακτήρας τῆς θεολογίας εἶναι ἐκκλησιαστικὸς ἐπειδὴ ἀντλεῖται ἀπὸ τὴν κοινότητα, ἐνῶ παράλληλα δομεῖ τὴν κοινότητα καὶ ἐγκαινιάζει ἕνα νέο τρόπο ζωῆς ὁ ὁποῖος δὲν ἐγκλωβίζεται στὶς βεβαιότητες καὶ στὴν αὐθεντία. Ἀληθεύει ὅσο γίνεται κοινωνητός, ὅσο τείνει πρὸς τὴν Προσωπικὴ Αὐτοαλήθεια, τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ ὅσο στοιχεῖ στὴν Παράδοση.

Εἶναι ὀφθαλμοφανὲς πῶς ζοῦμε σὲ χρόνους ὅπου τὰ πάντα ἀλλάζουν καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνους τῶν τριῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ ἐποχὴ μας φαντάζει ὡς ἐποχὴ πού κάτι ιδιαίτερο ἐγκυμονεῖ. Ἡ ἀναστάτωση ὅμως τῆς ἀναμονῆς τῆς νέας γέννησης ἃς γίνει εὐκαιρία ἐμπιστοσύνης στὸν μόνο Κύριο τῆς ἱστορίας, ὁ ὁποῖος ἀναγεννᾷ συνεχῶς σὲ κάθε τόπο καὶ χρόνο τέκνα τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἄν διψᾶμε γιὰ ζωὴ θὰ βροῦμε ζωὴ. Ἄς μὴν ἀποκάμουμε λοιπόν. «Μὴ ἀποκνήσωμεν πρὸς τὴν ἔρευναν». Καὶ «ἐπειδὴ δυσθήρατος ἡ ἀλήθεια, πανταχόθεν ἡμῖν ἐξιχνευτέα»¹⁴.

¹⁴ Μεγάλου Βασιλείου, Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, PG 32, 69B

**Σχέδιον Καταστατικοῦ Νόμου
τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
(τοῦ ἔτους 1900)**

**καί τροποποιήσεις αὐτοῦ μέχρι τό ἔτος 1913,
μέσα ἀπό τόν Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης**

Ἀρχιμ. Νίφων Βασιλάκης, Δρ. Κανονικοῦ Δικαίου

Κανονικῶς Προλεγόμενα

Ἀφοῦ εὐχαριστήσω πρωτίστως τό Θεό γιά τήν ξεχωριστή τιμή καί χαρά νά συμμετέχω στήν παροῦσα Ἡμερίδα, θά ἤθελα πολύ νά εὐχαριστήσω καί τά πρόσωπα ἐκεῖνα ἰδιαίτερα, τά ὁποῖα συνέβαλαν σέ αὐτό. Βαθεῖα εὐχαριστία καί πολύ εὐγνωμοσύνη ἐκφράζω ἐξ ἀρχῆς πρός τήν Ἱερᾶ Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιά τήν κανονική ἄδεια καί τήν εὐλογία Αὐτῆς νά μελετήσω καί νά χρησιμοποιοῦμαι σχετικῶς τόν Α' Συνοδικό Κώδικα τῶν Πρακτικῶν Αὐτῆς.

Τό μικρό χρονικό διάστημα τῶν 15 λεπτῶν, ὑπενθυμίζει ἴσως, τό σύντομο τοῦ σύμπαντος βίου μας, προσωπικοῦ, κοινωνικοῦ, ἐκκλησιαστικοῦ, (στά 100 χρόνια τῆς ζωῆς μας προσπαθοῦμε νά κάνουμε καί θέλωμε νά ποῦμε τόσα, ὥστε τελικῶς βιαζόμαστε γιά νά προλάβωμε μόνο τά καλύτερα ἀπό αὐτά), ἀλλά μάς θυμίζει ξανά πόσο γρήγορα ἔρχονται καί παρέρχονται πρόσωπα, γεγονότα, καταστάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων εὐτυχῶς πολλά μένουν ἀκατάλυτα τῆς λήθης, παραμένοντα ἔτσι στήν ἱστορία¹.

Ἡ Ἐκκλησία μας μεταμορφώνει αὐτό τό χρόνο, σέ νῦν καί αἰεῖ², καί μνημονεύει ὡς ζωντανά πρόσωπα καί γεγονότα ὡς σήμερον γενόμενα. Ἀκριβέστερα θεολογικῶς ἡ Ἐκκλησία μολονότι ζεῖ ἐπίκαιρα τήν κάθε χρονική περίοδο, τήν ἴδια στιγμή δέν μένει μόνο στά ρευστά ἢ στεγανά λογικά μέτρα του κόσμου, δέν σταματᾶ στό θάνατο³, γιατί πορεύεται πρός τά ἄνω, προ-

¹ Εἰδικότερα γιά τήν γνώση σχετικῶς πρός τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, μεταξύ πολλῶν ἄλλων συγγραμμάτων πολύ ἐνημερωτικό εἶναι τό ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ Ν., Ἱστορία τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας στήν Ἑλλάδα, Ι, Θεσσαλονίκη 1985.

² ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Ι., Λειτουργική Α', Εἰσαγωγή στή θεία λατρεία, Θεσσαλονίκη 1993, 105.

³ Βλ. ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ Γ., Χρόνος καί ἄνθρωπος, Θεσσαλονίκη 1992, 126 καί ΑΓΟΥΡΙΔΟΥ Σ., «Χρόνος καί αἰωνιότης (ἐσχατολογία καί μυστικοπάθεια), ἐν τῇ θε-

γεύεται τὰ αἰώνια, προσδοκᾷ τὰ ἄληκτα τῆς εὐλογημένης Βασιλείας τοῦ Θεοῦ⁴.

Ἐπί γῆς ὥστόσο, καθὼς ἡ ἱστορία ἐπιμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο⁵ περιγράφει, ἡ Ἐκκλησία ζεῖ σέ συγκεκριμένο κοινωνικοπολιτικὸ περιβάλλον, μέ σαφῆ δικαϊκὰ δεδομένα, ρευστὰ καὶ μεταβαλλόμενες ἢ προτιμώτερα εἰπεῖν διαρκῶς βελτιούμενες πολιτικές, ἐπιστημονικές καὶ νομικές κ.ἄ. ἀντιλήψεις. Ἡ ὀργανωμένη σχέση Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, διέπεται δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς θείους καὶ ἱερούς κανόνες, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι ἀποβλέπουν στὴν καλύτερη δυνατὴ, εἰρηνικὴ καὶ εὐήμερη διαβίωσή μας.

Πρὸς τὸ κοινὸ σκοπὸ αὐτὸ τῆς εὐημερίας, τῆς τάξεως, τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἀρμονικῆς κοινωνικῆς συμβίωσης, τῆς προγενέσεως τοῦ Παραδείσου, ἐπιχειρεῖται καὶ ἐπιτυγχάνεται ἀενάως συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθοῦν τὰ βέλτιστα. Καὶ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἔγιναν συνεννοήσεις μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν «Σωμάτων» τῆς Κρήτης, εἰδικότερα μεταξύ τῶν ἐτῶν 1898-1913, στὸ πεδίο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Νομοθετικῆς ἐπιστήμης. Τὸ Δίκαιο σύμφωνα μέ Ρωμαϊκὸ ὄρισμὸ καθορίζεται ὡς «γνώση θεϊκῶν καὶ ἀνθρώπινων πραγμάτων καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου»⁶.

Ἔτσι συναντᾶμε τὸ 1900 Σχέδιον Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτη Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τροποποιήσεις του μέχρι τὸ ἔτος 1913, στὸν Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Στίς 14 Ὀκτωβρίου 1900 καταρτίστηκε σύμβαση μεταξύ τῆς Κρητικῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «γιά τὴ ρύθμιση τῆς κανονικῆς ἐξαρτήσεως καὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης»⁷.

Συνολικὰ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάσταση ἐν Κρήτη κανονίστηκε καὶ ρυθμίστηκε μέ τὸν Καταστατικὸ Νόμο 276/1900 τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, τὸν ὁποῖο μετὰ ἀπὸ τίς προτεινόμενες καὶ συνεχῶς γενόμενες τροποποιήσεις διαδέχτηκε ὁ ἰσχύον μέχρι καὶ σήμερα Καταστατικὸς Νόμος 4149/1961⁸.

ολογικῆ διδασκαλίᾳ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου», Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς, Θεσσαλονίκη 1958, τ. 3, 156.

⁴ ΣΚΑΛΤΣΗ Π., «Θεολογικὴ διάσταση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἑορτολογίου», Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον, Δράμα 1990, 52 καὶ 73.

⁵ Βλ. ἐνδεικτικὰ ΤΡΩΙΑΝΟΥ Σ., Παραδόσεις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Ἀθήνα 1984 β.

⁶ *Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia* (Domitius Ulpianus: Ulpian primo libro reg., Πανδ. 1,1,10,2).

⁷ ΤΡΩΙΑΝΟΥ Σ., Παραδόσεις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ 1984, 523.

⁸ ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ Β., Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοίκησης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1977, 38.

Τόσο τό ἀρχικό Σχέδιο ἢ τὰ Σχέδια Νόμου, ὅσο καί οἱ ἐπόμενες τροποποιήσεις ἔχουν ἰδιάζουσα σημασία, γιά τόν τελικῶς ψηφισθέντα καί ἰσχύοντα Νόμο, ἐπειδή ἀποτυπώνουν μέ τά κοινά ἄρθρα τήν θέληση, τίς ἀντιλήψεις, τήν ὅμοια ἢ διαφορετική προσπάθεια τῶν δύο συνεργασαμένων πλευρῶν (Ἐκκλησίας καί Πολιτείας), ἀλλά καί τίς ἐμφανείς σαφῶς βελτιώσεις, οἱ ὁποῖες ἐπῆλθαν μέ τίς ἀπαραίτητες ἐκ τῶν ὑστέρων τροποποιήσεις.

Στίς 20 Δεκεμβρίου 1900 μέ τή δημοσίευση τοῦ περί Καταστατικοῦ Νόμου (Νομ. 276) τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας⁹, κυρώθηκε καί ἴσχυσε τό πρῶτο Καταστατικό τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἀποτελούμενο ἀπό 166 ἄρθρα, ἀφοῦ ψηφίσθηκε μετά ἀπό κοινή συνεννόηση τῆς Κυβερνήσεως καί τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης. Ἡ ἀκροτελεύτιος διάταξις του ἀνέφερε προφητικῶς: «Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις θέλουσιν ἰσχύει, ἐφ' ὅσον δέν τροποποιηθῶσιν διά μεταγενεστέρου Νόμου καταρτιζομένου ἐκ κοινῆς συνεννόησεως τῆς Πολιτικῆς ἐξουσίας καί τῆς Ἱεράς Συνόδου Κρήτης»¹⁰.

Μέσα ἀπό τόν πρῶτο Κώδικα Πρακτικῶν τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἐν λόγῳ τροποποιήσεων ἔγινε ὑπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιμαντικῆς ἀνάγκης, συμφώνως πρός τούς θεῖους καί ἱερούς Κανόνας, ἀλλά καί τῆς προθέσεως τῆς Πολιτείας¹¹. Δέν εἶναι ἄμοιρες δηλαδή ὄσων πολιτικῶς καί ἰδεολογικῶς διαδραματίζονταν κατά τό πέρασμα ἀπό τήν ἐθναρχική στήν ἐθνική συνείδηση.

Τό πρόσωπο, ἡ ἱστορική καί πολιτική φυσιογνωμία τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου¹², ἀλλά καί ἄλλων προσωπικοτήτων, τόσο ἐκκλησιαστικῶν, ὅπως τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης, κυρίως δέ τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης Εὐμενίου, ὅσο καί πολιτικῶν, σέ συνδυασμό μέ τήν στοργική μέριμνα τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ Οἴκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, ἐπέδρασαν καταλυτικά στήν διαμόρφωση τοῦ ἐν λόγῳ Νόμου¹³.

⁹ ΚΟΥΣΟΥΡΕΛΑΚΗ Ν., Κώδικες Κρητικῆς Πολιτείας περιέχοντες τούς ἐν Κρήτῃ ἰσχύοντες νόμους, πλὴν τοῦ ἀστικοῦ καί ἐμπορικοῦ, διατάγματα, διαταγὰς καί ἐρμηνευτικὰς ἐγκυκλίους τῶν τε ἀνωτέρω Διευθύνσεων καί τῆς Εἰσαγγελίας Ἐφετῶν, ἐν Χανίοις 1902, 889.

¹⁰ Ὁ.π., 928.

¹¹ Περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας διαχρονικά βλ. ἐνδεικτικὰ ΠΑΠΑ-ΣΤΑΘΗ Χ., Στοιχεῖα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Θεσσαλονίκη 1994, ὅπου καί τὰ σχετικὰ μέ τίς πολιτικοκρατικές ἀντιλήψεις καί προθέσεις τῆς Πολιτείας.

¹² Βλ. σχετικὰ ΞΥΡΙΤΑΚΗ Δ., "Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὡς δικηγόρος καί νομικός. Κρητικὴ Περίοδος 1887-1910", Πρακτικά συνεδρίου «Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὡς νομικός», Αθήνα - Κομοτινὴ 2003, 45-63. ΚΟΝΙΔΥΡΗ Μ., "Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου στὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς του", Πρακτικά συνεδρίου «Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὡς νομικός», 149-172.

α) Σχέδιον Καταστατικού Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

Στόν Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καταγράφεται, ὡς Πράξις ε', ἡ Συνεδρία τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης κατά τήν 4^ην Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1900 μέ κύριο θέμα Αὐτῆς τό «Σχέδιον Καταστατικού Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης Εὐμενίου καί Μέλη τοὺς Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους Κρήτης, Ἀρκαδίας Νικόδημο, Χερρονήσου Ἀγαθάγγελο, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Διονύσιο, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Νικηφόρο, Ἱεράς καί Σητείας Ἀμβρόσιο, Πέτρας Τίτο καί Σελίνου καί Κισσάμου Δωρόθεο, ἀλλά καί μέ τήν παρουσία τοῦ Ἡγεμονικοῦ καί Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου καί Συμβούλου τῆς Δικαιοσύνης Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξέτασε καί ὑπέγραψε τό ἐν λόγῳ Σχέδιον Νόμου, ἀπαρτιζόμενον ἀπό 165 ἄρθρα καί κατακλειόμενον ἀπό δύο διατάξεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία «μεταβατική», ἡ δέ ἄλλη «ἀκροτελεύτιος».

Τό ἐν λόγῳ Σχέδιον Νόμου διαιρεῖται σέ 5 «Τίτλους», δηλαδή σέ 5 ἀντισομερῆ σέ ἕκταση καί ἀριθμῶ ἄρθρων τμήματα.

Ὁ «Τίτλος Α'» ὀνομάζεται «Περί Ἐπισκοπῶν καί Ἐπισκόπων καί τοῦ ὑπ' αὐτοῦς τελούντος κλήρου» καί περιλαμβάνει 36 ἄρθρα, τά ὅποια κατανεμήθησαν σέ δύο κεφάλαια. Τό πρῶτο ἀπό αὐτά τά κεφάλαια τιτλοφορεῖται «Περί Ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν» καί ἐμπεριέχει δύο ἄρθρα, ἐνῶ τό δεύτερο «Περί Ἐπισκόπων καί τῶν καθηκόντων αὐτῶν» περιέχων 34 σχετικά ἄρθρα. Τά δύο πρῶτα, ἀπό τά ἐν λόγῳ ἄρθρα, κάνουν λόγο γιά τίς Ἐπισκοπικές περιφέρειες ἐντός τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμός ὀρίζεται εἰς ὀκτώ (ἄρθρ. 1^{ον}) καί ἀναφέρονται οἱ ἑδρες τους (ἄρθρ. 2^{ον}).

Τό Κεφάλαιον Β' «Περί τῶν Ἐπισκόπων καί τῶν καθηκόντων αὐτῶν» περιλαμβάνει 34 σχετικά ἄρθρα (ἀριθ. 3-36).

Ὁ «Τίτλος Β'» ὀνομάζεται «Περί τῆς Ἱεράς Συνόδου» καί περιέχει ἕνα κεφάλαιο «Μοναδικόν», ἀποτελούμενον ἀπό 14 σχετικά ἄρθρα (ἀριθ. 37-50).

Ὁ «Τίτλος Γ'» ὀνομάζεται «Περί γάμου καί διαζυγίων» καί περιέχει ἕνα κεφάλαιο «Μοναδικόν», ἀποτελούμενον ἀπό 9 σχετικά ἄρθρα (ἀριθ. 51-59).

Ὁ «Τίτλος Δ'» ὀνομάζεται «Περί Μοναστηριακῶν Ταμείων καί Μονῶν» καί περιέχει 7 κεφάλαια, συναποτελούμενα ἀπό τά ὑπ' ἀριθ. 60-145 σχετικά ἄρθρα.

Τό πρῶτο κεφάλαιο ὀνομάζεται «Περί Μοναστηριακῶν Ταμείων» καί περιέχει 20 ἄρθρα, τό δεύτερο «Περί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Μονῶν» μέ 11 ἄρθρα, τό τρίτο «Περί διοικήσεως τῶν Μονῶν» μέ 23 ἄρθρα, τό τέταρτο «Περί μοναχῶν καί δοκίμων» μέ 25 ἄρθρα, τό πέμπτο «Περί τῆς περιουσίας τῶν Μοναχῶν μέ 6 ἄρθρα, τό ἕκτο «Περί γυναικειῶν Μονῶν» μέ 1 ἄρθρο καί τό ἕβδομο «Γενική Διάταξις» μέ 1 ἐπίσης ἄρθρο.

Ὁ «Τίτλος Ε'» ὀνομάζεται «Περὶ ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ περιέχει 2 κεφάλαια, ἀποτελούμενα ἀπὸ 19 σχετικὰ ἄρθρα (147-165). Τὸ πρῶτο κεφάλαιο ὀνομάζεται «Περὶ ἐνοριακῶν περιφερειῶν καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν» καὶ τὸ δεῦτερο «Περὶ Ἐφημερίων».

β) Τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ σχεδίου Καταστατικοῦ Νόμου τοῦ ἔτους 1900

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης (Β', Πρᾶξις Α', σελ. 43 τοῦ Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου) συνεδρίασε στίς 18-12-1900 στὸ Ἐπισκοπεῖο τῆς Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου καὶ ἔλαβε ὑπόψιν Αὐτῆς τίς κατόπιν σχετικῆς Ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἡγεμόνος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1125 σχετικοῦ ἐγγράφου προτεινόμενες τροποποιήσεις¹⁴ ἐπὶ τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος «Ἀποφαίνεται ὅτι ἀποδέχεται πάσας ταύτας τὰς τροποποιήσεις παμψηφεί πλὴν τῆς εἰς τὸ ἄρθρον 111 ἀποδεκτῆς γενομένης κατὰ πλειοψηφίαν μὲν, μειοψηφοῦντος δὲ τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονυσίου.

Ἀκολουθοῦν οἱ ὑπογραφές τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης καὶ τῶν Ἐπισκόπων μετὰ τῆς λέξεως «ἀποδέχεται», ἐνῶ σὲ ἐκείνη τοῦ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονυσίου ἀναφέρεται ὅτι «ἀποδέχεται» μὲν τίς παραπάνω τροποποιήσεις ἀλλὰ ὄχι δὲ καὶ ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀφορᾷ εἰς τὸ ἄρθρον 111 καὶ καταγράφεται ἐξηγηματικῶς ὁ λόγος τῆς μὴ ἀποδοχῆς τῆς ἐν λόγῳ τροποποιήσεως.

Ἡ σχετικὴ τροποποίησις τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν μνημόνευσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὰς Μονὰς τῆς Ἐπαρχίας του, συνοψίζεται στὴν προσθήκη «ἐξαιρουμένων τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν ἐν αἷς ἐξακολουθῆ νά μνημονεῦνται τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου». Ὁ Μητροπολίτης Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος ὅπως ὑπογράφει σχετικῶς εἰς τὸν Κώδικα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, θεωρεῖ ὅτι τὴν τροποποίησις αὐτὴ «ἀντικειμένη εἰς τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας» καὶ λαμβάνει τὸ μνημόσυνον ὡς δικαίωμα τοῦ τοπικοῦ Ἐπισκόπου.

Βέβαια τὸ ἄρθρο 111 ἔκανε λόγο γιὰ «τὸ ὄνομα τοῦ κανονικοῦ Ἐπισκόπου», τὸ ὁποῖον μνημονεῦται σὲ ὅλες τίς Μονές καὶ ἡ τροποποίησις του οὐσιαστικὰ εἶναι διευκρίνησις καὶ διασάφηση ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ὄνομα γιὰ τίς Πατριαρχικὲς καὶ Σταυροπηγιακὲς Μονές εἶναι ἐκεῖνο τοῦ Πατριάρχου, τὸ

¹³ Κρητικὴ Πολιτεία-Καταστατικὸς Νόμος τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν Χανίοις 1900.

¹⁴ Οἱ ἀνωτέρω προτεινόμενες τροποποιήσεις ἀφοροῦσαν τὰ ἄρθρα 1, 3, 25, 36, 47, 50, 68, 109, 147, 153, 155, 157, 158 καὶ 111.

όποιον καί ἐξακολουθεῖ νά μνημονεύεται κατά τήν μακραίωνη ὀρθή κανονική τάξη καί ἐκκλησιαστική πράξη.

Δέν εἶναι δύσκολο νά κατανοήσουμε γιατί μειοψήφισε ὁ Ἐπίσκοπος Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Διονύσιος, ἐφόσον λάβουμε ὑπόψιν μας τήν πολιτική καί ἰδεολογική κατάσταση τῆς ἐποχῆς, τήν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα σκέψης καί δράσης, ἡ ὁποία περιγράφεται ἀναλυτικῶς στίς ἱστορικές σελίδες τῆς ἐποχῆς, ἀλλά καί ἐπιπλέον διαφαίνεται καί τό νομικό, τό δικαϊκό καί κανονικό μέρος τοῦ ὅλου προβληματισμοῦ. Ἡ πλειοψηφία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀκολούθησε σοφῶς τά πάντα εὐσχημόνως καί κανονικῶς παραδοθέντα εἰς τήν ἐκκλησιαστική διοικητική καί τελετουργική ζωή, γι' αὐτό τόσον ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Εὐμένιος ὅσον καί οἱ Ἐπίσκοποι Κρήτης ἀποδέχτηκαν προθύμως τήν εἰρημένην τροποποίηση, ὡς διασφάλιση τοῦ κύρους καί τῆς ἰσχύος κανονικοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου.

Καί στήν παροῦσα περίπτωση καταφαίνεται ἡ στενή σχέση καί σύνδεση τοῦ διοικητικοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μετά τοῦ λειτουργικοῦ. Βασικές διοικητικές ἀρχές ἐνυπάρχουν μετά τῶν λειτουργικῶν διατάξεων (καί τό ἀντίστροφο), ἐπιμαρτυρούσες τήν ὀρθή κανονική παράδοση, φυλάσσοντες συγχρόνως ἀπό κάθε παρεμνηία θεωρίας καί μάλιστα πράξεως.

γ) Ὁ Καταστατικός Νόμος τοῦ ἔτους 1906

Στόν Α' Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καταγράφεται, ὡς Πράξις α' (τῆς Συνόδου θ'), ἡ Συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης κατά τήν 8^η Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1906 μέ κύριο θέμα Αὐτῆς τόν «Καταστατικό Νόμο τῆς ἐν Κρήτη ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», κατόπιν σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος μέ ἀριθμ. πρωτ. 7919/31-12-1901.

«Παρόντος τοῦ Προέδρου τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐμενίου, τῶν θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Ἀρκαδίας κ. Βασιλείου, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Διονυσίου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Νικηφόρου, Λάμπης καί Σφακίων κ. Ἀγαθαγγέλου, Ἱερᾶς καί Σητείας κ. Ἀμβροσίου, Πέτρας κ. Τίτου καί Κισσάμου καί Σελίνου κ. Ἀνθίμου» ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος ἔλαβε ὑπ' ὄψιν Αὐτῆς τό ἐν λόγῳ Γράμμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθῶς καί τό ἐπισυνημμένον σέ ἐκεῖνο «Σχέδιον Πράξεως Ἐκκλησιαστικῆς», τό ὁποῖον ὄριζε «τά τῆς ἐν γένει διοικήσεως τῆς ἐν Κρήτη ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας».

Σχετικῶς ἀναφέρεται: «Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος εὐγνωμόνως ἀκούσασα τάς ἐν τῇ Πράξει τῆς Μητρῶς Ἐκκλησίας μετά Μητρικῆς στοργῆς καί προνοίας ἀναπτυσσομένας κανονικάς βάσεις τοῦ προσήκοντος τῆς ἐν Κρήτη Ἐκκλησίας διοικητικοῦ συστήματος ὁμόφωνον ἐκδηλοῖ χαράν καί λυπῆται βαθύτατα,

διότι ρυθμίσασα τό καθεστώς αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει προσυνηνοήσεως τοῦ ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ὑψηλοτάτου Ἡγεμόνος ἡμῶν καὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ πρώην Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀδυνατεῖ ἤδη νά ἐργασθεῖ παρά κειμένους νόμοις. Εὐτυχῆ δέ θά ἐλογίζετο ἑαυτήν ἐάν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία μητρικῶς προνοοῦσα, διέθετο οὕτω τά πράγματα, ὥστε νά καταστεῖ δυνατὴν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προτεινομένου ἤδη εἰς αὐτὴν δι-οικητικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Καί εἰς τὴν συνέχεια διαβάζουμε στὸν Κώδικα: «Προκειμένης ἤδη τῆς μεταβολῆς ὀπωσδήποτε τοῦ καθεστώτος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ἐθεώρησε μὲν οὐχὶ ἀπρόσφορον εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου αὐτῆς τούτου τὴν περίστασιν, ἀλλὰ ὡς ἀναγκαίαν τὴν παρέμβασιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ κανονικωτέρου τούτου εἰς τὰς ἀνάγκας πάσας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πληροῦντος συστήματος, ὅθεν καὶ προβαίνουσα εἰς σύσκεψιν περὶ τούτων ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Σχεδίου τὰ μὲν ἐν ἰδιαιτέρῳ Σχεδίῳ Πράξεως διατυποῦσα, τὰ δὲ ἐν εἰδικῷ Σχεδίῳ παραμβάλλουσα ὡς πρὸς τὰ κατ' αὐτὴν προσαρμόζουσα, ἔγνω ἴν' ἀμφοτέρα εὐσεβάστως τῇ Μητρὶ Μεγαλῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑποβάλλουσα, παρακαλέσῃ Αὐτὴν, ἵνα τὴν μητρικὴν στοργὴν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίαν συνεχίζουσα εὐαρεστηθῇ μετὰ τὴν ἔγκρισιν αὐτῶν ὑπ' αὐτῆς ἀποστείλῃ τῷ Ὑπάτῳ Ἀρμοστῇ τὴν ἀξίωσιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας μεριμνώσης ἐκ καθήκοντος περὶ τῆς κανονικωτέρας διοικήσεως τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐξηρητημένων ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀξιώσῃ τὴν νομοθέτησιν αὐτῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ καυχωμένη ἐπὶ πατροπαραδότῳ ὀρθοδοξίᾳ καὶ ἀναποσπάστῳ ἀπὸ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τοῦ ἑλληνικοῦ, ὅπερ διακρατεῖ ἀκεραίας τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις».

Διαπιστώνεται ξεκάθαρα ἀπὸ τὰ παραπάνω ὅτι τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μερίμνησε κανονικῶς γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ ἑνός «κανονικωτέρου διοικητικοῦ συστήματος» καὶ ἐφρόντισε νομίμως γιὰ τὴν ἐπικράτησιν «κανονικωτέρας διοικήσεως» εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Κρήτης.

Οἱ «Πράξεως ὅροι», οἱ ὅποιοι καὶ ἀκολουθοῦν ἔχουν μεγάλο ἐνδιαφέρον, ἐπιπροσθέτως καὶ διὰ τὸν λόγο ὅτι παραπέμπουν σέ θεῖους καὶ ἱερούς κανόνες, ἐπειδὴ δηλαδὴ στηρίζονται σέ κανονικὴ βάση. Οἱ 11 ἐκεῖνοι ὅροι εἶναι:

α) «Ἡ ἀγιωτάτη ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησία ἀπαρτίζεται μὲν ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν Ἐπισκοπῶν, διοικεῖται δέ ὡς σύνολον μὲν ὑπὸ Συνόδου τῆς ἐν αὐταῖς Ἱεραρχίας ὑπὸ Πρόεδρον τὸν Μητροπολίτην, φερούσης τὸν τίτλον «Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας», ἐπὶ μέρος δέ ὑπὸ τῶν κατ' ἐπισκοπικὴν περιφέρειαν Ἱεραρχῶν. Βάσει ἀμφοτέρων τῶν διοικήσεων εἶναι, οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Κανόνες καὶ διατάξεις τῆς

Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐλευθέρως καί ἀκωλύτως ἀπό πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως ἐφαρμοζόμενοι»¹⁵.

Μποροῦμε ἤδη στὸν πρώτο ὄρο νά σχολιάσουμε μέ ἀσφάλεια ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖον ἔχοντας βαθεῖα γνῶση τῆς κανονικῆς βάσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὸ διοικητικὸ αὐτῆς σύστημα, ἀλλὰ καί πείρα τόσον τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, ὅσο καί τῶν κατὰ καιροὺς καί χρόνους ποικίλων ἐπεμβάσεων, λιγότερο ἢ περισσότερο αὐθαιρέτων, ἐκ μέρους τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, μέ τὸν ὄρο αὐτὸ διασφαλίζει ὡς στοργικὴ Μητέρα τὸ κανονικόν, τὸ ἀκώλυτον καί τὸ ἐλεύθερον τῆς ἐν ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἀλλὰ φυσικά καί τὸ ὀρθόδοξον αὐτῆς.

Ὁ β' ὄρος: «Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας δικαιούται νά ἐπιζητῇ καί νά λαμβάνῃ τὴν ἔγκρισιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς παρά τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερωτάτης Πατριαρχικῆς Συνόδου, ἣτις ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐπιλύσεως παντός ζητήματος ὑποβαλλομένου αὐτῇ, ὑπὸ τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, ἢ ἐφesiβαλλομένου ἐνώπιον αὐτῆς»¹⁶.

Ὁ γ' ὄρος: «Πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν διατύπωσιν ἐκκλησιαστικῶν θεσμίῶν ἢ εἰς τὴν ἐρμηνεῖα Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἀμέσως ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδόμεναι ἢ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου θεσπιζόμεναι, ὑποβάλλονται διὰ τῆς ἀρμοδίας Ἀνωτέρας Διευθύνσεως εἰς τὸν Ὑπατον Ἀρμοστήν, ὅπως τύχῃ τῆς ἀπαιτουμένης κυρώσεως τῆς Κρητικῆς Πολιτείας»¹⁷.

Ὁ δ' ὄρος: «Οὐδεμία μεταβολὴ τοῦ καθεστώτος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας γίνεται ὑπὸ μόνης τῆς Πολιτείας καί ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, καί οὐδεμία μεταβολὴ οὕτω γινομένη ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Πολιτεία δικαιούται νά ζητῇ παρά τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, ἐγκινομένων καί ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου, τὴν τροποποίησιν διατάξεων, ἐναντίων τυχόν εἰς τοὺς κρατοῦντας νόμους τῆς Πολιτείας, δέν δικαιούται δέ νά ἀρνηθῇ τὴν ἐν νόμοις κύρωσιν καί ἐνέργειαν Συνοδικῶν Ἀποφάσεων, ἀφορῶσῶν εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καί μὴ ἀντικειμένων εἰς τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας»¹⁸.

¹⁵ Οἱ παραπομπές σέ θεῖους καί ἱερούς Κανόνες, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τὸν α' ὄρο καί καταγράφονται σαφῶς δίπλα του εἶναι οἱ: «Κανόνες-37 Ἀποστ., 5 Α' Οἰκ., 2 Β' Οἰκ., 19 Δ' Οἰκ., 8 ΣΤ' Οἰκ., 6 Ζ', 34 Ἀποστ., 9 τῆς ἐν Ἀντιοχ.».

¹⁶ Στὸν ὄρο αὐτὸ γίνονται παραπομπές στοὺς «Κανόνες-6 τῆς Β' Οἰκ., Συντ. Ρ.Π. τόμ. Ε' σελ. 183, Καρθ. 125, Νομοκ. Φωτίου Ττ. θ' κεφ. 16 ἐν Ρ.Π. τόμ. Α' σελ. 181, 8 Γ' Οἰκουμ.».

¹⁷ Παραπομπές γίνονται στοὺς «Κανόνες-Νομ. Φωτίου ττ. Α' κεφ. Β' ἐν Συντ. Ρ.Π. τομ. Α' σελ. 36, ττ. Η' κεφ. Α' αὐτόθι σελ. 143, Δ' Οἰκ. 12, Κώδιξ Η' 3, 45 Νερ. Ἰουστ. Στ' Ἐκ. Δικ. Μ. Σακελ. Εἰσαγ. σελ. 186 ἐξ.». Ξανά καταφαίνεται ἡ κανονικὴ βάση καί οἱ πηγές τῶν ὄσων ἀναφέρονται στοὺς ὄρους.

Ὁ ε' ὄρος: «Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας ἔχει δικαστικὴν διακιοδοσίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἐκ τοῦ κλήρου: δικάζει δὲ πρωτοδίκως πᾶσαν ὑποβαλλομένην αὐτῇ κατ' ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἀγωγὴν, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἀντικειμένου ἀγωγὴν, κατ' ἔφεσιν δὲ τὰς ἐκκαλουμένας ἐνώπιον αὐτῆς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, παρισταμένου ἐν ταῖς κατ' ἔφεσιν δίκαις καὶ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Ἐπιτρόπου, νομομαθοῦς, μετὰ δικαιώματος ἐξετάσεως καὶ ἐπανορθώσεως παροραθέντος τυχόν δικαίου, ἀλλ' ἄνευ ψήφου»¹⁹.

Ὁ στ' ὄρος: «Ἐφετεῖον ὡς ἀναθεωρητικόν τῶν Ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου εἶναι ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερωτάτῃ Πατριαρχικῇ Συνόδου»²⁰.

Ὁ ζ' ὄρος: «Χηρεύοντος τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου διορίζεται δι' Ἡγεμονικοῦ Διατάγματος Τοποτηρητῆς τῆς Μητροπόλεως μέχρι ἐκλογῆς καὶ ἐγκαταστάσεως διαδόχου ὁ ἔχων τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας Ἐπίσκοπος. Χηρεύοντα δ' Ἐπισκοπικοῦ θρόνου διοικεῖ μέχρι πληρώσεως αὐτοῦ ἡ Ἱερά Μητρόπολις. Τὸν Μητροπολίτην καὶ τοὺς Ἐπισκόπους ἐκλέγει ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ἐξ ἐγκεκριμένου καὶ ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ ἐπὶ ὠρισμένων προσόντων συντεταγμένου καταλόγου τῶν εἰς ἀρχιερωσύνην ἐκλεξιμῶν κληρικῶν. Οἱ Ἐπίσκοποι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἰσόβιοι, αἱ μεταθέσεις αὐτῶν ἀπὸ Ἐπαρχίας εἰς Ἐπαρχίαν ἀπαγορεύεται, ἐπιτροπομένης μόνης τῆς μεταθέσεως ἀπὸ Ἐπισκοπῆς εἰς χηρεύοντα τὸν Μητροπολιτικόν θρόνον καὶ τοὺς Ἐπισκοπικοὺς θρόνους Ρεθύμνης καὶ Κυδωνίας»²¹.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ παρατηροῦμε ὅτι πιθανότατα ἐκ τῶν ὑστέρων προσετέθη ἡ φράσις «καὶ τοὺς Ἐπισκοπικοὺς θρόνους Ρεθύμνης καὶ Κυδωνίας», ὅπως καταφαίνεται εὐδιακρίτως ἀπὸ τὴν γραφὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν σειρά τοποθετήσεως τῆς, δίπλα δηλαδὴ στὸν ἀριθμὸ η', χωρὶς νὰ ἀφήνεται ὅπως σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση ἢ σχετικὴ κενὴ σειρά. Πρόκειται βεβαίως γιὰ δύο ἀπὸ τίς μεγαλύτερες Ἐπισκοπές ἐν Κρήτῃ, ὅποτε ἀφ' ἑνὸς ἢ μετάθεσις Ἐπισκόπου ἐκεῖ λαμβάνεται ὡς προαγωγή, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνδεχομένως νὰ πρόκειται γιὰ ἀντιγραφικὸ λάθος, πρᾶγμα λιγότερο πιθανὸ ἀφοῦ σὲ ἄλλες πε-

¹⁸ Οἱ ἀναγραφόμενοι ἱεροὶ Κανόνες εἰς τοὺς ὁποίους στηρίζεται καὶ ὁ δ' ὄρος εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ ἐκείνους τοῦ γ' ὄρου.

¹⁹ Καταγράφονται ὡς παραπομπὴ οἱ «Κανόνες-Συντ. Ρ.Π. τομ. Α' σελ. 174, 180-Ἄντιοχ. 6. Σαρδικ., 3, 4, 5. Καρθαγ. 28, 125».

²⁰ Σχετικὰ ὡς πηγὴ ἀναφέρεται ὁ καν. 6 τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

²¹ Οἱ ἱεροὶ κανόνες οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἶναι: «Καρθ. 86, Β' Οἰκ. 2 καὶ ἔρμ. Βαλασαμ. Σαρδ. 6, Α' Οἰκ. 4, Καρθ. 13, Ἄγκ. 19, Ζ' Οἰκ. 3, Α' καὶ Β' 16, Ἀποστ. 14». Ἐπίσης παραπομπὴ γίνεται καὶ στὴν Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο Κρήτης, στίς Πραξ. 4 τοῦ 1887 καὶ Πραξ. 22 τοῦ ἔτους 1896.

ριπτώσεις σχετικῶν παροραμάτων καί διορθώσεων, ὑπογράφεται σχετικῶς τό κείμενο.

Ὁ η' ὄρος: «Πᾶσαι αἱ ἐν Κρήτῃ Σταυροπηγιακαί Μοναί διατηρούσαις τόν τίτλον αὐτῶν ὑπάγονται καθάπερ καί αἱ ἐνοριακαί, ὑπό τήν γενικήν ἐπίβλεψιν καί φροντίδα τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, ἐνασκουμένων διά τῶν κατ' Ἐπαρχίας Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν»²².

Ὁ θ' ὄρος: «Τά περί μνημοσύνου τοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν ταῖς ἱερο-τελεστίαις καί τά περί Ἁγίου Μύρου, καθώς καί τά περί μνημοσύνου τοῦ ἀνωτάτου τῆς Κρητικῆς Πολιτείας Ἄρχοντος, ἰσχύουσι κατά τήν ἀνεκάθεν τάξιν»²³.

Ὁ ι' ὄρος: «Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης τηρεῖ τήν ἐν τῷ Συνταγματίῳ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου θέσιν αὐτοῦ, ὡς καί πάσας τάς τῆς θέσεως αὐτοῦ συμπαρομαρτούσας προνομίας καί δικαιώματα»²⁴.

Ὁ ια' ὄρος: «Ἡ Κρητική Πολιτεία ἀποστέλλει κατ' ἔτος εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τό ποσόν δεκασχιλίων δραχμῶν χρυσῶν λογιζομένων, τετρακισχιλίων μὲν ὡς κανονικῆς δόσεως τῶν παρά τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν καί τῶν ἱερέων κατά τοῖς Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς, διά τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς Νήσου μέχρι τῆς νέας καταστάσεως τῶν Κρητικῶν πραγμάτων ἐτησίως εἰσπραττομένων καί ἀποστελλομένων, τετρακισχιλίων δέ ὡς κανονικῆς εἰσφορᾶς τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καί δισχιλίων ὡς συνδρομῆς τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας εἰς τό ταμεῖον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱεράς Συνόδου ὑπέρ γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν»²⁵.

Μετά ἀπό τούς παραπάνω ὄρους ἀκολουθεῖ ὁ «Καταστατικός Νόμος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπό τούς ἐξῆς 4 τίτλους:

α. «Ἡ ἐν Κρήτῃ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία», ὁ ὁποῖος καί περιλαμβάνει 4 κεφάλαια «Διαίρεσις καί Διοίκησις αὐτῆς», «Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος Κρήτης», «Μητροπολίτης καί Ἐπίσκοποι» καί «Περί ἐφημεριῶν καί ἐφημερίων».

β. «Κεφάλαιον Μοναδικόν, Περί ἐνοριῶν».

γ. «Περί Γάμου καί Διαζυγίου, Κεφάλαιον Μοναδικόν»

δ. «Περί Μονῶν», ὁ ὁποῖος καί συμπεριλαμβάνει τά κεφάλαια «Περί τοῦ

²² Μνημονεύεται στόν ὄρο αὐτό ὡς παραπομπή ἡ Συνοδική Ἀπόφασις τοῦ Θεοδοσίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἔτους 1769 «Σύνταγ. Ρ. Ποτλ. τομ. ε', σελ. 110».

²³ Παραπέμπει στούς «Κανόνες Α' καί Β' Οἰκ. καν. 15 Ἐκκλ. Δικ. Σακελ. σελ. 61 καί 445».

²⁴ Διά λόγους εὐνοήτους δέν γίνεται οὐδεμία ἀναφορά στόν ὄρο αὐτό εἰς ἱερούς Κανόνας.

²⁵ Παραπομπή γίνεται στούς Ἐθνικούς Κανονισμούς καί εἰδικότερα στό σχετικό ἄρθρο τοῦ κανονισμοῦ τῶν Πατριαρχικῶν ἐπιχορηγήσεων σελ. 37.

ἀριθμοῦ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἱερῶν Μονῶν», «Διοικήσεις τῶν Μονῶν», «Περὶ δοκίμων», «Περὶ μοναχῶν», «Περὶ τῆς περιουσίας τῶν Μοναχῶν» καὶ «Περὶ γυναικείων Μονῶν».

Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ἀρίθμηση ὑπάρχει μόνο στὰ δύο πρῶτα ἄρθρα, ἐνῶ ὅλα τὰ ἐπόμενα παραμένουν ἀναρίθμητα.

Τέλος ἀναγράφεται ὡς τόπος Συνεδριάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ Ἡράκλειον, ἡ ἡμερομηνία 8 Ἰουνίου 1906 καὶ ἔπονται οἱ ὑπογραφές τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης Εὐμένιου καὶ τριῶν μόνον ἐκ τῶν ἑπτὰ Ἐπισκόπων Κρήτης, ἐκεῖνες τῶν Ἀρκαδίας Βασιλείου, Ἱερᾶς καὶ Σητείας Ἀμβροσίου καὶ Πέτρας Τίτου.

δ) Ὁ Καταστατικὸς Νόμος τοῦ ἔτους 1907

Στὸ Ἡράκλειο στις 8 Αὐγούστου 1907, ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Εὐμένιος, Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου καὶ οἱ θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Ἀρκαδίας Βασιλείος, Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Νικηφόρος, Λάμπης καὶ Σφακίων Ἀγαθάγγελος, Ἱερᾶς καὶ Σητείας Ἀμβρόσιος, Πέτρας Τίτος καὶ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἄνθιμος ὑπογράφουν Συνοδικῶς Σχέδιον «Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» μέ τὴν παρουσία τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ κ. Νικολάου Μανωλίδου.

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Εὐμένιος, μετὰ τὴν καθιερωμένη τελετὴ ἐνάρξεως τῶν Συνοδικῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰσηγήθηκε «διὰ βραχέων», μετὰ συντομίας, ὅτι «ἡ ἑπταετής ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Καταστατικοῦ ἡμῶν Νόμου, παρέχει εἰς πάντας τοὺς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐντεταλμένους πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς χρησιμότητος ἢ μὴ ἐκάστου ἄρθρου αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ τῶν ἐπιβεβλημένων διαρρυθμίσεων αὐτοῦ. Ἐκτός τούτου ἐπελθοῦσαι Πολιτικαὶ μεταβολαὶ ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν καθυστῶσιν ἀναγκαίας τὰς τροποποιήσεις λεπτομερειῶν τινῶν τοῦ Καταστατικοῦ τούτου Νόμου».

Γιὰ τὸν παραπάνω λόγο ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Εὐμένιος «γνωρίζει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι θεωρεῖ ἐπίκαιρον τὴν εἰσαγωγὴν πρὸς συζήτησιν καὶ ὑποβολὴν εἰς τὴν Πολιτείαν πρὸς νομιμοποίησιν τοῦ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον μελετηθέντος καὶ διατυπωθέντος ἐγκαίρως δὲ καὶ τῇ Μητρὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἀνακοινωθέντος σχετικοῦ Νομοσχεδίου, φέροντος ἤδη καὶ τὰς ὑπὸ τῶν καιρικῶν περιστάσεων ἐνδεικνυμένας προσθέτους τροποποιήσεις».

Τέλος ὁ Κρήτης παρακαλεῖ ἐν Συνόδῳ «ἵνα καὶ αὐθις συζητηθῇ μετὰ προσοχῆς τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ ὑποβληθῇ ἐγκαίρως εἰς τὴν συνερχομένην παροῦσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον».

Ὅπως διαβάζουμε στὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου «Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὁμοφώνως

ἀποδεξαμένη τὴν σύστασιν ταύτην τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου Αὐτῆς, καὶ συνομολογήσασα τὴν ἀνάγκην τῶν...εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ Καταστατικὸν Αὐτῆς Νόμον τροποποιήσεων προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ σχετικοῦ Νομοσχεδίου ὡς ἑξῆς:

«Καταστατικὸς Νόμος τῆς ἐν Κρήτῃ Ἀγιωτάτης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας», ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπὸ 233 ἄρθρα.

Τίτλος Α' «Ἡ ἐν Κρήτῃ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία».

Κεφάλαιον α' «Διαίρεσις καὶ διοίκησις αὐτῆς», μέ δύο σχετικὰ ἄρθρα (1-2).

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι στά περισσώτερα ἄρθρα τοῦ ἐν λόγῳ Νομοσχεδίου προτάσσονται ἱεροὶ κανόνες καὶ γίνονται συνεχῶς παραπομπές σέ αὐτούς, διότι καθὼς ἀναφέρεται «Βάσις ἀμφοτέρων τῶν διοικήσεων εἶναι τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τὸ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων μορφωθέν» (ἄρθρο 2, §3).

Κεφάλαιον Β' «Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης», ἄρθρα 3-37.

Κεφάλαιον Γ' «Μητροπολίτης καὶ Ἐπίσκοποι», ἄρθρα 38-82.

Κεφάλαιον Δ' «Περὶ ἐφημεριῶν καὶ ἐφημεριῶν», ἄρθρα 83-98.

Τίτλος Β' μέ «Κεφάλαιον μοναδικόν», «Περὶ ἐνοριῶν», ἄρθρα 99-117.

Τίτλος Γ' «Περὶ γάμου καὶ διαζυγίου», μέ «κεφάλαιον μοναδικόν» καὶ ἄρθρα 118-137.

Τίτλος Δ' «Περὶ Μονῶν».

Κεφάλαιον α' «Περὶ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Κρήτῃ ἱερῶν Μονῶν», ἄρθρα 138-141.

Κεφάλαιον Β' «Διοίκησις τῶν Μονῶν», ἄρθρα 142-187.

Κεφάλαιον Γ' «Περὶ δοκίμων», ἄρθρα 188-199.

Κεφάλαιον Δ' «Περὶ μοναχῶν», ἄρθρα 200-220.

Κεφάλαιον Ε' «Περὶ τῆς περιουσίας τῶν μοναχῶν», ἄρθρα 221-226.

Κεφάλαιον ΣΤ' «Περὶ γυναικειῶν Μονῶν», ἄρθρα 227-233.

Ἀκολουθοῦν «Μεταβατικαὶ Διατάξεις» καὶ «Διάταξις Ἀκροτελεύτιος», ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀκολουθῶς «Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις θέλουσιν ἰσχύει ἐφ' ὅσον δέν τροποποιηθῶσι διὰ μεταγενέστερου Νόμου ἐκ κοινῆς συνεννοήσεως τῆς Πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου Κρήτης καταρτιζομένων».

Καὶ στὴν συνέχεια ἀναφέρεται «Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἢ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ψηφισαμένη ἀνατίθησιν εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Πρόεδρον αὐτῆς νά ὑποβάλη μετὰ τῆς συνοδευτικῆς Συνοδικῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν Πολιτείαν πρὸς νομιμοποίησιν αὐτοῦ εἰς νόμον τῆς Πολιτείας».

Τέλος ἡ Ἱερά Σύνοδος διὰ πρακτικὸς λόγους «ἐξουσιοδοτεῖ τὸν Σεβασμιώτατον Πρόεδρον αὐτῆς καὶ τοὺς θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους Ἅγιον Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Νικηφόρον καὶ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιον, ἵνα ἐν καιρῷ μεταβῶσιν εἰς Χανιά καὶ ἐργασθῶσι πάσει δυνάμει

πρός έγκρισιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου, καί συντελέσωσιν εἰς διατύπωσιν πάσης ἀποδειχθησομένης τροποποιήσεως ἐπί τοῦ νομοσχεδίου τούτου, ἢν θά ἀπήτει ἡ ἀνάγκη τῆς Πολιτείας ἐπί τό κανονικώτερον ἐν πλήρει ἐξουσία καί ἐκπροσώπου τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου ταύτης, ἥτις καί θά ἀποδεχθῆ πᾶσαν αὐτήν ἐνέργεια ἀναγνωρίζουσαν ταύτην ἐκ τῶν προτέρων ὡς ἐδικήν. Ἐν Ἡρακλείῳ, τήν 8 Αὐγούστου 1907».

Ἀποφαίνεται σχετικῶς ὁ Μητροπολίτης Κρήτης ὑπογράφων καί οἱ 6 ἀπό τούς παραπάνω μνημονευθέντας Ἐπισκόπους, ἐνώ ὁ Ἐπίσκοπος Κισάμου ἀπλῶς ὑπογράφει²⁶ χωρίς νά ὑπάρχει δίπλα στήν ὑπογραφή του ἡ λέξη «ἀποφαίνεται».

ε) Σχετικά Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου

Τήν 1-1-1899 τό ἄρθρον ἔνατον τοῦ Σχεδίου Πολιτεύματος μέσα ἀπό τά Πρακτικά τῆς πρὸς σύνταξιν αὐτοῦ 16μελοῦς Ἐπιτροπῆς εἶχε ὡς ἐξῆς «Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νά πρεσβεύη τά τῆς θρησκείας του. Ἀπολαύει ἴσης ἀπό μέρους τῆς Ἀρχῆς προστασίας διά τήν ἄσκησιν τῆς λατρείας του.

Ἡ ἐξωτερική ἄσκησις τῆς λατρείας πάντων τῶν Θρησκευμάτων εἶναι ἐλευθέρα, πρέπει ὅμως νά συμμορφῶται πρὸς τούς γενικούς νόμους καί ἀστυνομικούς κανονισμούς»²⁷

Στίς 3-1-1899 κατά τήν συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς τό σχέδιο τοῦ ἁρθρου 9 γίνεται Ἄρθρον 8^{ον} καί ἔχει ὡς ἐξῆς «Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νά πρεσβεύη τά τῆς θρησκείας του καί ἀπολαύη ἴσους ἀπό μέρους τῆς Ἀρχῆς προστασίας διά τήν ἄσκησιν τῆς λατρείας του»²⁸.

Ὁ κ. Κουνδουράκης πρότεινε νά προστεθεῖ «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Νήσου μένει ἠνωμένη διοικητικῶς, ὡς καί νῦν, μετά τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς δέ τήν ἐκλογήν τοῦ Μητροπολίτου καί τῶν Ἐπισκόπων τῆς Νήσου παύει ἡ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσα ὑποχρέωσις τῶν Πατριαρχείων ὅπως τά τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἀναφέρουσιν

²⁶ Καί ἐπειδή ἡ ἀναφορά σέ Ὑπογράφες, ἄξιον σημειώσεως τό γεγονός ὅτι στόν Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης συναντᾶμε ὑπογράφες «καλλιτεχνικοῦ» τύπου, δηλαδή περίτεχνες καί καταλαμβάνουσες δύο σειρές, συνοδευόμενες ἀπό τήν λέξη «ἀποφαίνεται», μέχρι τήν 3^η Μαΐου 1913, διότι κατόπιν οἱ ὑπογράφες γίνονται ἀπλές, περιοριζόμενες σέ μία σειρά, ἐνώ δέν ἀπουσιάζουν καί οἱ σχετικές ἐξαιρέσεις (π.χ. Πράξη Ε' τῆς 12-5-1923, ἔτη 1926, 1927, κ.ἄ.), ὅπου συναντᾶμε ξανά τόν ἀρχικό τύπο ὑπογραφῶν, ἀλλά μέ φθίνουσα καί ἀκαθόριστη συχνότητα.

²⁷ Πρακτικά τῆς πρὸς παρασκευήν σχεδίου Πολιτεύματος δεκαεξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐν Χανίοις 1901, Ἀριθ. Πρακτ. 2, σελ. 2.

²⁸ Ὁ.π. σελ. 8.

εις τήν Ὑψηλὴν Πύλιν μετατιθεμένων ὄλων τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων Αὐτῆς εἰς τὸν Κυβερνήτην τῆς Νήσου»²⁹.

Κατόπιν προτάσεως πολλῶν ἀναβλήθηκε ἡ ἐπ' αὐτοῦ σχετικὴ συζήτηση τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. Πωλογεωργῆς προτείνει νὰ συμπεριληφθεῖ ἡ ἀρχὴ ὅτι «ἡ θρησκεία δεν πρέπει νὰ ἔχη καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἀπωλείας τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων»³⁰. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη.

Στίς 27-1-1899 ἀριθ. Πρακτ. 22, Σχέδιον Συντάγματος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, Ἄρθρον 8^{ον} «Οἱ Κρῆτες παντός θρησκευάματος εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων» καὶ Ἄρθρον 9^{ον} «Τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς Κρῆτας ἀνεξαρτήτως θρησκευάματος, κατὰ λόγον τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν»³¹.

Τὸ Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας³² δημοσιεύεται στὴν Ἐπίσημη Ἐφημερίδα (φ. 24) στίς 16-4-1899. Κατόπιν ξεσπᾷ τὸ κίνημα τοῦ Θερίσου³³, ἀκολουθοῦν λαοψηφισματα³⁴, ἐκλογές κτλ.

Τὸ 1907 στὰ Χανιά, ἐκ τοῦ Ὑπογραφείου τῆς Κυβερνήσεως, δημοσιεύεται τὸ Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας³⁵. Ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής ἐν Κρήτῃ Ἀλέξανδρος Ζαΐμης μέ τὸ Συμβούλιο του «Κυροῦντες τὸ ὑπὸ τῆς Β' τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως ψηφισθέν Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας»³⁶, τὸ ὁποῖο περιέχει 123 ἄρθρα, διατάσει τὴν δημοσίευσή του στὴν ἐπίσημη Ἐφημερίδα τὴν 8^η Φεβρουαρίου 1907.

Στὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ ἐν λόγω Συντάγματος, ὅπου περιέχονται οἱ Γενικαὶ Διατάξεις, ἀναφέρονται τὰ ἀκόλουθα:

Ἄρθρον 1 «Ἡ Νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων αὐτῇ νησιδίων ἀποτελεῖ ἐντελῶς αὐτόνομον Πολιτείαν κατὰ τοὺς ἀποφασισθέντας ὑπὸ τῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων ὅρους.

²⁹ Ὁ.π.

³⁰ Ὁ.π.

³¹ Αριθ. Πρακτ. 22, σελ. 46.

³² Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἐν Χανίοις 1899.

³³ ΑΛΥΓΙΖΑΚΗ Σ., Θέρισσο 1905, Χανιά 2003, ΚΑΨΑΛΗΣ Ι., Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ Θερίσου, Ἀθήνα 1987, ΜΑΡΗΣ Α., Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος καὶ τὸ Κίνημα τοῦ Θερίσου, Χανιά 1985. ΠΑΝΗΓΥΡΑΚΗΣ Σ., Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ Θερίσου, Χανιά 1980.

³⁴ ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ Ι., Τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως λαοψήφισμα τῆς ἐν Κρήτῃ ἀντιπολιτεύσεως καὶ οἱ ἐκφωνηθέντες λόγοι, ἐν Χανίοις, 1904.

³⁵ Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης, Βιβλιοθήκη Ἰωάννου Καλιτσουνάκη.

³⁶ Κρητικὴ Πολιτεία, Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἐν Χανίοις 1907.

Τὸ ἔδαφος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ἀναπαλλοτρίωτον, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις δουλείας ἐπ' αὐτοῦ».

Ἀμέσως μετὰ συναντᾶμε τὰ περί θρησκείας καὶ λατρείας σχετικά ἄρθρα. Πρόκειται γιὰ τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο, ἄρθρα τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρον 2 «Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Κρήτῃ εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ οἰονδήποτε θρήσκευμα προτιμᾷ. Ὁ προσηλυτισμός ἀπαγορεύεται. Ἄλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δέν δύναται νὰ χρησιμεύῃ ὡς πρόφασις ὅπως περιορίζηται παρανόμως ἡ ἐλευθερία ἀτόμων ὁμολογούντων δημοσίᾳ οἰονδήποτε θρήσκευμα.

Ἡ διαφορὰ τοῦ θρησκευμάτος οὐδόλως ἐπηρεάζει τὴν κτῆσιν ἢ ἀπώλειαν ἢ τὴν ἄσκησιν οἰονδήποτε προσωπικοῦ ἢ ἐμπραγμάτου δικαιώματος, οὐδ' ἀπαλλάτει νομίμου ὑποχρεώσεως».

Ἄρθρον 3 «Ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία πάντων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκευμάτων εἶναι ἐλευθέρη καὶ προστατεύεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐφ' ὅσον συμμορφώνεται πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἀστυνομικούς κανονισμούς».

Στὸ κεφάλαιο ΙΑ' μεταξύ τῶν ἄλλων Εἰδικῶν Διατάξεων συναντᾶμε καὶ τὰ πολὺ ἐνδιαφέροντα καὶ ἐνδεικτικὰ ἄρθρα σχετικά μὲ τοὺς Καδῆδες, Μουφτῆδες, Ἱεροδίκες τῶν μουσουλμάνων³⁷ πολιτῶν, τὸ κληρονομικὸ δίκαιο, τὰ βακουφικὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ σχολεῖα, τὰ εὐαγῆ Ἰδρύματα κ.λπ.

Κανονικῶς Ἐπιλεγόμενα

Σὲ πολὺγλωσσα δημοσιεύματα τῆς ἐποχῆς, μὲ τρόπο δραματικό ἢ πραγματικό περιγράφεται ἡ τρέχουσα κοινωνικοπολιτικὴ κατάστασις, καταγράφονται δὲ σαφῶς δύο προτεινόμενες ἀπὸ τίς μεγάλες δυνάμεις τῆς ἐποχῆς ἐπιλογές ὡς λύσεις, δηλαδή ἡ πλήρης αὐτονομία τῆς Κρήτης ἢ ἡ ἔνωση τῆς μὲ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ πλήρη αὐτονομία φαινόταν ὡς πλήρη ἐγκατάλειψη ἑνὸς λαοῦ, μιᾶς κοινωνίας, στὴν ὁποία κυριαρχεῖ τὸ δίκαιο ὡς συμφέρον τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ δέν κρίνεται τότε ὥριμη νὰ ἀνταπεξέλθει ἀμέσως στίς ἀληθινές κοινωνικοοικονομικές ἀνάγκες καὶ τὰ ἐπείγοντα προβλήματα τοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ πολυπόθητη γαλήνη καὶ εὐημερία.

Σχετικὸς προβληματισμὸς συνοψίζεται ἰταλιστί³⁸ στὸ «viva Candia

³⁷ Περισσότερα γιὰ τοὺς Τουρκοκρήτες καὶ τίς σχέσεις τους μὲ τοὺς χριστιανούς βλ. ΔΡΑΚΑΚΗ Ε., "Τουρκοκρήτες καὶ Χριστιανοί: οἱ σχέσεις τῶν δύο κοινοτήτων μέσα ἀπὸ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα (1898-1900)", Συλλογικός τόμος «Ἡ τελευταία φάσις τοῦ Κρητικοῦ Ζητήματος», Ἡράκλειο 2001, 147-158.

³⁸ Βλ. Σχετικά Gorrini Giovanni, *La Causa di Creta*. Torini: Tipografia della Gazzeta del Popolo, 1909, MOA 893, σ. 14.

greca»³⁹, νά ἀφεθοῦν οἱ Κρήτες, παρά τίς πολλές καί ἐγνωσμένες τους ἱκανότητες, μόνοι τους στό ἐμποτισμένο ἀπό τό μίσος τῆς διαιρέσεως τοῦ παρελθόντος τοπικό ἢ διεθνές⁴⁰ στρατηγικό παιχνίδι, θά ἦταν χειρότερο ἀπό τό νά συνεχιστεῖ ἡ ὀθωμανική κυριαρχία, ἐνῶ ἡ Ἑνωσις μέ τήν Ἑλλάδα σήμαινε ἐγγύηση ἀδελφικῆς συμπορεύσεως καί συνεργασίας μέ τήν μητέρα πατρίδα.

Τά παραπάνω βέβαια, ἀφοροῦν μόνο τό πολιτικό μέρος τῆς Μεγαλονήσου, γιατί στό ἐκκλησιαστικό ἢ προτίμηση παραμένει ἀκύμαντα σταθερά πρός ἀδιαπραγμάτευτη κανονική ἐξάρτηση (ἡμιαυτονόμως) καί παραδεδομένο στερρῶς ἐκκλησιαστικό προσανατολισμό πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησία, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Προτίμησις ἐπομένως παρατηρεῖται σαφῶς διπλή διττῆς ἐνότητος στόν πολιτικό καί τόν ἐκκλησιαστικό χῶρο τῆς Κρήτης, ἀλλά καί «τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καί τοῖς πολιτικοῖς νόμοις»⁴¹. Δύο ἐνώσεις ὑφίστανται συγχρόνως ἐν Κρήτῃ, ἐνωσις μέ τήν Μητέρα Πατρίδα καί μέ τήν Μητέρα Ἐκκλησία⁴², τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ὅποιες προσπάθειες χωρισμοῦ καί διαιρέσεως κατά τήν πολυόδυνα ἐσφαλμένη⁴³ «Φαρμακίδειον» συνταγήν ἐπροτάθησαν, παρέμειναν σοφῶς ἐκτός τόπου καί χρόνου, ἀποδεικνυόμενες παράλογες καί ἐπιζήμιες, τόσο γιά τίς ζωές τῶν πολιτῶν, ὅσο καί γιά τίς ψυχές τῶν πιστῶν συγχρόνως. Ἐτσι οἱ Νομο-παρασκευαστικές καί Νομοκανονικές Ἐπιτροπές συνεργάστηκαν ὥστε ἡ κανονική τάξη μαζί μέ τήν νομιμότητα νά ἐξασφαλίζουν καί νά ὑπηρετοῦν τό κοινό συμφέρον τῆς εἰρηνικῆς συμπορεύσεως Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, πρός τό λογικά μείζον ἀγαθό πάντων. Ἡ θεολογική ὀρθόδοξη ἀπό αἰῶνων κανονική βάση δέν ἐπέτρεψε μηδεμία νομοκανονική παρέκκλιση, μηδέ ὡς παθολογική ἀσθένεια, μηδέ ὡς σκόπιμο καί τεχνικό ἐκτροχιασμό.

Τόσο τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ὡς ἀνύστακτος καί ἄγρυπνος φιλόστοργη Μητέρα Ἐκκλησία, ὅσο καί ἡ Θυγάτηρ Αὐτῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησία,

³⁹ Lalia-Paternostro A., Note sulla questione cretese, Napoli 1905, σ. 10.

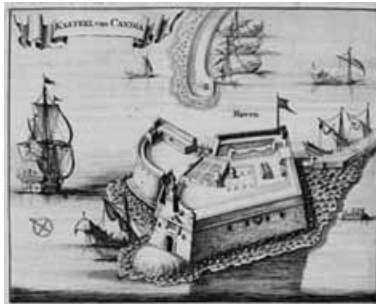
⁴⁰ Γιά τήν θέση τῆς Κρήτης ἐξ ἐπόψεως διεθνοῦς δικαίου βλ. COYTURIER H., Ἡ Κρήτη. Ἡ θέσις αὐτῆς ἐξ ἀπόψεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου, μετάφρ. Ἀρχιμ. Τιμοθέου Βενέρη, Ἡράκλειον 1912.

⁴¹ ΜΙΛΑ Ν., Τό Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήνα 1906, σ. 993.

⁴² Γιά ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά ἔγγραφα, Πατριαρχικούς καί Συνοδικούς Τόμους, θεσμούς διοικήσεως καί καταστατική νομοθεσία τῆς Ἐκκλησίας σέ σύνολη τήν ἑλληνική ἐπικράτεια καί σχετικό ὕλικό, εἰς παράρτημα βλ. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΥ Π., Ἐπιτομή Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Θεσσαλονίκη 2005.

⁴³ Καί ἀντικανονική βλ. σχετ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ Γ., Ὁ θεσμός καί ὁ καταρτισμός τῆς Συνόδου ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, Νέα Σιών 23 (1928) 723-732.

μερίμνησαν καταλλήλως, ώστε τό έν λόγω Σχέδιο του Καταστατικού Νόμου νά λάβει τήν όρθήν έξ έπόψεως έκκλησιαστικής και νομοκανονικής μορφήν, ή όποία τελικώς ψηφίσθηκε και έγινε Νόμος του Κράτους, φυσικά μένοντας άνοικτό σε κάθε δυνατή βελτίωση, επιδεχόμενο δυναμικά τις σχετικές τροποποιήσεις νομοκανονικώς, πάντοτε κατά τό παράδειγμα κατενώπιον τής άτελευτήτου τελειότητος Του.

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗ ΜΟΝΗ
ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΟΥΔΟΥΜΑ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

ΕΚΔΟΣΗ 2018

Βιβλιοπαρουσίαση ἐκδόσεως (2018) Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ

Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Δρ. Κανονικοῦ Δικαίου

Μέ πολύ χαρά καί βέβαιο ἐνθουσιασμό παρουσιάζουμε μία νέα ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κουδουμᾶ ὑπό τόν τίτλο «Ἱερά Κοινοβιακή Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Κουδουμᾶ. Σύντομο χρονικό. Ἔκδοση 2018». Ἄντί Προλόγου γράφει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακάριος, ὁ καί Ποιμενάρχης τῆς Θετοκοφρουρήτου Ἱερᾶς Μονῆς, εἰς τόν ὁποῖον καί ἀφιερῶται υἱϊκῶς ἢ ἐν λόγῳ ἔκδοσις, ὑπό τῶν Μοναζόντων τοῦ Κουδουμᾶ.

Περιγράφει γλαφυρά καί ρεαλιστικά τό εἰρημένο σύγγραμμα, εὐλογεῖ τούς συνδρομητάς καί κοπιάσαντας διά τήν ἐκτύπωση τοῦ Συντόμου Χρονικοῦ, συγχαίρει τόν Ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μακάριον Σπυριδάκη καί ὅλη τήν Ἀδελφότητα, κάνει δέ ὑπερεὔστοχες παρατηρήσεις μέ καρδιακή εὐαισθησία γιά τόν ἀγῶνα παθοκτονίας πού χρειαζόμαστε στήν ἀπολεύκανση τῆς ψυχῆς καί τήν προσοικείωση τῆς θείας χάριτος.

Καί κλείνει τήν ἀποστροφή τοῦ λόγου του μέ τήν θαυμάσια φράση «Ἄς εἶναι πάντοτε εὐλογημένο καί ταπεινό τό Μοναστήρι τοῦ Κουδουμᾶ, γεμάτο ἀπό τή χάρη τῆς Παναγίας καί τῶν Ὁσίων Πατέρων Παρθενίου καί Εὐμενίου, γιά νά μείνει τόπος τῶν Ἁγίων καί τόπος κάθαρσης ἀπό τίς κεκαλυμμένες πνευματικές πλάνες καί ποικίλες ἀσθένειες τῶν καιρῶν μας». Ἀκολουθεῖ προλογικό σημείωμα τοῦ Ἡγουμένου. Ταπεινός, οὐσιαστικός καί γλυκύς ἐκλεκτός χαιρετισμός πρὸς τούς διψώντας ἀναγνώστες, δροσιστικός, εὐεργετικός, περίσσα χαριτωμένος. Ὡς πρὸς τό περιεχόμενο τό κομψό ἐγχειρίδιο συμπεριλαμβάνει πληροφορίες γιά τά Ἄστερούσια ὡς χῶρο ὑποδοχῆς τοῦ μοναχισμοῦ, σύντομη ἱστορική ἀναδρομή τοῦ μοναχισμοῦ καί ἀσκητισμοῦ εἰς τά Ἄστερούσια, πολύτιμα στοιχεῖα γιά τήν ἴδρυση τῆς Μονῆς, διηγήσεις περὶ τῶν ὁσίων Πατέρων Παρθενίου καί Εὐμενίου, τῶν νέων κτητόρων τοῦ Κουδουμᾶ. Ἐν συνεχείᾳ περιγράφονται οἱ Ναοί τῆς Μονῆς, οἱ εἰκόνες, τά μετόχια. Ἀναφορά γίνεται στόν Ἰωσήφ Φιλάγρη καί μνεῖα στά κειμήλια τῆς Μονῆς. Τό ἐνδιαφέρον ἐπικεντρώνεται καί εἰς τήν καθημερινή ζωή τῶν Πατέρων καί εὐλαβῶν προσκυνητῶν καί κορυφώνεται κατά τās πανηγύρεις τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου), τῶν Ἁγίων Πατέρων (10 Ἰουλίου), τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Ἐρημίτου (2 Σεπτεμβρίου) καί πολλές ἄλλες.

Συνοδεύεται ἀπό πλούσιο φωτογραφικό λεύκωμα, μέ πλειάδα ἐπιτυχημένων στιγμιotypῶν. Κλείνει ἡ συλλογή καί σύνθεση κειμένων καί φωτο-

Ό Ιερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Ἱεράς Μονῆς Κουδουμᾶ

Ό Ιερός Ναός τῶν Ἁγίων Πατέρων Παρθενίου καί Εὐμενίου Κουδουμᾶ

γραφιών με πίνακα ἐμπεριέχοντα τίς λοιπές σημαντικές ἐκδόσεις τῆς Μονῆς καί Βιβλιογραφικῆς ἀναφορᾶς.

Πρόκειται γιά μία ἐξαιρετικά ἐπιμελημένη σύνθεση κειμένων, εἰκόνων καί φωτογραφιῶν, ἡ ὁποία διακρίνεται ξεκάθαρα γιά τήν ὠραιότητα, τήν σαφήνεια, τήν μεταδοτικότητα της, ἀφοῦ μεταφέρει ἀσφαλῶς τόν ἐκάστοτε ἀναγνώστη της στήν ἐν λόγῳ Ἱερά Μονή. Μέ παραστατικότητα, δείχνει τά πράγματι κάλλη της καί τήν ἐμορφιά της, τά πολλά καί μεγάλα ἄξια θαυμασμοῦ μέρη της, τό φυσικό περιβάλλοντα χώρο της, ἀλλά πρωτίστως τήν ὠραιότητα πού σύμπυκνώνεται στά ἱστορικά πλέον κτίριά της, τά ἐπιμελῶς ἀνακαινισθέντα προσφάτως καί διαρκῶς συντηρούμενα ἤ μᾶλλον εἰπεῖν βελτιούμενα μετά τῆς δεούσης προσοχῆς καί προσευχῆς ἀδιαλείπτου καί ἐκτενοῦς.

Προσωπικά χαίρομαι ἰδιαιτέρως γιά τό εἰρημένο βιβλίο γιατί φέρω παιδιόθεν καί ἀπό προσφάτως ζωηρές ἀναμνήσεις ἐκ τῆς Μονῆς Κουδουμᾶ καί τούς ἐξαιρετικούς αὐτῆς Πατέρες καί ἀδελφούς. Ὅλοι τους ἀνεξαιρέτως λίαν ἀγαπητοί εἰλικρινά στόν γράφοντα καί σέ κάθε καλοπροαίρετο ἐπισκέπτη τῆς Μονῆς.

Πολλά συγχαρητήρια ἐπαξίως ἀξίζουν δεόντως καί ὀφειλετικῶς στόν Ἅγιο Καθηγούμενο Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μακάριο Σπυριδάκη καί τούς περί αὐτόν ἀδελφούς, τήν τιμία του Συνοδεία, τά παιδιά τῆς Παναγίας, γιά τό θεάρεστο καί ἀνθρωποθαύμαστο ἔργο τους, τήν ἀδιαλείπτως τετιμημένη τους παρουσία, τήν ἀνιδιοτελή προσφορά τους στή Μονή, ἔτι καί διά τῆς ἐκδόσεως ἐγχειριδίων τό πάνυ γε χρησίμων καί ἐπωφελῶν σφόδρα.

Εὐθύς καί τελικῶς δέν ἀφήνουν καθόλου ἀνυποψίαστους, ἀμετόχους ἤ ἀλιβανίστους τούς προσκυνητάς, ἀφοῦ λαμβάνουν ὅλοι ἄμεσα τās εὐλογίας τῆς Παναγίας καί ἀπό τῆς Χάριτος τοῦ δοξαζομένου παρά τό κύμα τῆς καταγάλανης (ἄλλοτε ζηλευτῆς κι ἄλλοτε φοβερᾶς) θαλάσσης Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Κουδουμιανῆς.

Νοερά μέ τίς ὑπέρ τίς 194 σελίδες αὐτές εὐθύς μεταφέρεται στόν εὐάερο Κουδουμᾶ ὁ ἀναγνώστης, μέ τά μυρίπνοα πευκόδεντρα, τά φρεσκοασπρισμένα καλντερίμια, τούς περικαλλεῖς Ναούς τῶν λαοφιλῶν Ἁγίων Πατέρων Παρθενίου καί Εὐμενίου τῶν θαυματοργῶν καί τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας τῆς Κουδουμιανῆς, ὑπό τόν ἠδύμελλον ἀφρό τοῦ Λυβικοῦ πελάγους ἐπί τό πλεῖστον ζωηροῦ τυγχάνοντος καί τά εὐσεβῆ βήματα τόσων δυσεξαριθμητῶν ὄντως καί πανταχόθεν ἐπισκεπτῶν, πού δέν ξεδιψοῦν ὅσας φορές κι ἂν προστρέξουν ἀγαλλωμένοι ποσὶ στόν Κουδουμᾶ, ἀλλά παραμένουν δεμένοι πρὸς τās γάργαρας πηγᾶς πίστεως καί ζωῆς εἰς τό πανέμορφο κι ἀσκητικώτατο πολυεργαστήρι ἀγιότητος τῶν Ἀστερουσίων ὁρέων.

Κάτω ἀπό τόν πετροστήρικτο Κόφινα, σάν ἓνα νέο Σινᾶ ἡ Μονή Κουδουμᾶ

Ανάμεσα στα Αστερούσια Όρη και το Λιβυκό Πέλαγος ή Γερά Μονή Κουδουμά

κρατᾶ ἀμείωτα μνήμες αἰώνων, παραδόσεις θησαυρισμάτων, μορφές Ἁγιασμένες σάν τούς Ἁγίους Πατέρες Εὐμένιο καί Παρθένιο, ἀλλά καί νεότερες ἀσκητικότερες σάν τόν μακαριστό «ἄγιο;» Παρθένιο τόν θαυμαστό καί «ξυπόλητο», τόν «διά Χριστόν νέον σαλόν;» ἤ μᾶλλον τόν διά τούς ἀνθρώπους ὑποκρινόμενον ἀγαθῶς τήν ἀπλότητα, τόν εὐστροφον καί ὄντως πιστόν καί φρόνιμον ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου, τόν ὑπάκουον καί λογικόν, διότι νωρίτερα ὄλων μας ἀνακάλυψε ὅτι «ένός ἔστι χρεία» (Λουκ. 10, 42) καί ἐπέλεξε ταπεινά, εἰλικρινά καί ἀπροσποίητα τήν περιφρονημένην ἀπό τούς πολλούς ἀγαθή μερίδα.

Πόσες ἀναμνήσεις, ἀγαθές ἐξάπαντος ὄλες καί ἀξία θαυμαστές ἀπό τόν Παρθένιο. Ἐνα φτωχό ἀντερὶ ἀπέριττο καί ἀερινό περίσσια, ἄνευ ὁδηγιῶν τῆς συρομένης μοδός. Χειμῶν - καλοκαίρι, ἀνυπόδητος, πρόσχαρος, χαμογελαστός, χαϊρόσουν κοντά του κι ἔλεγε μ' φορές «πᾶμε παρακάτω», συγχωρώντας κι ἀφήνοντας ὅσα κρίματα τοῦ κόσμου τούτου.

Τῆ γλυκιά του φωνή, ποιός δέ θυμᾶται! Πόσο θετική παρουσία εἶχε! Καί τί στάση μεγαλοκαρδιακῆς προσευχῆς, ἄσκησης ἀνεπιτήδευτης, λόγου στοργικοῦ, ματιᾶς συναγαλλομένης καθαρότητος ἀγγέλων!

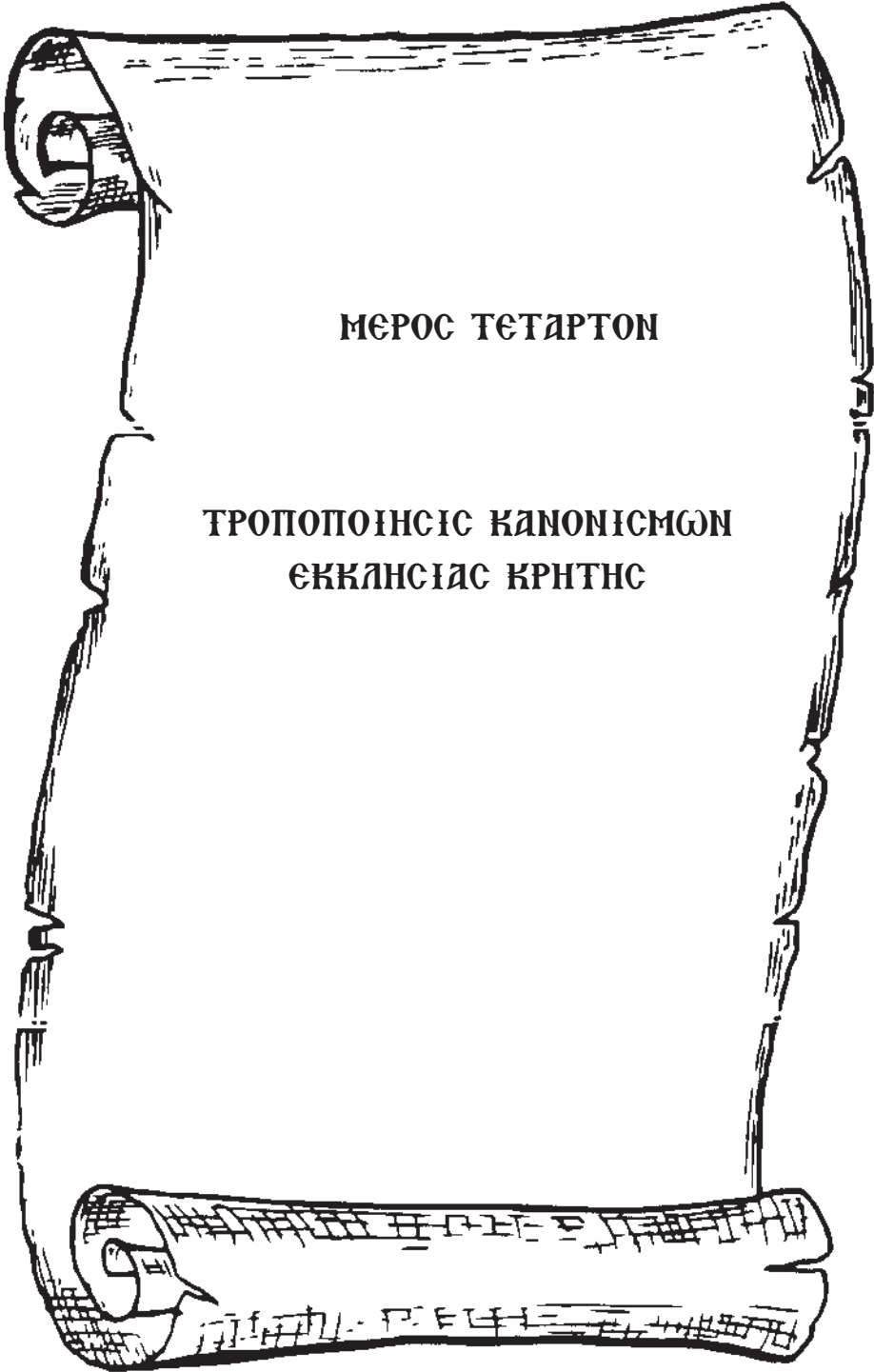
Κάποια στιγμή θεωρῶ πολλά ὀφείλουμε νά γράψουμε καί νά πούμε γιά τόν ἀδιαφήμιστο Παρθένιο τοῦ Κουδουμᾶ, πού δέν εἶχε ἐν ζωῇ καί πόσο μᾶλλον μετά θάνατον μηδεμία ἀνάγκη ἀπό τά λόγια μας καί τά γραφόμενά μας, γιατί ἔζησε πράγματι ταπεινά, χαριτωμένα κι ἁγιασμένα.

Τό παραδεισένιο τοπίο στό ἐξώφυλλο (καί στά ἐσώφυλλα) δίνει ἐνδεχομένως ἐντύπωση παραμυθένια, ἀλλά ἡ πραγματικότητα ἐπιμαρτυρεῖ τοῦ λόγου τό ἀληθές καί μάλιστα ὑπέρμετρα. Τό φυσικό κάλλος λές πληθωρικά παραβγαίνει καί συναγωνίζεται τό ἐκκλησιαστικό οἰκοδόμημα ἔμψυχο τε καί ἄψυχο.

Οἱ ψαλμωδίες ἀπό τόν ἱερό Ναό, τά θυμιάματα καί τά ἀγιάσματα, θεοφύτευτα καί διάσπαρτα στίς γύρω βουνοπλαγιές προσκυνήματα, σάν κυψέλες μαρτυροῦν τό πνευματικό μελίσσι τῆς Μονῆς Κουδουμᾶ. Γλυκιά σάν μέλι γεύση λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης γιά τό τί συναντᾶ ὅποιοσδήποτε ἐπισκεφεῖ τό Μοναστήρι καί ρεαλιστική εἰκόνα σχηματίζει. Ἐπιτυχημένη ἡ ἐπιλογή τῶν φωτογραφιῶν, ἐπωφελῆς καί ἡ τοποθέτησή τους στό βιβλίο, πού ἀναμφίβολα θά κερδίσει καρδιές κι ἐντυπώσεις ἄριστες ἀπό τήν πρώτη μέ φόρα ματιά, πολλές δέ περισσότερες μετά τήν εὐχάριστη κι ἐπαναλαμβανόμενη ἀμετανόητα ἀνάγνωσή του.

Χορηγός ἐκδόσεως οἱ Ἐπιχειρήσεις Ζαχαροπλαστικῆς «Σωκράτη Γαλφιανάκη ΑΒΕΕ».

Πολλά συγχαρητήρια καί πάλι στόν Καθηγούμενο καί τούς Πατέρες.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Τροποποίηση
του Κανονισμού υπ' αριθμ. 2/2014
«Περί συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας
και αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικών
Συμβουλίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και
των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης»
(ΦΕΚ 66 Α' / 12.3.2014)

Αριθμ. 286/18 (ΦΕΚ 73 Α'/25-04-2018) : Τροποποίηση του Κανονισμού υπ' αριθμ. 2/2014 «Περί συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας και αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικών Συμβουλίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης» (ΦΕΚ 66 Α' / 12.3.2014).

Η ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Έχουσα υπόψη:

1. Τους Θείους και Ιερούς Κανόνες.
2. Το 29ο άρθρο και εν γένει τις διατάξεις του ν. 4149/ 1961 «Περί καταστατικού Νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας και άλλων τινών διατάξεων» (ΦΕΚ 41/ Α' /16.3.1961).
3. Την παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 3848/2010 (ΦΕΚ 71/ Α' /19.5.2010).
4. Τον υπ' αριθμ. 1/2013 Κανονισμό «Περί Εφημερίων και Διακόνων» της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΦΕΚ 65/Α' /12.3.2013).
5. Την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2993/2002 (ΦΕΚ 58/ Α' /26.3.2002).
6. Την παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3149/2003 (ΦΕΚ 141/Α' /10.6.2003).
7. Την υπ' αριθμ. 268/12-3-2018 απόφαση της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου.
8. Τις υπ' αριθμ. 2/15-2-2017 και 2/22-3-2018 αποφάσεις της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.
9. Το γεγονός ότι εκ της τροποποιήσεως του παρόντος Κανονισμού δεν προκαλείται δαπάνη, η οποία να βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, τροποποιεί:

Τα άρθρα 1 και 6 του υπ' αριθμ. 2/2014 Κανονισμού «Περί συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας και αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικών Συμβουλίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης» (ΦΕΚ 66 Α' /12.3.2014), ως εξής:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 2/2014

Περί συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας και αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικών Συμβουλίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης (ΦΕΚ 66 Α' /12.3.2014)

Άρθρο 1

Γενικές έννοιες

1. Στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης και στις Ιερές Μητροπόλεις της κανονικής εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας της Εκκλησίας της Κρήτης, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 4149/1961 «Περί καταστατικού Νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας» (ΦΕΚ 41/τ.Α' /16-3-1961), είναι ημιαυτόνομος και έχει την κανονική εξάρτηση αυτής από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, λειτουργούν Μητροπολιτικά Συμβούλια. Τα Μητροπολιτικά Συμβούλια έχουν μόνο τις απαριθμούμενες στο άρθρο 4 του παρόντος Κανονισμού ή σε άλλους Νόμους αρμοδιότητες. Όλες οι λοιπές αρμοδιότητες διοικήσεως, διαχειρίσεως και εκπροσωπήσεως της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης καθώς και περί την εποπτεία επί των Ενοριών και λοιπών Εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων του 19ου άρθρου του ν. 4301/2014 (ΦΕΚ 223 τ.Α' /7-10-2014), ανήκουν στον επιχώριο Αρχιερέα, υπέρ των αρμοδιοτήτων του οποίου ομιλεί το τεκμήριο της αρμοδιότητος.

Άρθρο 6

Λοιπές αρμοδιότητες

1. Οι ιερές εικόνες, τα ιερά σκεύη και τα ιερά κειμήλια των Ενοριών δεν εκποιούνται για κανένα λόγο. Διαφυλάσσονται με ευθύνη του προέδρου και των μελών των εκκλησιαστικών συμβουλίων εντός των χώρων λατρείας ή σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, κατόπιν εγκρίσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου. Κατόπιν έγκρισης αυτού τα ιερά σκεύη και τα ιερά κειμήλια δύνανται να παραχωρηθούν στην Ιερά Αρχιεπισκοπή και στις Ιερές Μητροπόλεις της Εκκλησίας Κρήτης για τη δημιουργία κειμηλιαρχείων με σκοπό την ασφαλέστερη φύλαξη και την προβολή τους.

2. Ασκεί καθήκοντα Υπηρεσιακού Συμβουλίου για τους Πρεσβυτέρους και τους Διακόνους, ως και τους εκκλησιαστικούς υπαλλήλους της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης, σύμφωνα με το άρθρο 9 του υπ' αριθμ. 1/2013 Κανονισμού της Εκκλησίας Κρήτης «Περί Εφημερίων και Διακόνων» (ΦΕΚ 65/ τ.Α' /12-03-2013).

3. Διαβιβάζει με απόφασή του στην Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας της Κρήτης για έγκριση από αυτήν αίτηση απόσπασης Πρεσβυτέρου ή Δια-

κόνου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης σε ορθόδοξους ιερούς ναούς της κανονικής δικαιοδοσίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου και των άλλων Ορθόδοξων Εκκλησιών για χρονικό διάστημα μέχρι δύο (2) ετών με πλήρεις αποδοχές, με δυνατότητα ανανέωσής της. Η έγγραφη αίτηση, επί ποινή απαραδέκτου, συνοδεύεται υποχρεωτικά με πράξη και συγκατάθεση του οικείου Ιεράρχου και αίτηση του Ιεράρχου στη Μητρόπολη του οποίου επιθυμεί να αποσπασθεί. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται για αποσπάσεις στις Ιερές Μονές του Αγίου Ορους, με συγκατάθεση του Κανονικού Επισκόπου του, του Οικουμενικού Πατριάρχου και στο Όρος Σινά, με συγκατάθεση του Αρχιεπισκόπου Σινά.

4. Εγκρίνει την ίδρυση και τα καταστατικά οποιουδήποτε νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου ή εταιρείας, που εξυπηρετούν τους εκκλησιαστικούς σκοπούς της κάθε Εκκλησιαστικής Επαρχίας και των Ενοριών τους, μετά από απόφαση του οικείου Αρχιερέα, όπως αναφέρεται στο 19ο άρθρο του ν. 4301/2014 (ΦΕΚ 223/τ.Α' / 7-10-2014). Οι εταιρείες ελέγχονται και εποπτεύονται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

5. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό και απολογισμό των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης και των Ενοριών τους.

6. Αποστέλλει τα απαιτούμενα έγγραφα με αποσπάσματα πρακτικών προς τα πιστωτικά ιδρύματα ή προς κάθε άλλη Αρχή, που αφορούν στη νόμιμη σύνθεση των κατά τόπους Μητροπολιτικών και των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων.

7. Υποχρεούται να επαγρυπνεί και κατόπιν εισήγησης του Προέδρου του, να απευθύνει έγγραφες παραγγελίες και υποδείξεις προς τα εκκλησιαστικά συμβούλια για την τήρηση της τάξης, της νομιμότητας και της διαφάνειας.

8. Υπογράφει τις μισθοδοτικές καταστάσεις των Εφημερίων ή εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρό του προς τούτο ή τον νόμιμο εκπρόσωπο αυτού.

9. Εγκρίνει την πρόσληψη του πάσης φύσεως αναγκαίου προσωπικού της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης, που μισθοδοτείται από την Εκκλησία, μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου Αρχιερέως.

Η τροποποίηση των παραπάνω άρθρων του Κανονισμού να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ηράκλειο Κρήτης, 2 Απριλίου 2018

